

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/2.

ASIA:

Talossa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Nuorimaa.

5/1 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, tammik. 5 p:nä 1933

No 3.

ULKO	2 215 fac	33
9/1. 33	3	LIL
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni No. 1,
joka käsittelee

Huomioita Viron taloudellisesta
tilanteesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Samuel Koskimäki

Herra Ulkoasiainministeri,

A. Hackzell,

HELSINKI.

Salainen.

T a l l i n n ~~SSA~~ OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 1.

Tallinna - ssa 5 p:nä tammi-kuuta 1933.

2 215 fac.		1933
9/1-33	3	112
5	C12	

Asia: Huomioita Viron

taloudellisesta tilanteesta.

Vaikkei vielä olekaan mahdollisuutta saada kaikkia koko vuotta 1932 käsittäviä tietoja taloudellisen tilanteen kehityksestä, on kuitenkin viime kuukauden aikana erinäisiä seikkoja panta-va merkille, joista seuraavassa lyhyt selostus.

Pulalain-
säädäntö.

Niinkuin aikaisemmin olen kertonut, sai hallitus riigikogulta diktatoriset valtuudet maan talouselämän järjestämiseksi, lähtökohtana kruunun kultapariteetin säilyttäminen. Näiden valtuuksien nojalla on tähän mennessä julaistu seuraavat asetukset:

- 1) Asetus pankkitoimien väliaikaisesta verottamisesta 12.XII.32
- 2) Asetus liikevaihtoverosta 20.XII.32.
- 3) Asetus tavarain laadun selvittämisestä ja kohtuullisten hintojen määrittämisestä 20.XII.32.
- 4) Asetus pankkitoimien väliaikaisesta verotuksesta annetun asetuksen täydentämisestä 23.XII.32.
- 5) Asetus erikoisverosta, joka kannetaan fyysillisiltä henkilöiltä valtion menoarvion tasapainoon saattamiseksi, työttömyyden torjumiseksi ja ansiomahdollisuuksien luomiseksi 31.XII.32.
- 6) Asetus palkkojen alentamisesta 31.XII.32.

Kaikki edellämainitut asetukset on lähetystö suomennettuna toimittanut Ministeriölle, joten niiden yksityiskohtainen selostaminen tässä ei ole tarpeen.

Huomattavaa on, että kaikki uudet asetukset määräävät

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kansalaisten kannettaviksi säännöllisesti maksettavien verojen ja maksujen lisäksi erikoisveroja tai rasituksia. Liikevaihtovero vaihtelee 0,5 - 2 %:iin ja ovat sen alaisia kaikki tilinpitovelvolliset teollisuus- ja kaupalliset yritykset, samoin kuin määrätynlaiset yritykset, joilla ei ole tilivelvollisuutta. Pankkitoimien väliaikainen verottaminen taas merkitsee sitä, että ulkomaanvaluutan tarvitsijain on sitä ostaessaan suoritettava erikoinen 15 % suuruinen vero. Tästä verosta ovat vapautetut valti-
on velat, rautateiden, puhelimen ja sähkölennättimen kansainväliset suoritukset, lähetystöjen ja diplomaattien ei-kaupalliset suoritukset sekä ne kaupalliset suoritukset, joiden laskuihin Eesti Pank ennen 1.XII.32 on antanut maksuluvan ja jotka ennen mainittua päivää on tullattu. Asetus kohtuullisten hintojen määramisestä oikeuttaa hallituksen nimittämään (jo nimitetty) hintakomissaarin, jolla on laajat valtuudet valvoa ja antaa määräyksiä liikkeiden myyntihinnoista. Asetus erikoisverosta asettaa kaikki tuloa nauttivat henkilöt erikoisen 2-7 %:iin vaihtelevan veron alaiseksi, kuukausittain tai neljännesvuosittain maksettavaksi. Alle 50 kruunun kuukausitulot ovat verosta vapaat. Asetus palkkojen alentamisesta vähentää jo ennestään alennettuja palkkoja seuraavasti:

40-60 kr. kuukausipalkasta	4%
60-70 " " "	6%
yli 70 " " "	8%

Uudenvuodenaattona julaistujen asetusten yhteydessä on talousministeri Jürman antanut lehdille haastattelun, josta selviää valtiotalouden asema ja josta poimin seuraavat kohdat.

"Tärkeimmät asetukset valtion raha-asiaan tasapainoon saattamiseksi on nyt annettu, mutta vielä ei ole saavutettu tarpeellista tasapainoa tulojen ja menojen välillä. Asiallisesti ei tähän saakka ole, kun nyt on kulunut 9 kuukautta talousvuodesta, valtionkassassa mitään vajausta, sillä sieltä on rahoa ja annettu vain niin paljon kuin sinne on kertynyt. Kuitenkin tulevat seuraavat 3 kuukautta olemaan vaikeimmat menoarvion täyttämässä. Puhumatta siitä, ettei lukuisia tulolajeja kerry niin paljon kuin on arvioitu, on monenlaisia suorituksia täytettävä,

joita on lykätty kuukaudesta kuukauteen. Menoarvion vajaus tulee olemaan noin 5 miljoonaa kruunua. Tälle summalle on löydettävä kate 3 kuukauden kuluessa menoja vähentämällä ja tuloja lisäämällä. Palkkojen vähentäminen antaa 3 kk. aikana säästää 500.000 kr. Erikoisveron on laskettu vuodessa tuottavan 3 milj. kr., siis 3 kk. 750.000 kr. Lisäksi saa valtiokassa tuloja korotetuista kiinteistö- ja leimaveroista. Tästä huolimatta on menojen vähentäminen vieläkin välttämätön. Kaikki menoerät, jotka eivät ole ehdottoman välttämättömiä, on poistettava. Hallituksen tärkein tehtävä on saada menoarvio tasapainoon. - Hallituksen on jo nyt samanaikaisesti valmistettava l.4. alkavan vuoden talousarvio. Sen tasapainoon saattaminen on mahdoton, ellei valtiokoneistoa rationaalisesti järjestetä uudelleen. Menoarvion esittäminen riigikogulle on tehtävä lähiviikkoina ja silloin pitää olla valmiina uudet virastojen järjestelyt ja palkkausnormit."

Talousministerin selostus näyttää, niin harvasanainen ja ylimalkainen kuin se onkin, kuinka suuret vaikeudet valtiotaloudella on voitettavanaan. Kun taas tarkastaa annettuja asetuksia, tulee kysyneeksi, mitä esim. hintakomissaari hintojen alentamiseksi voi tehdä, kun tulleja useille kulutusaineille on nostettu, liikevaihtovero määrätty ja ulkomaan valuutan hankinta pantu 15 % verotuksen alaiseksi. Pakostakin täytyy hintojen nousta. Eräiden kotimaisten tuotteiden, lähinnä nahka- ja kangastavarain, hintoja tultaneen alentamaan, mutta tämäkin teollisuus tuo raaka-aineensa ulkomailta. On kerrottu, että valtio tulisi myymään viljaa halvemmalla, että leivän hinta voisi alentua parilla sentillä kilolta, mutta käytännöllinen tulos valtion kannalta ei liene merkityksellinen, kun se joutuisi viljansa myymään alle ostohinnan ja verojen kautta olisi pakotettu tappionsa korvaamaan. Samalla kuin veroja ja rasituksia lisätään, vähennetään palkkoja, niin että ostokyky supistuu mitättömiin ja esim. tullitulot, jotka ovat valtion tärkein tulolähde, sen kautta pakostakin ovat laskeneet ja edelleenkin vähenevät.

Kuluvan talousvuoden (1/4 32 - 1/4 33) 7 ensimmäisen kuukauden aikana kokoontui valtion tuloja 37,8 milj. kr 47,9 milj.kr.

vastaan edellisen vuoden samalta ajalta. Vähennys siis noin 21%. Suurin vähennys on tapahtunut tullituloissa - lähes 30 %. Valtion teollisuuslaitokset ja muut omaisuustulot (rautatiet, metsät, maat y.m.) ovat laskeneet 24 %, leimaverot 21 %, pirtumonopolin tuotto 16 %. Välittömien ~~xxx~~ verojen tuotto on vähentynyt 13 % verran. Ainoat, jotka ovat osottaneet vähäistä nousua, ovat aksiiisit. Tuloksena kaikesta tästä kehityksestä ei tietenkään voi olla muu kuin yleinen köyhtyminen, seikka joka suinkaan ei ole ominainen yksin Virossa, mutta jonka edistämistä annetut asetukset varmaan-kin auttavat. Toiselta puolen on huomattava, että kun kerran kruunun säilyttämispolitiikkaa tahdotaan noudattaa, muita teitä tässä tuskin lienee täkäläisissä oloissa ollut mahdollista kulkea ja kansan on kannettava rasitukset, jotka tästä aiheutuvat. Valtiotalouden heikkoutta osottaa sekin, ettei Viro pystynyt maksamaan velkasuorituksiaan Yhdysvalloille eikä 31.XII. Englannille-kaan, viimeainitun suostuessa lykkäykseen.

Ulkomaan- kauppa.

Ulkomaankaupan suhteen on tietoja saatavissa vain viime vuoden 11 kuukauden suhteen. Niiden mukaan oli vienti 1/1 - 31/11 noussut 39,6 milj. kruunuun, tuonti 33,9 milj. kr., siis kauppavaihto 5,7 milj. kr. aktiivinen. Marraskuu sen sijaan oli ~~XX~~ 0,4 milj. kr. passiivinen. Verrattuna vuoden 1931 vastaavaan aikaan (11 kk.) on vienti vähentynyt 27,6 milj. kruunulla eli 41 %, tuonti 22,8 milj. kruunulla eli 40 %. Arvoltaan on viennissä langennut voi 10 milj. kr., faneeri 1 milj., puuvillakangas 2 milj. kr. tuomissa vilja 2 milj., sokeri 1,5 milj. ja puuvilla 1 milj. kr.

Valtioiden mukaan oli kauppavaihto aktiivisin Englantiin, vienti 14,7 milj., tuonti 4,5 milj. kr. Saksaan on viety jokseenkin yhtä paljon kuin sieltä on tuotu, vienti 10,5 milj., tuonti 10,8 milj. kr. Suomeen on viety noin 0,6 milj. kruunun arvosta enemmän kuin sieltä on tuotu. Passiivisin on tärkeimmistä maista kauppavaihto Venäjän kanssa, vienti 92,000 kr., tuonti 2 milj. kr.

Sisämaan- kauppa.

Ostokyvyn heikentyessä supistuu sisäinen kauppakin. Varsinkin kasvaa ulkomaisten tuotteiden puute, joita korvataan

kotimaisilla, mikä seikka on luonut uusia kotimaisia teollisuuksia, joiden elinvoima on kysymyksenalainen niin pian kuin olot muuttuvat. Luoton tarve vähenee vähenemistään, mikä epäilemättä on helpottanut pankkien toimintaa ja vahvistanut niiden likviditeettiä. 1932-vuoden 10 ensimmäisen kuukauden aikana joutui protestiin ~~1932-vuoden~~ 56.376 vekseliä 10,2 milj. kr. arvosta kun vastaavana aikana 1931 protestoitii 73.338 vekseliä 16,3 milj. kr. arvosta.

Valuuttaolot.

Besti Pank on viimeisinä kuukausina innostunut muuttamaan ulkomaanvaluuttansa kullaksi ja on täten marraskuun lopussa 1931 ollut 6,5 milj. kruunun arvoinen kultakate joulukuun 15 p:nä 1932 arvoltaan 15,2 milj. kruunua. Ulkomaiset katteena olleet valuutat ovat vastaavasti vähentyneet 14,8 milj. kr:sta 3,9 milj. kruunuun. Joulukuun 15 p:nä 1932 oli kate 44,6 %, siis varsin korkea.

Keskustelu kruunun luopumisesta kultakannalta on täydellisesti lakannut sen jälkeen kuin lailla säädettiin usean kuukauden vankeusrangaistus propagandasta kruunun kaatamiseksi. Toiselta puolen voitaneen sanoa, että kruunu sekä on että ei ole kultakannalla. Teoreettisesti katsoen kruunu on kullassa, kun sen kurssi noteerataan kullan mukaan, mutta käytännössä lienee tilannetta pidettävä toisena, kun ulkomaanvaluutasta on maksettava 15 % vero, siis asiallisesti kruunu menettänyt 15 % arvostaan ulkomaanvaluuttaan nähden. Kuinka kauan tämä niin sanoakseni "kahdella tuolilla istuminen" kestää, sen näyttää tulevaisuus.

Arvostelua.

Hallituksen suunnitelmat ja edelliselostetut keinot valtion rahatalouden parantamiseksi osottavat, että niiden kautta astutaan kansan rasittamisen tielle valtion hyväksi. Sen sijaan, että vapaa pääoma pantaisiin palvelemaan kansantaloutta, käytetään sitä valtiokoneiston asiallisesti epätuottavaan toimintaan. Vientipremiain ja työttömyysrahastojen luominenhan ei todellisuudessa ole muuta kuin tulojen rajoittamista. Tässä hengessä kirjoittaa tunnettu talousasiain erikoistuntija S(chul-

man) "Päevalehdessä", arvostellessaan hallituksen toimenpiteitä ja jatkaa m.m. " Tiedämme, että kansan tulot kahtena viime vuotena ovat langenneet enemmän kuin puolella, mutta sen sijaan valtion tulot paljon vähemmän (noin 21 %). Ja tätäkin vähenemistä paralysoidaan nyt uusilla veroilla. Niinkuin yksityisyrietykset tänä päivänä supistavat kulujaan, niin pitäisi valtionkin rinnakkaisesti tehdä, sillä asioiden kehittyminen nykyisessä suunnassa vie meidät huomaamatta valtiokapitalismiin."

Tämä lausuntohan asiallisesti voi olla hyvinkin oikea, mutta toiselta puolen on myönnettävä, että Viron valtio on tuntuvasti menojaan supistanut ja supistaa edelleen, kuten ylempänä esitetystä talousministerin haastattelusta ilmenee ja varsin pian voi tulla saavutetuksi raja, jonka alle ei voida mennä, ilman että valtiokoneiston toiminta vaarallisesti alkaa ontua.

Loppulausunto.

Jos tilanteesta tahtoisii tehdä jonkunlaisen yhteenvedon, voisi se olla seuraava.

Kauppavaihto käy yhä enemmän supistuvissa merkeissä sekä rahan- että tavarantuotteen tähden. Punnan lasku marraskuun lopulla tuotti Eesti Pankille uusia tappioita, samoin vientiteollisuuksille, niin että on otettava laskuihin näiden teollisuuksien supistuminen entistään enemmän. Kerrotaan m.m. erään monta vuotta täällä säilyneen 3 kuukauden työtä vastaavan selluloosatilauksen nyt siirtyneen Suomeen. Maatalouden asema, varsinkin velkaantuneen, on hintatason edelleen alenevan suunnan tähden entiseltään raskas. Maidosta kuuluvat meijerit maksavan talonpojille vain 3-5 senttiä litralta, myydessään sitä 9-10 senttiin. Kuluneen vuoden viljasato sensijaan on ollut hyvä, heinä- ja rehusato huono. Valtio on ostanut viljaa varastoihinsa, niin että sillä nykyään on yli 40.000 tonnia ruista, joten viljan maahantuonti ei tule kysymykseen. Vehnäsatokin riittänee maan tarpeisiin vuodeksi. Viljanostoihin kulutti valtio puolet säästöistään eli 1,5 milj. kr. joten sillä tilillään Eesti Pankissa marraskuussa oli jällellä 1,5 milj. kr. Valtiokassan velka Eesti Pankille on koko viime vuo-

den pysynyt vähentymättömänä 5 milj. kr.

Vaikkakin rahataloudellinen tilanne parina kolmena viime kuukautena hiukan helpponi ja Eesti Pank vähän runsaammin kuin kesällä pystyi suorittamaan ulkomaisia saatavia, pitävät asiantuntijat tätä helpponemista tilapäisenä ilmiönä ja tulevia talvi- ja kevätkuukausia kaikkein vaikeimpina. Vienti tulee rajoittumaan varsin vähiin, vanhojen maksujen suorituksia ulkomaille on tehtävä, valtion menojen suorittaminen tuottaa erinomaisia vaikeuksia ja olotilan vaikeutuessa epäilemättä yleinen tyytymättömyyskin kasvaa. Nämä ovat Viron sisäisessä elämässä huomioonotettavia perspektiivejä lähintä tulevaisuutta silmälläpitäen.

Aune Kõrva

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallemassa olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeri Luorimaa.

11/1 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, tammik. 11 p:nä 1933.

N:o 22.

3 215/100
13/1.33.3
5 C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 2, joka käsittelee

Salakaupan estämistä Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Tallinna - ssa 10 p:nä tammi- kuuta 1933.

3 210 kae	33
18/1.33	
5	C12

Asia: Salakaupan estä-
minen Virossa.

Niinkuin edellisessä otsakeasiaa käsittelevässä raportisani mainitsin kertoi sisäasiainministeri salakaupan Virossa viimeaikoina huomattavasti kasvaneen, erikoisesti pirtun tuonnin. Tällöin hän jo sanoi suunnittelevansa toimenpiteitä tilanteen korjaaniseksi, muttei vielä lähemmin tiennyt missä muodossa se tapahtuisi.

Riigikogun myöntämiä erikoisvaltuuksia hyväkseen käyttäen on Viron hallitus 7 p:stä tammikuuta 1933 julistanut kaikki Viron vesirajat samoinkuin maarajatkin sotatilaan, mikä kestää 1 p:ään maaliskuuta 1933. Tämä on tehty yksinomaan salakaupan valvonnan vahvistamiseksi.

Samassa yhteydessä on talousministeri antanut asetuksen, jossa kielletään ilman talousministerin lupaa tuoda Viroon, kauttakulikutavarana kuljettaa ja Viron alueella purkamasta pirtu- ja alkoholijuoma-lasteja. Pirtun ja alkoholijuomien uudelleen lastaaminen Viron territoriaalivesillä on kielletty, paitsi silloin kuin se tapahtuu laivojen ja niiden miehistöjen pelastamiseksi. Syylliset näiden määräysten rikkomiseen saatetaan edesvastuuseen salakuljettajina ja on tällaisista rikkomuksista Virossa erikoisen ankara rangaistus.

Samoinkuin talousministeri, on sisäministerikin sotatila-lainojalla antanut erikoismääräyksiä. Ilman rajavartioston lupaa on

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen ja Merivartiolaitokselle.

liikkuminen sotatilaan julistetuilla mannermaa-alueilla Viron-Neuvosto-Venäjän ja Viron-Latvian rajoilla 10 metrin levyisellä alueella sekä yöllä että päivällä kielletty, ja yhden kilometrinlevyisellä alueella öiseen aikaan. Samoin on asunnon ja avun antaminen kielletty niille henkilöille, jotka edellämainittua määräystä rikkovat. Vastaavat määräykset ovat myöskin voimassa liikkuksen suhteen Peipsin ja Pihkovan järvillä. Merenrannassa on liikkuminen ilman rajavartioston lupaa kielletty aluksilta, joiden vetoisuus on alle 35 rek. tonnia, ja joille tästä kiellosta rajavartioston päällikkö kirjeellisesti on tiedottanut. Rangaistuksena näiden määräysten rikkomisesta on korkeintaan 3 kk. vankeus tai 3.000 kruunun sakko.

Sanomalehdet kirjoittavat laajasti salaviinanmyynnin leviämisestä Viron rannikolla, jossa noudatetaan samanlaista menettelyä kuin mitä salakuljettajat Suomeen myydessäänkin noudattavat. Salaviinanmyynnin keskustaksi on muodostunut Hiidenmaan rannikko, jossa salakuljetus-omäläivät seisovat. Viron rannikkovartiosto toimii erittäin tarkokkaasti ja tulee tietekin saamiensa uusien valtuuksien nojalla käymään entistä jyrkemmäksi.

Rannekko

1931 FEBRUARI

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Kellimässä olevan lähetysten rap. n:o 3.

Ministeri Huorinen.

19/1 1933.

Tallinnassa, tammik. 20 p. 1933.

N:o 48.

Herra Ministeri,

1/2 15/12 33		
23/1.33		
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:
№ 3. Puolueettomuusajatus Virossa,
" 4. Vientipalkkiot Virossa,
" 5. Maataloustuotteiden vienti Virosta 1932,
" 6. Suomen-Viron kauppasuhteista,
" 7. Viron-Englannin kauppasopimusneuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Paul K. K. K.

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Tallinna - ssa 19 p:nä tammi kuuta 19 33.

L. K. ...		
4	215	Pa: 33
23/2.33	3	LIL
5	C12	ASIA

Asia: Puolueettomuus-
ajatus Virossa.

"Päevaleht" julkaisi 13.I.33 toisen pääkirjoituksen paikalla lyhyen artikkelin " Miksi ei alituinen puolueettomuus?" Kirjoitus, joka on varustettu nimimerkillä H.T. (H. Tammer, yksi lehden toimittajista) kuuluu kokonaisuudessaan suomennettuna seuraavasti.

"Ajan tasolla oleva puolustuslaitos vaatii suuria kuluja. Olkoonpa puolustussysteeminä pakollinen asevelvollisuus tai vapaaehtoinen miliisi, on sille kuitenkin hankittava tukeva teknillinen varustus. Muuten se ei ole puolustuskykyinen. Ja ajanmukainen teknillinen varustus on sellainen, joka vaatii suunnattomia summia, ainakin suurempia, kuin mitä meidän heikko taloudellinen voimaamme pystyy kantamaan.

Ehkä olisi syytä ottaa puolustussysteeminne pohjaksi kokonaan toinen suunta, perustaen se enemmän oikeudelliselle ja kansainväliselle, kuin fyysilliselle ja kansalliselle pohjalle. Olisi sondeerattava, kuinka suhtauduttaisiin Viron alituisen puolueettomuuteen Schweitzin tapaan. Alituinen puolueettomuus voisi supistaa puolustusmenomme varsin tuntuvasti.

Luonnollisestikaan ei riittäisi, jos Viro poistaisi asestuksensa ja julistaisi itsensä ilman muuta alituisesti puolueettomaksi. Yksikään puolueettomuus ei säily ilman puolustusta.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Puolueettomuutemme puolustuksen pitäisi kuulua niille suurvalloille, joille itsenäisyytemme, Itämeren rannikkojen status quo'n säilyttäminen on tärkeä. Kun kysymme, onko tällaisia valtioita olemassa, pitäisi vastauksen olla myöntävän. Varsinkin silloin, jos puolueettomuuden voimaantulo tapahtuisi yhtä aikaa kolmen Baltian valtion - Viron, Latvian ja Liettuan - suhteen.

Puolueettomien valtioiden vyö voisi Neuvosto-Venäjälle olla paremmaksi ja halvemmaksi turvaksi kuin venäläiset rantavarustukset Itämeren rannalla. Myöskin Puola näkisi sodan sattuessa mielellään Baltian valtioiden puolueettomuuden, sillä se säilyttäisi Puolalle pääsyn merelle myös kaikenlaisten muiden yllätysten sattuessa. Eivätkä Englanti ja Ranskakaan pidä läheskään suotavana että Itämeri joutuisi yhden tai kahden suurvallan vaikutuksen alaiseksi. Neuvosto-Venäjä, Puola, Saksa, Englanti ja Ranska voivat niinollen tulla kysymykseen. Baltian valtioiden puolueettomuuden turvaajina. Niiden mahdolliset shauvinistiset intressit neutralisoituisivat toisiaan vastaan.

Baltian valtioiden puolueettomuuden suojeleksen voisi ajatella Belgian vuoden 1839 statuutin mukaiseksi, mikä suojelee Belgian koskemattomuutta yli 80 vuotta (1831-1914). Schweitzin puolueettomuus, joka luotiin Wienin kongressissa 1815, on jo säilynyt yli 100 vuotta, ilman, että sillä olisi suurvaltosten suojelesta. Lyhemmän tai pitemmän ajan ovat menneisyydessä puolueettomina vielä olleet Krakovan kaupunki, Kongon bassiini ja Jonian saaret. On luxemburgilaisia, jotka vielä nytkin pitävät Luxemburgia alituisesti puolueettomana.

Aikana, jolloin Kansainliittoon itsenäisyyden turvaajana ei enää voi olla luottamusta ja jona itsellemme koskemattomuutemme todella menestyksellinen turvaaminen alkaa aineellisesti käydä yli voimienne, olisi alituinen puolueettomuussysteemi ainoa tarkoituksenmukainen puolustusmahdollisuus. Tällä tiellä on tietenkin edessä vaikeuksia, mutta maaperän tunnisteleminen tässä suunnassa ei varmaankaan ulkopoliitikallemme oli-

ei turhanpäiväinen vaiva".

Näin "Päevaleht'in" kirjoittaja. Tähän saakka en missään piireissä muista kuulleen tästä asiasta keskusteltavan tai mainittavan. Kirjoitusta lienee niinollen pidettävä alotteena asian esilleottamiseksi ja on se varmaankin johtunut puolustuskuntoisuuden ylläpitämisen aiheuttamista yhä suurenevista, kansaa rasittavista kuluista ja vaikeutuneesta taloudellisesta asemasta.

"Päevaleht'in" kirjoitukseen puuttui heti tšekäläinen saksalainen lehti "Revalsche Zeitung" kahdessa peräkkäisessä pääkirjoituksessaan. Lehti huomauttaa että Viron ulkopoliittikan johto on ensimmäisen ulkoministerin, Poskan jälkeen, jonka suunta näytti olevan puolueettomuus, muuttunut toiseksi, pyrkien liittopolitiikkaan, jolloin on jääty pysymään ajatuksessa reuna-valtioliitosta (Suomi, Viro, Latvia, Liettua, Puola), mikä myös on saanut laajempaa kannatusta. Lehti väittää, että poliittinen ja sotaliitto Puolan kanssa veisi Viron selkkauksiin puolalais-saksalaisen tai puolalais-venäläisen konfliktin syntyessä, ja jatkaa: "Ajatus puolueettomasta ulkopoliitikasta on tähän saakka Viron julkisissa, vaikutusvaltaisissa piireissä saanut hyvin vähän puoltajia. Tänään alkavat toiset tuulet puhaltaa. Voi vain valittaa, että tämä tapahtuu vasta nyt ja hädän pakosta. Silmä helposti voidaan tässä Viron ulkopoliittikan muutoksessa nähdä selviä heikkouden oireita. Viron puolueettomuuskysymystä ~~ku~~ ~~si~~ ~~ta~~ ~~ei~~ ei ole käsiteltävä ainoastaan sotilaspoliittiselta näkökannalta. Myöskin siinä tapauksessa, että Viron puolueettomuus kansainvälisesti taattaisiin, pitää sotilaallisen oman-avun aina jäädä Viron ulkopoliittikan raameihin. Viro on ulkopoliittisesti liian vaarallisessa asemassa voidakseen luopua sotilaallisesta itsepuolustuksesta. Siitä syystä täytyy varoittaa, ettei Viron puolueettomuuskysymystä sidota nykyään päiväjärjestyksessä olevaan kysymykseen Viron sotilaallisesta organisoinnista." Sen jälkeen huomauttaa lehti, että on tarpeellista selvittää puolueettomuuden mahdollisuudet sekä Kansainliiton paktin että takaa-

javaltioiden kannalta. Samoin on otettava huomioon, mitä muissa naapurimaissa, eritoten Latviassa ja Liettuassa tästä ajatuksesta arvellaan. Mutta, ennenkaikkea, ei puolueettomuustakeita ole saatavissa suurvalloilta, ellei Viro itse noudata ulkopolitiikassaan ehdotonta puolueettomuutta, sillä vain se voi vakuuttaa suurvalloille, "että Viron eristäminen risteilevän valtioidenvälisen valtopolitiikan liikkeistä on kaikkien valtioiden intressissä."

"Postimees" 17.I.33 No.13 huomauttaa pääkirjoituksessaan, että kysymystä on syytä harkita. "Luonnollisestikin on tässä yhteydessä tutkittava, miten tämä (puolueettomuus) sopii Kansainliiton määräysten piiriin."

Olen ottanut tämän asian puheeksi muutamien tšekäläisten johtavien politikkojen kanssa ja kerron seuraavassa heidän lausuntojaan.

Riigivanem Konstantin Päts. Puolueettomuuskysymys ei ole ollut hallituksessa minkäänlaisen keskustelun alaisena ja "Pävaleht'in" ehdotus on kokonaan pantava kirjoituksen laatijan tilille. Mitä itse asiaan tulee, olisi epäilemättä kansainvälinen garantia Baltianmaiden puolueettomuudesta vain eduksi mainittujen maiden turvallisuudelle, mutta erehdys olisi luulla, että puolustuslaitoksen sellaisessa tapauksessa voisi hävitä. Saksan ja Venäjän takeet eivät olisi riittävät, eivätkä ne siihen tuskin suostuisikaan ilman että Itämeri samassa yhteydessä neutralisoitaisiin, mihin taas Englanti, Ranska y.m. tuskin suostuvat. Itämeren puolueettomaksi julistaminen taas olisi vastoin pienten Itämerenmaiden etuja, eivätkä ne voisi sitä puoltaa. Hra Pätsin mielestä ei aikakaan ole sopiva tämän kysymyksen esilleottamiseksi.

Riigikogun esimies Jaan Tõnisson sanoi, ettei tätä kysymystä ole käsitelty kuin joissain pienissä piireissä, ilman että se parlamenttipiireihin vielä olisi tullut. Oletti asian julkisuuteentulon aiheutuneen lähinnä niiden arvostelujen johdosta, jotka vapaussodanaikainen Viron armeijan ylipäällikkö,

kenraali Laidoner sanomalehtihaastattelussa oli esittänyt Viron armeijan puutteellisuuksista ja jotka ovat herättäneet suuren myrskyn julkisessa sanassa. Henkilökohtaisena käsityksenään itse asiasta lausui hän, ettei neutraliteettia voi Viron kannalta ajatella muuta kuin siinä tapauksessa, että sen takaajina esiintyvät paitsi Neuvostolaa ja Saksaa, myös Ranska, Englanti ja mikäli mahdollista Yhdysvallatkin. Samalla on ehdottomasti haudattava se suuri virhe, jonka sekä Viro että Suomi rauhansopimuksissaan tekivät, nim. antoivat suostumuksensa Itämeren neutralisointiin. Siihen ei koskaan saa suostua, sillä se tekee Itämerestä venäläis-saksalaisen meren, jossa muilla ei ole mitään sanomista ja pikkuvaltioiden asema on mennyttä. Baltian maiden neutraliteetti on niin ollen puollettavissa vain yllämainittujen valtioiden takein ja ehdolla, ettei Itämeri neutralisoida.

Ulkoasiainministeri Rei sanoi tiedustelleensa mistä artikkeli oli aiheutunut, kun kysymys ei ollut ollut käsitteilynäisenä sen enemmän hallitus- kuin parlamenttipiireissäkään. Hänen käsityksensä mukaan oli kirjoitus kirjoittajan omaa yksityistä alotetta, hän kun oli pari vuotta opiskellut Pariisin "Ecole des sciences politiques'sa" ja siellä erikoisesti perehtynyt tämänlaatuisiin kysymyksiin. Suurempaa kantavuutta esityksellä näin ollen toistaiseksi ei ole. Ulkoasiainministeriössä kysymystä ei liioin ollenkaan ole tähän saakka kosketeltu eikä harkittu. Omaa käsitystä asiasta ei ministeri myöskään sanonut vielä itselleen muodostaneen.

Raimo W. Niemi

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetysten rap. n:o 4.

Ministeri Kuoremaa.

19/I 1933.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Tallinna - ssa 19 p:nä tammi-kuuta 1933.

ULKOAAEDUSTUKSEN		
4 1210/ae 1. 33		
23/1-33	LML	
5	12	ASIA

Asia: Vienti-
palkkiot Virossa.

17 p:nä tammikuuta 1933 vahvisti Viron hallitus asetukset vientipalkkioista.

Asetusten mukaan maksetaan tästälähin Viron koko viennille avustuksena 7 % maasta viedyn tavaran hinnasta. Jokainen viejä saa palkkion esitettyään todistukset, että tuote on viety ulkomaille ja siitä saatu ulkomaanvaluutta maksettu Eesti Pankkiin. Palkkiot maksetaan jälkeinpäin, yhdeltä kuukaudelta kerrallaan viejien kuukausitilien perusteella. Maksun suorittaa Eesti Pank. Palkkion määrä on, kuten mainittu, 7%, toistaiseksi voimassa 1 p:ään tulevaa syyskuuta; kun silloin on arveltu voitavan vähentää 15 % valuuttaveroa, josta kootuilla varoilla palkkiot suoritetaan, niin on todennäköistä, että silloin myös palkkiot tullaan alentamaan, poistamaan tai jakoperusteita muuttamaan.

Voille suoritettavasta palkkiosta on annettu eri asetus ja palkkiot määrätty korkeimmiksi kuin muulle viennille, ja prosenttimäärä vuodenaikojen ja hintojen mukaan vaihtelevaksi. Ylennämämäärä 15 %:n valuuttakaupparahastosta maksetaan tammi-, helmikuussa ja maaliskuulla palkkioita 30 % voin hinnasta, huhti- ja toukokuulla 20 %, kesä-, heinä-, elo- ja syyskuulla 5 %, loka- ja marraskuulla 10 % sekä joulukuulla 15 %. Tämän palkkion kautta

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tulee maanviljelijä keskimäärin saamaan voilleen lisähintaa noin 13-14 % myyntihinnastaan. Ensimmäisinä kuukausina, jolloin vientipalkkiorahastossa vielä on vähän varoja, ei palkkiota maanviljelijöille suoriteta rahassa, vaan annetaan se heille rehujauhoina, joka valmistetaan valtion varastoissa olevasta rukiista. Tarkoitukseen on hallitus määrännyt jauhettavaksi 6000 tonnia ruista, johon sekoitetaan leseitä ja rehukakkujauhoja. Palkkiot jaetaan maitoyhdistysten kautta maidon tuottajille. Maitoyhdistysten on ne suoritettava tuottajille kokonaisuudessaan, eivätkä saa niistä pidättää mitään osaa velkojensa katteeksi tai muihin tarkoituksiin.

Pekonin tuotantopalkkio jää entiseksi, eli 10 Ekr. sialta. Kun tämä on vanha määräys, eivät uudet asetukset siihen ka-joa eikä sitä muuta.

Palkkiota erikoislaskelmien mukaan aiotaan vielä suorittaa kananmunille. Kysymys jäi vielä lopullisesti ratkaisematta. Sunniteltuna oli palkkion suorittaminen neljän kuukauden aikana - maalil-, huhti-, touko- ja kesäkuussa - kananmunien hinnan ollessa matalimman. Palkkiota on suunniteltu 50 senttiä kilolta, mutta lopullinen ratkaisu on vielä avoinna.

On arvioitu, että kaikkien näiden vientipalkkioiden suorittamiseen tarvitaan 3 milj. Ekr. vuodessa ja uskotaan tämän summan tulevan kokoon tuojilta kannettavasta 15 % valuuttaverosta. Ovatko nämä laskelmat liian optimistiset, se saataneen piankin nähdä.

Näin suuret palkkiomaksut tulevat todennäköisesti joutumaan eri tahoilta kovankin arvostelun alaisiksi. Alun on tehnyt 18.I.33 "Sönumed", joka huomauttaa, että valtiolla on useita keinoja yksityistalouden tukemiseksi, joista tunnetuimmat ovat tullit. Nekin on Virossa kierretty hyvin korkealle. "Vientipalkkioiden käytäntönoton kautta on Viron valtio ottanut itselleen yksityistalouden tukemisen suhteen erikoisen suuret velvoitukset, suuremmat kuin mikään muu valtio maailmassa. Kotimaisen tuotannon tukemisessa olemme joutuneet absurdiin. Valtion on etsittävä yhä uusia tulo-

lähteitä milloin minkin talousalan tukemiseksi. Tuloja ei kuitenkaan saa ilmasta, vaan ne saadaan osaksi samoilta, joille palkkioita maksetaan". - - - - - "Hallituksella on vientipalkkioihin nähden ollut hyvät tarkoitukset, mutta eiköhän se tie vie kansantalouttamme kokonaan muualle, kuin mitä nykyiset taloudelliset johtajamme ovat ajatelleet."

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinassa olevan kahetyön rap. n:o 5.

Ministeri Nuoremaa.

19/1 1933.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 5.

Tallinna - ssa 19 p:nä tammikuuta 19 33.

4 215 Pe	33
23/1.33	
5	012

Asia: Maataloustuottei-
den vienti Virosta 1932.

Vuonna 1932 osotti maataloustuotteiden vienti ensi kertaa vähenemistä määrältäänkin. Kaikkia muita maataloustuotteita, paitsi pekonia, vietiin 10 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. V. 1932 oli vienti arvoltaan 21,3 milj. kr., v. 1931 - 32,4 milj. kr. ja 1930 - 39,7 milj. kr. Edelliseen vuoteen verraten väheni vienti arvoltaan 34 %.

Voi.

Voita vietiin v. 1932 ulkomaille 125.313 kvintalia, arvoltaan 15,6 milj. kr. Edelliseen vuoteen verraten väheni voin vienti 19,130 kvintalia (14 %) ja arvoltaan 10,1 milj. kr. (39 %). Arvellaan, että voin vienti kuluvana vuonna vieläkin vähenee erikoisesti siksi, että rehuvarastot maassa ovat vähäiset eikä ole varoja uusien hankintaan, niin että maidon tuotanto tulee vähenemään.

Pekoni.

Pekonin vienti kasvoi v. 1932 huomattavasti, mihin seikkain epäilemättä vaikutti 10 kruunun vientipalkkio sikaa kohti. Pekonin vienti nousi 8403 kvintalilla (27 %) 1931 vuoteen verraten, arvoltaan oli suureneminen vain 3 %. Vienti v. 1932 oli kaikkiaan 3.936 tonnia - 2.194.000 kr.

Kananmunat.

Kananmunien vienti määrältään väheni v. 1932 6 %, ar-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

voltaan 23 % verrattuna edelliseen vuoteen. Vienti oli kaikkiaan v. 1932 21.080.000 kpl. - 1.095.000 kr.

Pellava.

Pellavan vienti on vuodesta vuoteen vähentynyt niin määrältään kuin arvoltaan, vaikkei sen hinta juuri viime vuonna laskenutkaan. Pellavaa vietiin v. 1932 3.291 tonnia - 1.524.000 kr.

Omenat.

Omenain vienti v. 1932 suureni huomattavasti, riippuen sekä runsaasta sadosta että vientiomenain kontrollin ja pakkauksen järjestelystä kansainvälisiä vaatimuksia vastaaviksi. Suurin osa viennistä tapahtui Suomeen. Yhteensä vietiin mainittuna vuonna omenia 6503 kvintalia, arvoltaan 170.000 kruunua, kvintalin keskihinnan ollessa 25 kr.

Edellä ovat mainitut tärkeimmät virolaiset vientituotteet maatalouden alalla. Muitakin on, kuten erinäiset säilykkeet, juustot, hedelmät y.m., mutta on niiden vienti vähämerkityksellinen, joten niistä ei erikseen kannata mainita. Kuvana vuonna arvellaan maataloustuotteiden viennin määrältään vieläkin supistuvan, koska "tuotantoprosessissa ilmenee yhä enemmän negatiivisia tekijöitä." Näillä tarkoitettaneen meijereiden ja muiden maatalousjärjestöjen velkaantumisia, huonoa organisatiota, osto- ja myyntihintojen kohtuutonta eroa y.m.

Arne Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Pöytäkirjassa olevan lähetysten rap. n:o 6.

Ministeri Huorimaa.

20/1 1938.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

A.A. Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Tallinna - ssa 20 p:nä tammi - kuuta 1933.

4 215 Re. 33
28/1-33
LÄH.
ASIA
5 C12

Asia: Suomen-Viron

kauppasuhteista.

Kävin jälleen 19.I. talousministeri Jürmanin kanssa keskustelemassa niistä vaikeuksista, jotka viimeaikaiset olot ovat aiheuttaneet suomalais-virolaisissa kauppasuhteissa ja joista hallitukselleni useaan kertaan olen tiedottanut.

Huomautin ensinnäkin jälleen siitä kohtuuttomasta asemasta, johon clearing-tilimme on joutunut, kun Eesti Pank ennen joulukuun 1 p:ää tullatuistakin tuotteista suorituksia tehtäessä vaatii 15 % valuuttaveroa. Ministeri huomautti tähän, että hän juuri oli allekirjoittanut ohjeet Eesti Pankille, etteivät kysymyksenalaiset tuotteet kuulu 15 % veron alaisiksi. Tämän määräyksen kautta toivon, että clearing-tilin suoritukset lähipäivinä alkavat tapahtua ilman vaikeuksia.

Mitä sitten clearing-sopimuksen ulkopuolella oleviin, vielä maksamattomiin laskuihin tulee, lausui ministeri, ettei lähimpinä viikkoina niissä ratkaisua voida tehdä, sillä Eesti Pank on velvoittanut kaikki virolaiset tuojat helmikuun 1 päivään mennessä ilmoittamaan, kuinka suuret velat ja mihin heillä on. Sen jälkeen tarkastetaan ja järjestetään saadut tiedot sekä määrätään niiden maksujärjestys. Ministeri toivoi siten saatavan kaikki vanhat maksut vähitellen poistetuiksi ja selvitetyiksi.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Tämän jälkeen ilmoitin ministerille suomalaisen puolivirallisen valtuuskunnan saapumisesta Tallinnaan keskustelemaan virolaisten johtavien talouspiirien kanssa, miten syntyneet vaikeudet voitaisiin helpoimmin sovinnossa poistaa ja miten olisi mahdollista suomalais-virolaisia kauppasuhteita kehittää. Samalla huomautin, että meidän kannaltamme on tärkeää saada asiat niin järjestetyiksi, että suomalaiset myyjät määräaikoina ilman vaikeuksia saavat maksunsa sekä että kun Suomi ei halua Viron kaupalle Suomessa tehdä vaikeuksia, se myös vaatii, että Virossa suomalaisiin tuotteisiin suhtaudutaan samalla tavalla ja että ainakin kauppasopimuksessa edellytetyille tuotteille esteitä ei aseteta, koska vastaisessa tapauksessa kauppasopimuksen luoma vastavuoroisuus rikkoutuu. Kun selitin, että meillä suunniteltu yleinen clearing ei tarkoita kauppavaihdon tekemistä riippuvaksi siitä että molemmat puolet saisivat viedä vain niin paljon kuin tuovat, vaan pääasiassa sitä, että maksujen suoritukset tapahtuvat esteittä ja kauppavaihto olisi vapaa, oli ministeri sitä mieltä, ettei tällaisen clearingin hyväksymiselle Viron puolelta pitäisi esteitä olla.

Kun Ruotsin lähettiläs edellisenä päivänä oli minulle kertonut "varmoista lähteistä" saaneensa tietää, että Besti Pank lähimpien päivien kuluessa on päättänyt suorittaa kaikki yksityisvelat Englannille, kysyin ministeri Jürmanilta, tietoni lähdeettä tietenkin ilmoittamatta, pitikö asia paikkansa, koska minun muussa tapauksessa on vaadittava samanlaista kohtelua Suomellekin, sanoi hän, ettei sellaista päätöstä ole tehty ja Englannillekin velkoja suoritetaan sen mukaan kuin varoja kulloinkin riittää. Ministeri Virgo, jolle myös asiasta puhuin, vastasi samoin ja huomautti, että huhut tästä varmaankin ovat tulleet liikkeelle sen johdosta, että sotalaitoksen tilaukset Englantiin viime päivinä on suoritettu.

Keskustelun kuluessa kertoi ministeri Jürman m.m. että ulkomaanvaluutta pääasiassa tulee Viroon kesällä ja syksyn alkupuolella, kun sen saanti talvikaudena on paljon niukempi, joten Besti Pankin maksukyky näinä kuukausina on heikoin. Tämä

viittaisi siihen, että maksujen suorituksia lähikuukausina voidaan suorittaa pienemmin erin.

Olen pyytänyt tšekäläisiä tiedossani olevia suomalaisten liikkeiden agenteja antamaan minulle luettelot saatavistaan. Kun en tunne kaikkia asiamiehiä, tulee luettelo epätäydelliseksi, mutta niin pian kuin sellaiset olen saanut, jätän ne ulkoasiainministeri Rein kehotuksesta ministeri Virgolle, joka sitten Eesti Pankissa on luvannut koettaa maksuja järjestää niin paljon kuin on mahdollista.

Ministeri Virgo kertoi muuten ulkoministeriössä valmistelewansa ehdotusta 15 % valuuttaverolain uudeksi muutokseksi siten, ettei mistään ennen joulukuun 1 päivää 1932 maahantuodusta tuotteesta, siitä maksua suoritettaessa myöhemmin, kannettaisi 15 % valuuttaveroa. Hän sanoi kuitenkin epäilewänsä, hyväksyisikö talousministeriö tällaisen muutoksen. Puolestani kehoitin kovasti asiaa ajamaan, koska se poistaisi joukon vaikeuksia.

Caesar Wirtanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C13.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön rap. n:o 7.

Ministeri Wuorimaa.

20 p 1 1933.

Salainen.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 7.

Tallinna - ssa 20 p:nä tammi-kuuta 1933.

4 215/ae. 33		
23/1.33		
5	C12	

Asia: Viron-Englannin

kauppasopimusneuvottelut.

Tiedustelin asianomaisilta henkilöiltä, millä asteella Viron-Englannin kauppaneuvottelut ovat nykyään.

Sanottiin, ettei Viro ole toistaiseksi ryhtynyt muihin toimenpiteisiin kuin tarpeellisen aineiston kokoamiseen neuvotteluja varten, ollakseen valmiina, kun Englanti ilmoittaa suostumuksensa neuvotteluihin. Kun kerran Englanti on ilmoittanut ensin neuvottelevansa Skandinavian maiden kanssa ja vasta sen jälkeen Baltian valtioiden kanssa, eivät muunlaiset toimenpiteet olekaan toistaiseksi olleet tarpeen. Neuvottelut voinevat alkaa helmikuun lopulla, maaliskuun alussa. Täällä ihmetellään latvialaisten hätää neuvottelijain lähettämisessä Lontooseen, kun ne kuitenkin eivät siellä mitään voi tehdä. Tästä syystä Viro rauhallisesti odottaa, kunnes sen vuoro tulee, eikä hätiköi asiattomalla ja turhalla rahantuhlaamisella.

Tiedustellessani, mitä etuja Viro odottaa saavansa Englannilta, huomautettiin, että tärkeimpinä artikkeleina Virolle tulevat olemaan voi, pekoni, kananmunat, puutuotteet ja paperimassa. Mahdollisimman suotuisan aseman saamiseksi näihin tuotteisiin näiden tulee Viron valtuuskunta pyrkimään. Viron vienti Englantiin on ollut ylivoimaisesti tuontia suurempi, mikä ilmenee seuraavasta tilastosta (tuhansissa kruunuissa):

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

	<u>Tuonti:</u>	<u>Vienti:</u>	<u>Aktiivisuus:</u>
v.1930	4.565	14.697	10.132
" 1931	4.468	24.959	20.491
" 1932 (11 kk.)	7.924	29.129	21.205

Englantilaiset tulevat epäilemättä tästä epäsuhteesta huomauttamaan, jolloin virolaiset viittaavat siihen, että suunta alkaa muuttua ja hallitus nykyisillä valtuuksillaan voi sitä edelleen kehittää suotuisammaksi sekä että Englannin tilastonumerot ovat todellista korkeammat sen kautta, että takaisinvientä on tapahtunut. Niinpä sanovat virolaiset todenneensa, että virolaista voita ja pekonia on Englannista myyty edelleen m.m. Ranskaan, samoin on virolaista selluloosaa myyty muualle, joten tilastonumerot eivät osota ehdottoman oikeaa suhdetta.

Kuinka suuren neuvottelukunnan ja minkälaisen kokoonpanoltaan Viro tulee lähettämään, sitä kysymystä ei vielä ole käsitelty.

Raimo Korpunen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnasta olevan Pöytäkirjan rap. n:o 8.

Ministeri Wuorinen.

24/I.33

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, tammik. 25 p. 1933.

N:o 62.

57215/2
31/1. 33
5 | C12

Herra Ministeri,

Minulla on kumia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni no. 8, jo-
ka käsittelee asiaa:

Kenraali Laidoner pienten valtioiden puolus-
tuksesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 8.

Tallinna - ssa 24 p:nä tammi-kuuta 1933.

5/2/33	
3/1.33	
5	C12

Asia: Kenraali Laidoner
pienten valtioiden puolustuksesta.

Kenraali Laidoner, Viron armeijan vapaussodan aikainen ylipäällikkö, joka useampia vuosia jo on elänyt politiikasta täysin syrjässä ja vielä kauemmin armeijasta ollut poissa, on viime viikkoina aiheuttanut eräällä Suomenkin lehdissä selostetulla haastattelullaan suuren sisäisen myrskyn Viron julkisessa sanassa ja kai vielä suuremman sotalaitoksessa.

Kenraali Laidonerin käsitys on se, ettei perusteellisesti vähennetyillä menoarviomäärillä voida ylläpitää samaa sotalaitoksen järjestelyä ja opetuskaavaa, joka tuli voimaan 1928, kun rahoja myönnettiin runsaammin, eikä rajoitettuin varoin armeija voi tehdä luovaa työtä eikä täydentää teknillistä varustustaan. Siksi kenraali huomautti siitä, että sotalaitos olisi uudelleen järjestettävä ja ennenkaikkea armeijalle saatava ylipäällikkö, joka on vastuussa sen järjestelystä ja toiminnasta. Poliittinen sotaministeri, useimmiten vielä lisäksi siviilimies, ja joka yhtämittaan vaihtuu, ei armeijan korkeimpana päällikkönä voi eikä pysty tällaista järjestöä johtamaan, eikä myöskään sotaväen keskuudessa omaa sitä auktoriteettia kuin ylipäälliköksi määrätty sotilashenkilö, jonka alaisiksi kaikki muut, korkeimmatkin, upseerit itsensä tuntevat.

Kun kenraali Laidoner tässä haastattelussaan syytti ny-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kyisiä ja viimeaikaisia sotalaitoksen johtohenkilöitä ja korkeinta upseeristoa, synnytti haastattelu suuren metelin sanomalehdistössä, jolloin m.m. "Postimees" syytti kenraalia pyyteistä päästä ehdottamukseen ylipäälliköksi ja armeijan halventamisesta. Kenraali on näihin syytöksiin vastannut, mikäli maallikosta tuntuu, varsin asiallisesti, mutta en sen laajemmin ryhdy tätä laajaa polemiikkaa selostamaan. Tosiasiana voidaan kuitenkin pitää, että näiden syyttelyjen seurauksena armeijan uudelleenjärjestelyä on hallituksessa ruvettu harkitsemaan vakavasti. Riigivanem Päts huomautti minulle, että kenraali Laidoner on asiallisesti aivan oikeassa, vaikka hänen esitykselleen antama muoto oli epäonnistunut ja herätti pahennusta.

Edellä oleva on kerrottu alkuvaiheena tai oikeammin aiheuttajana sille, josta otsikko puhuu. Sanomalehtiväittely antoi kenraali Laidonerille aiheen muutama päivä sitten Tallinnan rotaryklubissa kosketella tätä kysymystä ja hänen silloin esittämänsä mielipiteiden selostus onkin varsinainen tarkoitukseni. Hän puhui nim. pienten valtioiden puolustusmahdollisuuksista nykyaikana.

Kenraali alotti huomauttamalla, että paljon puhutaan yhä parantuvista hyökkäysaseista, tykeistä, lentokoneista, vedenalaisista y.m.y.m. Näistä puhutaan siinä mielessä, että tulevaisuuden sodassa kaikki hävitetään. Mutta on muistettava, että jokseenkin samassa suhteessa kuin hyökkäysaseet paranevat, edistyvät myöskin puolustusvälineet. Pienten maiden, joilla ei ole aggressiivisia pyrkimyksiä, on ennen kaikkea hankittava itselleen mahdollisimman hyvät puolustusvälineet. Sodanjälkeinen kehitys on kuitenkin osottanut, että sitä mukaa kuin tekniikka on edistynyt, on se myös kallistunut ja uudenaikaiset niinhyvin hyökkäys- kuin puolustusvälineetkin ovat tulleet niin kalliiksi, että pienille, vähävaraisille valtioille on melkein mahdotonta tai ainakin erinomaisen raskasta hankkia sellaisia itselleen, mikäli sotaväkeä nykyisessä muodossaan edelleen tahdotaan säilyttää. Niin ollen tulee esiin kysymys, joko pitää suurta sotaväkeä,

joka on huonosti varustettu aseilla, tai supistaa sotaväki ja ~~xi~~ siitä vapautuvilla varoilla hankkia hyvä, tekniikan viimeisiä saavutuksia vastaava puolustusaseistus. Kenraali Laidoner piti jälkimmäistä vaihtoehtoa parempana. On hankittava hyvä aseistus, jota hoitaa pieni, mutta taitava ammattisotaväki, ja jättää yleinen asekuntoisuusopetus suojeluskunnille tai sitä vastaaville järjestöille, jolloin maan kaikki kansalaiset velvoitetaan siellä hankkimaan opetuksensa, ollakseen valmiina tarpeen tullen astumaan maan puolustuksen palvelukseen. Tähän suuntaan olisi tulevaisuudessa pienten, vähävaraisten valtioiden sotalaitosten järjestelyssä pyrittävä, täydellistä armeijaa varustuksineen voivat vain suurvallat pitää.

Aune Seppä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallessa olevan lähtöpostin rap. n:o 9.

Ministeri Waurimaa:

2/2 1933 :

Tallinnassa, helmik.4 p. 1933.

1
No 27.

6 216 kae.	33
9/2.33	
5	012

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:

- No.9. Viron talouselämä v. 1932 tilaston valossa,
- " 10. Viron valtion menoarvioehdotus vuodeksi
1933/34,
- " 11. Maatalouden velkaantuminen Virossa,
- " 12. Suomalaisen taloudellisen valtuuskunnan
käynti Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Korte

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 9.

Tallinna - ssa 2 p:nä helmi kuuta 1933.

6	216 fac.	33
9/2	·33	
5	C12	

Asia: Viron talouselämä
v. 1932 tilaston valossa.

Seuraavassa koetan luoda yleiskuvan Viron talouselämästä v. 1932 sellaisena, kuin se ilmenee tilastonumeroista. Erinäisillä aloilla puuttuu vielä koko vuotta koskevat tiedot, mutta en luule niiden enää sanottavasti muuttavan nykyisten tietojen pohjalla luotua kuvaa.

Maatalous.

Ruissato selosteltavana vuonna oli 167.808 tonnia 147.838 tonnia vastaan edellisenä vuonna ja 166.189 tonnia keskimääräistä tuotantoa vastaan v.v. 1927-1931. Edelliseen vuoteen verraten on viljelyspinta-ala kasvanut 143.937 ha:sta 147.154 ha:iin. Sato ha kohti oli 1.140 kg. eli noin 11 % parempi edellistä vuotta. Vehnäsato oli 56.461 tonnia (1931 - 47.289 t.). Kevätvehnän kylvöpinta-ala kasvoi 24.192 ha:sta 35.390 ha:iin, noin 2 %, kun se syysvehnän suhteen kasvoi 7,4 %. Ohrasato oli 107,561 ha:lta 90.294 tonnia edellisen vuoden 128.838 tonnia vastaan 112.803 ha:lta. Kauraa korjattiin 126.561 tonnia (144.239 ha) 163.964 tonnia (148.415 ha) vastaan v. 1931. Perunaviljelyksen pinta-ala on vähentynyt 1,2 %:lla 66.984 ha:iin, sadon vähetessä 855.532 tonnista 687.080 tonniin. Pellava antoi 3.376 tonnia säikeitä, noin 43 % edellistä vuotta vähemmän. Sen viljelysala lankesi 18.331 ha:lta 14.659 ha:iin. Nämä numerot osottavat, että niiden tuot-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

teiden tuotanto, joita valtio on tukenut (viljamonopoli, tullin-
korotukset), ovat lisääntyneet toisten kustannuksella.

Voita vietiin v. 1932 - 12.531 tonnia, v. 1931 -
14.444 tonnia. Tästä voitaneen tehdä se johtopäätös, että maidon
tuotanto on vähentynyt, joskin myös on muistettava, että voim-
vientiiä ulkomaisten esteiden tähden myös pakosta rajoitettiin. Mut-
ta kun toiselta puolen lypsylehmien lukumäärä ei sanottavasti e-
delliseen vuoteen verraten ole muuttunut, on maidon tuotannon vä-
henemisen lähinnä katsottava johtuvan siitä, että v. 1932 käy-
tettiin vähemmän väkirehua karjan ravinnoksi. Pekonipalkkion (10
Ekr. sialta) maksu on lisännyt siankasvatusta, joten vientikin
pääsi nousemaan 3.879 tonnista v. 1931 - 4.541 tonniin v. 1932.

Koetalouksissa tehtyjen virallisten tilastolaskelmien mu-
kaan oli maataloudellinen talousvuosi 1931/32 ensimmäinen tappio-
vuosi. On laskettu tappion nousseen 1,14 % aktiivisesta pääomasta.
V. 1930/31 oli kannattavaisuus 1,25 %, v. 1929/30 - 1,7 %, v.
1928/29 - 2,27 %. Maatalouden bruttotuotanto on edelliseen vuoteen
verraten vähentynyt 11,5 %, kun sen sijaan käyttökustannukset ovat
laskeneet vain 1 %. Jos oman pääoman lainaprosentiksi arvioidaan
6 %, on tuloksena, että talonpoikaistalo on palkkana saanut vain
4,34 Ekr. koko vuodelta, vastaavan summan v. 1931 oltua 607,39.
Maatalouden koko puhdistulo, joka talousvuonna 1929/30 arvioitiin
113 milj. kr. lankesi 1931/32 - 50 milj. kruunuun.

Teollisuus.

Suurteollisuudessa (yli 20 työläistä) oli 1.12.1932
toiminnassa 237 tehdaslaitosta, joissa yhteensä 22.025 työläistä.
1.12.1931 oli toiminnassa 250 tehdasta ja 23.403 työläistä. Tässä
yhteydessä on huomattava, että lukuisat teollisuudet viime vuoden
kuluessa siirtyivät lyhennettyihin työviikkoihin. Useimmissa teolli-
suuksissa alennettiin palkkoja huomattavasti. Suurin tuotannon vä-
heneminen tapahtui vientiteollisuuksissa. V. 1932 vietiin sellu-
loosaa 54.274 tonnia 5.139.000 kr. arvosta, edellisenä vuonna
59.705 tonnia 8.669.000 kr. arvosta. Sanomalehti- ja painopaperia

viettiin 5.592 tonnia 868.000 kr. arvosta edellisen vuoden 14.196 tonnia 2.623.000 kr. arvosta vastaan. Paneeri- ja huonekalutuotteiden vienti laski 15.245 tonnista (2.875.000 kr.) 11.644 tonniin (2.072.000 kr.). Puutavaran vienti lankesi arvoltaan 5.670.000 kr:sta 2.353.000 kr.uun. Huomattavasti supistui myös puuvillatuotteiden vienti.

		<u>1932</u>		<u>1931</u>	
	<u>tonnia</u>	<u>Ekkr.</u>	<u>tonnia</u>	<u>Ekkr.</u>	
lanka.	452	826.000	503	1.467.000	
kankaat.	620	1.955.000	1077	3.350.000	
karkea pellavakangas	253	425.000	381	701.000	
juuti (säkit)	2131	1.220.000	2331	1.500.000	

Niinkuin taulukosta huomaa, on juutikangas ainoa, joka on pysynyt lähes entisellään.

Sementin vienti lankesi uskomattomasti. Vienti v. 1932 oli 3600 tonnia (115.000 Ekkr.) v. 1931 - 13.930 tonnia (452.000 kr.).

Tulitikkujen vienti laski 632 tonnista (284.000 kr.) 522 tonniin (163.000 kr.).

Edelläolevat numerot näyttävät selvästi, kuinka suuresti korkea valuutta on häirinnyt vientiteollisuutta.

Teollisuuden kotimainen myynti on pysynyt entisellään, vieläpä kasvanutkin, kun voimassaoleva lisenssisysteemi suurin piirtein on estänyt ulkomaisen kilpailun.

Työttömyys.

Työpörssissä rekisteröityjen työttömien lukumäärä oli 1.12.1932 - 10.715 viime vuoden 7.774 vastaan, lisäys siis noin 40 %. Tämä luku ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa tilanteesta, sillä työpörssin järjestely Virossa on varsin puutteellinen. Arvioidaan todellisen työttömien määrän olevan ainakin kolme kertaa suuremman.

Liikenne.

Vuoden 1932 yhdeksänä ensi kuukautena olivat rahdit rautateillä 1.515.000 tonnia vastaavan luvun edellisenä vuonna

ollessa 2.032.000 tonnia. Vähennys siis 25 %, tonnikielometriien vähentyessä 29 %. Kuljetettujen matkustajain luku sen sijaan väheni vain 2 % edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna, matkustajakilometriien vähetessä 9 %.

Tallinnan satamassa on pitkämatkanlaivoja v. 1932 käynyt 1242 laivaa edustaan 734.018 nettorekisteritonnia, vastavien lukujen v. 1931 ollessa 1673 ja 858.848.

Ulkomaankauppa.

Tuontituotteiden arvo v. 1932 oli pyörein luvuin 36,9 milj. kr. edellisen vuoden 61,2 milj. kr. vastaan. Vientin arvo oli 42,6 milj. kr., v. 1931 - 71,1 milj. kr. Ulkomaankauppa 1932 oli niin ollen Virolle 5,7 milj. kr. aktiivinen, edellisen vuoden aktiivisuuden noustessa 9,9 milj. kr.

Seuraavat taulukot antavat kuvan Viron ulkomaankaupan kehityksestä kolmena viimekuluneena vuonna.

vuosi	tuonti		vient		suhde milj.kr.
	milj.kr.	vähennys edell.v. verr.	milj. kr.	vähennys % edell.v.ven	
1930	98,4	-	96,4	-	-2,0
1931	61,2	37,8	71,1	26,2	+ 9,9
1932	36,9	39,7	42,6	40,0	+5,7

Ulkomaankauppa pääryhmissä (milj.kr:ssa).

ryhmä:	tuonti			vient		
	1930	1931	1932	1930	1931	1932
koko määrä	98,4	61,2	36,9	96,4	71,1	42,7
josta:						
elintarpeita	23,2	10,2	4,4	38,6	34,3	22,2
raaka-aineita ja puolivalmisteita	28,1	17,6	10,6	23,7	18,9	11,0
valmistuotteita	46,8	33,3	21,6	33,8	16,8	9,4

Tuonnissa ovat eniten vähentyneet ravintoaineet ja viennissä valmistuotteet.

Pankkitoi- minta.

Osakepankkien säästöpanot, jotka 1.12.1931 olivat 36,9 milj. kr. ja samana päivänä 1932 - 29,7 milj. kr., siis

noin 20 % pienemmät. Pankkien velkaantuminen kotimaisille, pääasiassa valtion luottolaitoksille taas on noussut 14,3 milj. kr:sta 16,2 milj. kr. Tämä lisäys lienee välttämättömän tukemistoiminnan aiheuttama. Ulkomainen nettovelkautuminen on laskenut 8 milj. kr:sta 6,5 milj. kr:uun. Lainojen yhteissumma on ^{myös/} laskenut 61,5 milj. kr:sta 55,1 milj. kr:uun. 25 suurimman osuuspankin säästöönpanot ovat laskeneet 23,8 milj. kr:sta 21,1 milj. kr:uun, niiden luottovolyymin laskiessa 27,8 milj. kr:sta 23,9 milj. kr:uun. Pankkivaihto on laskukauden vaikutuksesta tuntuvasti supistunut, mihin erikoisesti on vaikuttanut valuuttakaupan monopolisointi. Liiketoiminnan supistumisen johdosta väitetään terveellä pohjalla toimivien pankkien likviditeetin tuntuvasti parantuneen.

Eesti Pankin clearing-toiminta käsitti v. 1932 noin 84,5 milj. kr. vastaten 128,8 milj. kr. edellisenä vuonna.

Vuoden 1932 kahdeksana ensi kuukautena protestoitiin 56,376 vekseliä 10,2 milj. kr. arvosta. Vastaavat luvut v. 1931 olivat 73.338 ja 16,3 milj. kr.

Valtiotalous.

Talousvuoden 1932/33 ensimmäisen 8 kk. (siis 1.12.32 saakka) vakinaiset valtion tulot olivat 41,8 milj. kr. (edell. v. 52,6 milj. kr.). Välittömien verojen tuotto on laskenut 5,0 milj. kr:sta 4,2 milj. kr:uun, leimaverot 3,1 milj:sta 2,6 milj:aan, välilliset verot 16,4 milj:sta 12,8 milj:aan, viinamonopolista 8,2 milj:sta 7 milj:aan sekä valtio-omaisuudesta ja -tuottolaitoksista 18,8 milj:sta 14,5 milj, kr:uun. Täten on valtion talousarvio joutunut pois tasapainosta ja suurin supistuksiin pyritty tasottamaan syntynyttä vajea. Onnistutaanko tässä ja missä määrin, sen saa nähdä talousvuoden päätyttyä. Vuoden vaihteessa arvioitu vajeus oli 5 milj. kr. joten 3 kk:n kuluessa tämä määrä olisi supistustietä menoissa saatava kokoon.

Elinkustannusindeksi.

Elinkustannusindeksi (1913=100) oli viime joulukuussa 90, sen oltua vuotta aikaisemmin 95. Tukkukaupaindeksi samana aikana oli 81, vuotta ennen 96. Tuontitavarain indeksi oli 85,

vuotta ennen 90 ja vientitavaraindeksi 75 (vuotta ennen 104). Huolimatta siitä, että viralliset indeksinumerot osottavat vähäistä alenemista, ei voi sanoa sen ilmenevän jokapäiväisessä elämässä, päinvastoin olettaisi kaikenlaisten tullien ja muiden verojen korotuksen sekä valuuttaveron vaikuttavan päinvastaiseen suuntaan. Mutta ne alkavat vasta nyt vaikuttaa, joten tähänastinen myynti suurimmalta osalta on tapahtunut entisiin hintoihin.

Raimo Kinnunen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallinassa olevan lähetysten kirj. no 10.

Ministeri Huotinen.

2/2 1933

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 10.

Tallinna - ssa 2 p:nä helmi kuuta 19 33.

6 216 l.e.	33
9/11. 33	
5 C12	

Asia: Viron valtion meno-
arvioehdotus vuodeksi 1933/34.

Olen aikaisemmissa raporteissani kertonut siitä, kuinka kuluvan talousvuoden, joka päättyy ensi maaliskuun viimeisenä päivänä, valtion menoarvio oli tehty edellisten vuosien menoarvioiden mukaan, ottamatta huomioon kiristyneitä taloudellisia olosuhteita ja kuinka hallitus viimeisen puoli vuotta on ollut hädässä menoarvion muuttamiseksi tuloja vastaavaksi. Raporttissani no. 9 esitän, kuinka suurta vähenemistä valtion tulot kaikilla aloilla osottavat. Tammikuun 1 p:nä 1933 oli tilanne vielä sellainen, että kuluvan talousvuoden menoarvion tasapainoon saattamiseksi arveltiin tarvittavan vielä 5 milj. kruunua. Onko tämäkin laskelma liian optimistinen, sen saamme nähdä talousvuoden päätyttyä. Joka tapauksessa lähdettiin tuosta 5 milj. kruunun vajauksesta ja annettiin tammikuun alkupuolella tarpeelliset asetukset vajauksen peittämiseksi vähentämällä palkkoja, entisestään supistamalla kaikissa laitoksissa menoja ja määräämällä erikoinen kriisivero, josta osa menee menoarvion täyttämiseen ja osa työttömyyden torjumiseen. Samalla aikaa kuin hallituksella on ollut suuret huolet tämän kuluvan menoarvion saattamisessa tasapainoon, on sen täytynyt valmistaa uusi menoarvio talousvuotta 1933/34 varten, mikä on ollut erinomaisen raskas tehtävä. Kun

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuluvan vuoden talousarvio oli tehty noin 87 milj. kruunun suuruiseksi, on hallitus ensi talousvuoden menoarvioesityksensä supistanut noin 62 milj. kruunuun.

Lienee mielenkiintoista pääpiirteissään tutustua hallituksen esitykseen ja niihin supistuksiin, joita siinä aikaisempiin menoihin on tehty.

Virastot, tehdessään ehdotuksiaan menoarvioksi, jäivät kuluvan vuoden menojen piireihin, joten näiden ehdotusten mukainen esitys olisi noussut noin 86 milj. kruunuun. Hallitus vähensi niitä kuitenkin noin 25 milj. kruunua, niin että menoarvioesitys päättyy 61.941.892 kruunuun. Tällöin on aikaisempaa vakinaista menoarviota supistettu 17,48 % ja ylimääräistä menoarviota 86,69 %.

Virkamiesten palkkauksia on vähennetty 9,7 % eli 30,1 milj. kr:sta 27,22 milj. kruun. Päivärahoja on supistettu 25 %, vaatevarustus-, matka- ja lisäpalkkiorahoja samoin keskimäärin 25 %. Suuresti on supistettu virastojen ja laitosten hoitokuluja, kuten lämmitystä, valoa, kanslia- y.m. menoja. Eläkkeet on vähennetty 5 %. Uusia rakennuksia varten ei ole esitetty määrärahoja juuri ollenkaan ja entisten hoitoon juuri niin paljon, etteivät mene pilalle. Virkamiesten sairausvakuutusavustusta on tuntuvasti supistettu. Opetustarpeiden ja -välineiden hankkimiseksi olleita summia on vähennetty noin 50 %, sivistysavustuksia rajoitettu. Opiskelua varten ulkomailla ei anneta stipendejä.

Oikeusministeriön alalla on muiden supistusten ohessa mainittava, että m.m. vankien ja huollettavien ruokaan ennen varattu 1,09 kr. päivää kohti on alennettu 0,89 kruunuun.

Talousministeriön piirissä on huomattavin vähennys rukiinostosumman poistaminen menoarviosta. Hallitus aikonee suurten valtiolle aiheutuneiden tappioiden tähden ehdottaa luovutettavaksi ruis-monopolista, jolloin valtio vapautuu viljanostovelvollisuudesta sekä suojella kotimaista viljankasvatusta

korottamalla tulleja. Toinen suurempi säästö syntyy viinan ostohinnan alentamisen kautta 6,5 sentistä 5 senttiin asteelta.

Maatalousministeriön menoarviota on supistettu 777.946 kruunulla, jääden arvio 3.965.500 kruunuksi. Lukuisia maa- ja metsänhoitovirkoja on lakkautettu. Maanparannus- ja järjestelytöihin uskotaan saatavan ~~xyhty~~ rahoja erikoisverosta työttömyyden vastustamiseksi.

Kululaitosministeriön menoja on vähennetty kaikkein runsaimmin, 21 milj. kruunusta 17 milj. kruunuun. Virkoja lakkautettaisiin sekä posti- että rautatiehallituksen aloilla runsaasti. Rautateiden ja maanteiden rakennuksia ja parannuksia supistettaisiin tai jätettäisiin seisomaan, mikäli työttömyysrahastosta niihin varoja ei riittäisi.

Ulkoasiainministeriö lähetystöineen on jätetty entiselleen. Sen sijaan on kaikki muut kansainväliset maksut poistettu, paitsi Kansainliiton jäsenmaksua.

Suojeluskuntien avustusta on vähennetty 100.000 kruunulla. Puolustusministeriön vakinaista menoarviota ei ole voitu sa- nottavasti supistaa, koska se sisältää pääasiassa palkat, sotilaiden ylläpidon ja varustuksen sekä yleisen puolustustarpeiden hoidon, mutta sen sijaan on ylimääräisessä menoarviossa, josta uudet hankinnat suureksi osaksi tehdään, entinen 1,29 milj. kr. supistettu 437.000 kruunuun.

Ylimääräisessä menoarviossa tehdyt muut huomattavimmat supistukset ovat seuraavat: maatalouden edistämiseksi 79.000 kr. (ennen 4,52 milj. kr.), liikenteen, yhteyksien ja teiden parantamiseksi 200.000 kr. (ennen 899.000 kr.), rakennuksiin 48.000 kr. (ennen 629.000 kr.) ja itsehallintoalueiden avustukset 200.000 kr. (ennen 710.000 kr.).

Niinkuin edelläolevasta ilmenee, on hallitus hädän pakottamana kovakouraisesti rajoitellut aikaisempia menoja. Samalla kuin menopuoli on laadittu näin pieneksi, on kuluvan vuoden kokemuksiin perustuen tulotkin laskettu vastaavasti 62.093.392 kruunuksi.

Monet huomattavat talousmiehet ovat kuitenkin minullekin lausuneet epäilyksensä siitä, että tulopuoli on arvioitu liian suureksi ja että oikeampi arvio saisi korkeintaan olla 50 milj. kruunua. Tähän epäilykseen on heillä varsin pätevälle tuntuvia syitä. Kansa on viime vuosina köyhtynyt, tulot ovat laskeutuneet hyvin vähäpätöisiksi, joten verotus tulevana talousvuonna tulee antamaan paljon vähemmän kuin ennen. Tulleja ja muita veroja on siinä määrin korotettu ja lisenssisysteemi pantu voimaan, mikä tekee sen, että tuonti vielä entisestäänkin supistuu ja tullitulot vähenevät pelottavasti. Salakuljetuksen tähden on valtion ollut pakko alentaa viinanhintaa, joten sekin tulolähde vähenee, varsinkin kun kotipolttokin kuuluu jälleen päässeeseen vauhtiin. Teollisuuden vientimahdollisuudet näyttävät korkean valuutan tähden entistä heikommilta, joten rahantulo sitäkin tietä tyrehtyy. Onhan siinä asiallisia huomautuksia - kaikki paikkansa pitäviä -, eikä asema todellakaan ole erikoisen valoisa. Hallituksessa olevat miehet näyttävät kuitenkin katsovan yleistä tilannetta valoisammin kuin sen ulkopuolella olevat, eikä mikään olisikaan miellyttävämpää, kuin todeta, että niin olisi.

Sellainen siis on hallituksen uusi menoarvioehdotus. Millaiseksi se riigikogussa muuttuu, sitä en halua ennustaa, sillä se laitos on laskematon suure. Jos siellä asiallisesti tilannetta arvioidaan, supistetaan hallituksen esitystä vieläkin. Jos taas puolueet ryhtyvät keskenään kaupantekoon, on tulos arvaamaton.

Arvo Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön rap. nro 11.

Ministeri Moringaa.

3/2 1933.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 11.

Tallinna - ssa 3 p:nä helmikuuta 19 33.

6 216 pe.	33
9/2.33	
5	C12

Asia: Maatalouden velkaantuminen Virossa.

Niinkuin aikoinaan olen kertonut, ryhtyi Maatalousministeriö viime vuoden loppupuolella selvittämään maatalouden velkaantumista Virossa. Nyt voidaan siitä saada suunnittainen yleiskuva.

Velkojensa suhteen on tietoja antanut 43.000 taloa, mikä määrä edustaa noin 2/3 velkaantuneista taloista ja 32 % kaikkien talojen määrästä.

Asutustiloilla on velkaa noin 25 % omaisuuden arvosta, minkä ovat aiheuttaneet maareformin yhteydessä olevat seikat. Suuruuden mukaan voidaan todeta, että mitä suurempi talo, sitä enemmän velkaa. Pienillä, korkeintaan 10 ha tiloilla on velka noin 20 %, yli 50 ha tiloilla aina 53 %. Tietoja antaneiden talojen yhteinen velkasumma on lähes 70 milj. kruunua, mikä tekisi tasan jaettuna 1.570 kr. taloa kohti. Talojen laadun mukaan ovat velkaantuneet ostotilat 18,7 %, asutustilat 25,4 % ja valtion vuokratilat 20,6 %. Ottaen huomioon nykyiset tulot ja velanmaksukyvyyn, jakaantuvat tilat seuraavasti: pienvelkaisia 26 %, keskinkertaisilla veloilla 26 %, suurissa veloissa 26 % ja hyvin suurissa veloissa 22 %. Tutkimuskomissionin arvioinnin mukaan on 48 % taloista nykyisten velkojen ja tulojen kannalta maksukyvyttömät.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Voimassaolevan moratoriolain perusteella oli marraskuun loppupuolelle saakka 945 talollista anonut moratoriota. Näistä myönnettiin moratorio 174 talolle, joiden velat yhteensä ulottuivat 587.000 kruunuun.

Tilanomistajain veloista valtiolle (kiinteistöpankille) on Maapankin johtaja antanut mielenkiintoisia tietoja. Pankille on pantattu 62.000 tilaa 65 milj. kr. veloista. Vanhojen tilojen lainoja vastaavalla määrällä on pankki antanut panttikirjoja, joita vastaan se on saanut rahaa lainojen antamiseksi. Kun pankin säännöllisesti näistä panttikirjoista on maksettava korot, on sen myös vaadittava, että annettujen lainojen korot sille suoritetaan, huolimatta siitä, että pankki on täysin tietoinen velanmaksajain vaikeuksista. Nykyään vaaditaan maksujen suorituksia vuodelta 1930 ja sitä ennen. Joulukuussa oli maksunsa suorittamattomia 1068 taloa, joille pankki oli pakotettu lähettämään huutokauppauhkauksen. Tuloksena oli, että 870 tilaa suoritti maksunsa joko kokonaan tai osaksi, niin että huutokauppauhan alaisina silloin oli 198 tilaa.

Velansääjistä lausuu pankinjohtaja, että he pyrkivät vakavasti täyttämään velvollisuutensa eivätkä kieltäydy velkojaan suorittamasta, kun tämä suorittaminen heille järjestetään heidän maksukykynsä mukaan. Tässä suhteessa pankki pyrkii tekemään sen minkä se voi.

Tilanteen helpottamiseksi esitti hallitus viime marraskuussa riigikogulle eräitä lakiesityksiä, jotka nyttemmin jo ovat voimassa. Sen mukaan alennettiin valtiolta ostettujen tai vuokratujen tilojen lainaprosentti 4:stä 2:een, mikä alennus on voimassa aikana 1.12.32 - 1.6.35. Maksamatta jääneet pientilallisten määräaikaiset suoritukset jakaa Maapank tasan kolmen vuoden aikana maksettaviksi ilman sakkorahoja. Toinen laki koskee metsän ostovelan helpottamista. Niiltä pientilallisilta ja vuokralaisilta, jotka ostivat metsänsä ennen 1.4.31, jolloin metsä oli nykyisestään paljon kalliimpi, erotetaan metsän ostovelasta 30 % ja niiltä, jotka ostivat metsänsä aikana 1.4.31 - 1.12.31, erotetaan velasta 10 %. Tältä erotetulta osalta ei vaadita korkoja eikä kuo-

letusta 3 vuoden aikana. Tätä etua saavat käyttää hyväkseen vain ne, joilla metsä vielä on olemassa ja kasvaa.

Aikaisemmista toimenpiteistä tilanomistajien auttamiseksi ja heidän asemansa helpottamiseksi, olen varemmin tehnyt selkoa.

Samuel Wirtanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallessa olevan Rahatyön rap. n:o 12.

Ministeri Wörönä.

3/2 1938.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 12.

Tallinna - ssa 3 p:nä helmi-kuuta 19 33.

6216 ae. 33
9/12.33

Asia: Suomalaisen taloudellisen
valtuuskunnan käynti Virossa.

Viimekuluneen tammikuun 23 ja 24 päivinä viipyi Tallinnassa suomalainen taloudellinen neuvottelukunta, pankinjohtaja Honkajuuri, päätoimittaja Erkko, osastopäällikkö Rantakari ja jaostosteeri Jalanti selvittämässä mahdollisuuksia taloussuhteiden järjestämiseksi paremmalle kannalle Suomen ja Viron välillä. Kun valtuuskunta todennäköisesti itse tulee esittämään tarkemman selostuksen matkastaan, puutun tässä vain eräisiin yleisiin piirteisiin matkan vaikutuksesta.

Valtuuskunta pääsi täälläolonsa aikana kosketuksiin kaikkien Viron talouselämän vaikuttavien johtohenkilöiden kanssa, lukuunottamatta Eesti Pankin pääjohtajaa, joka silloin oli ulkomailla. Keskustelujen tuloksena oli se, että virolaiset, kuten jo ennen valtuuskunnan tuloa minulle oli ilmoitettu, ovat valmiit yleisen clearingin järjestämiseen Suomen kanssa. Samoin painosti valiokunta erikoisesti kahden seikan tärkeyttä, nim. että vanhat velat olisi mahdollisimman nopeasti selvitettävä ja että kun vastaisuudessa lisenssejä annetaan, on se järjestettävä siten, että lisenssinantoon liittyy valuuttalupa, eikä siinä suhteessa myöhemmin esteitä saa esiintyä. Vielä keskusteltiin siitä, että 15 % valuuttaveroa olisi sovellettava vain asetuksen julkaisemispäivästä 13.12.32, eikä taan-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nehtivasti 1.12.32 alkaen. Tähän huomauttivat virolaiset, että nämä kysymykset ovat ratkaistavat in casu. 15 % valuuttaveron kannon ennen 1.12.32 saapuneilta clearing-tuotteilta olin jo ennen valtuuskunnan saapumista saanut järjestetyksi niin, ettei sitä mainituilta tuotteilta oteta ja onkin tämän mukaan huomattavia eriä ilman veroa jo suoritettu.

Valtuuskunta oli näin käynnillään saavuttanut sille asetetun tarkoituksen. Odotan clearing-menetelmän käytännöllistä järjestelyä. Virolaiset ilmeisesti suunnittelivat samanlaista valtiopankkien välistä clearingia, kuin heillä on Latvian kanssa, eikä hallitusten välistä sopimusta. Mihin muotoon asia lopulta kiteytyy, on tietysti vastaisten neuvottelujen varassa. x)

Valtuuskunnan käynnin vaikutus on käsitykseni mukaan ollut täällä suotuisa. Lehdistöstä on tosin vain "Postimees" tyydytyksellä kiinnittänyt tapahtumaan huomiota, muut lehdet ovat asiasta julkaisseet vain uutisia. Mutta kaikki johtavat henkilöt ovat lausuneet tyydytyksensä siitä, että näin sovinnossa on pyritty selvittämään riidanalaisia kysymyksiä. Moraalinen vaikutus neuvottelukunnan käynnistä on näin ollen kaikesta päättäen ollut parhain ja kun periaatteellinen ratkaisu keskustelunalaisissa kysymyksissä saavutettiin, on niiden käytännöllinen selvittely helpompaa.

Erääseen keskustelujen kuluessa kosketeltuun kysymykseen haluaisin tässä yhteydessä kiinnittää huomiota: Valtuuskunnan jäsenet huomauttivat aivan oikein, ettei Suomi halua sekaantua Viron lissenssisysteemiin eikä vaatia suurempaa tuontioikeutta kuin minkä Viro katsoo voivansa myöntää. ~~Sitten~~ Olen useissa raporteissani maininnut **vastanneeni tšekäläisiin tiedusteluihin mitä Suomi haluaisi erikoisesti kauppavaihdon järjestelyssä huomioonotettavaksi**, että ennen kaikkea pidämme kiinni siitä, että saamme tuoda niitä tuotteita, jolle kauppasopimuksessa on myönnetty etuisuuksia. Tähän kysymyksen puoleen olisi vastaisissa neuvotteluissa kiinnitettävä erikoista huomiota, niin että mikäli näitä tuotteita Viroon tuodaan, etusija annetaan suomalaisille tuotteille, eikä, niinkuin on

x) Ehdotusluonnoksella, jonka hra Jalanti minulle täällä jätti, ei liene mahdollisuuksia tulla hyväksytyksi.

kerrottu, ostajia kehoiteta hankkimaan niitä muista maista. Tätä olisi painostettava, eikä sitä kohtuullisena vaatimuksena voitaneakaan jättää huomioonottamatta. Toiselta puolen ei meilläkään liene moraalista oikeutta painostaa Viroa yleensä ostamaan ylellisyystavaraa, kuten kristallia, ellei se sitä halua, mutta on tässäkin pidettävä kiinni siitä, että etuoikeus kauppasopimuksen nojalla jää Suomelle.

Anna Miettinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallemassa olevan lähtöksen rap. n:o 13.

Ministeri Wuorinen.

7/2 1933.

Talinnassa, helmik. 7 p.1933.

N:o 113.

7 216 Sal. 33.
9/2.33

Herra Ministeri,

5 C12

Minulla on kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:

- No. 13. Puolan politiikka Baltian mai-
sa vilkastuu,
- " 14. Vieläkin Baltian maiden puolueet-
tomuudesta,
- " 15. Perustuslainmuutosehdotukset Vi-
rossa,
- " 16. Suomen-Viron kauppavaihdon elvyt-
tämisestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Antti Wronka

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 13.

Tallinna - ssa 7 p:nä helmi-kuuta 1933.

7 216 Re. 33
9/2.33
5 C12

Asia: Puolan politiikka
Baltian maissa vilkastuu.

Olen jo useissa raporteissani viime vuoden kuluessa huomauttanut siitä, että Puolan toiminta Baltian maissa on näyttänyt vilkastumisen, aktiivisuuden merkkejä. Kaikenlaisten retkikuntien saapuminen ja lähettäminen molemmin puolin, puolalaisen propagandan lisääntyminen, stipendien antaminen balttilaisille (parikymmentä virolaista opiskelee Varsovan teknillisessä korkeakoulussa melkein vapaasti), Varsovan-Rigan-Tallinnan lentolinja ja vielä muitakin seikkoja ovat osoituksena tästä. Taloudellisella lähentymisen alalla näyttää kuitenkin viime aikoina pyrittävän erikoisen pitkälle ja selostan seuraavassa erikoisesti näitä ilmiöitä.

Varsovassa pidettiin 13-15 p:nä joulukuuta latvia-laisten ja puolalaisten lähentymisyhdistysten jäsenten kokous senaattori Kamenieckin johdolla, jossa keskusteltiin molempien maiden taloudellisesta lähentymisestä, jolloin kolme käsiteltyä kysymystä ovat erikoisen mielenkiintoisia:

1. Baltian klausulin sovelluttaminen Puolaan,
2. Erikoisetuluetteloiden laatiminen klausulin perusteella,
3. Tulliunionin aikaansaaminen Puolan ja Latvian välillä, joihin neuvotteluihin Virokin on kutsuttava mukaan.

Mainitun kokouksen pöytäkirjajäljennöksen olen erit-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

täin luottamuksellisesti yksityiseltä taholta saanut käytettäväksi, joten sen Suomessa tuntemisesta ei olisi osotettava merkkiäkään. Olen sen vapaasti venäjänkielistä suomentanut ja liitän tähän raporttiini. Viron Varsovan-lähettilään Pustan pöytäkirjajäljennöksen lähetekirjelmä 22/12.32 on niinkään käytettävänäni ja sanoo hän siinä, ensin selostettuaan pöytäkirjan tärkeimpiä kohtia m.m. seuraavaa:

Pöytäkirja, "jonka sain eilen puolalais-latvialaisen yhdistyksen esimieheltä, senaattori Kamienieckiltä. - - - Niinkuin ilmenee pöytäkirjan 7 kohdasta ja senaattori Kamienieckin suullisista selityksistä, tehtiin ehdotus Puolan-Latvian tulliuuionista puolalaisten taholta, samoin kuin sekin, että tämän kysymyksen käsittelyyn kutsuttaisiin virolaisia talousmiehiä. Latvialaiset ovat tässä kysymyksessä pidättyneet käsityksensä esittämisestä."

Edelläolevista seikoista olen saanut tietoa sen kautta, että erään sanomalehti uutisen johdosta, jossa kerrottiin epävirallisen virolaisen talousvaltuuskunnan matkasta Varsovaan, ryhdyin tutkimaan, missä tarkoituksessa tällainen matka tapahtuu. Sain viime mainitusta asiasta seuraavia tietoja.

Valtuuskuntaan kuuluvat puheenjohtajana kauppa- ja teollisuuskamarin esimies, Suomen pääkonsuli Joachim Puhk ja jäsenenä talousministeriön neuvoa-antava virkamies Leo Sepp sekä maataloustuottajain edustaja Uritam. Lisäksi kuuluu siihen ulkoasiainministeriön kauppaosaston päällikkö Virgo. Matkalle piti lähteä 8/2 mutta on herätetty kysymys sen lykkäämisestä muutamalla viikolla.

Matkan tarkoituksena on koettaa saada aikaan tasapaino kauppavaihdossa, joka tähän saakka on ollut ylivoimaisesti edullinen Puolalle. Mutta puolalaiset tahtovat käsitellä myös Baltian klausulin kysymyksen ottamista Puolaan nähden kauppasopimuksiin. Lähtevä valtuuskunta ei kuitenkaan tule ottamaan kantaa tässä asiassa, vaan ilmoittamaan, ettei sillä ole valtuuksia siitä keskustella, vaan on se kysymys selvitettävä hallitusten välillä.

Taloudellisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi tasapuoliseksi

sen sijaan on valtuuskunnalla ehdotus mukanaan. Se aikoo esittää, että sallittaisiin seuraavien tuotteiden kauppa ehdotuksessa mainittuihin määriin saakka.

Viro veisi Puolaan:

tuore kala	150.000	kr.
kuoreita	30.000	"
kalasäilykkeet	20.000	"
keinotekoinen sarvi	15.000	"
paperi 2000 ton.	300.000	"
puuvillalanka	350.000	"
kompressorit, jäähdytyskoneet	75.000	"
	<hr/>	
	940.000	kr.

Puola toisi Viroon:

suola 10.000 ton.	200.000	kr.
pyökkipuu laudat	100.000	"
villalanka	200.000	"
metalliastiat	50.000	"
saippuakivi	50.000	"
räjähdysaineet	25.000	"
öljyt	150.000	"
multa, kuten sokeri, hiili y.m.	200.000	"
	<hr/>	
	975.000	kr.

Nyt ovat puolalaiset kuitenkin antaneet ymmärtää, että jos Viro suostuu ainakin niin pitkälle menevään järjestelyyn Baltian klausulin asiassa, kuin mihin latvialaiset ovat suostuneet tähän liitetyn pöytäkirjan mukaan, ovat hekin valmiit harkitsemaan Viron kauppavaihtoehdotuksen tyydyttämistä aina 100 %:iin saakka.

Tällä asteella on kysymys nykyään. Täällä ollaan epäileväällä kannalla Baltian klausulin laajentamista koskevassa kysymyksessä, koska ei pidetä todennäköisenä, että muut maat siihen suostuisivat, jotka Viron kannalta ovat tärkeät. Siinä tapauksessa ei Virokaan siihen voi suostua. Toiselta puolen ei myöskään näytä täällä oltavan selvillä, mihin Puola tällä ehdotuksellaan pyrkii ja osittain epäillään sen tavoittelevan omia erikoisia pyrkimyksiään, joista Virolla ei olisi mitään hyötyä. Että Latvia on näihin ehdotuksiin osittain mennyt, selitetään sillä, että se pyrkii täten pelottamaan neuvosto-Venäjä saadakseen uuden kauppasopimuksen sen kanssa solmituksi.

Oli näiden olettamusten miten tahansa, osottavat tapahtuneet seikat Puolan aktiviteetin huomattavaa lisääntymistä Baltian maissa.

Rune K. Korte

Sen jälkeen kuin edelläoleva oli kirjoitettu, ilmoitettiin, että virolaisen talousdelegation matka on lykätty "kahden edustajan sairastumisen tähden." Ministeri Vrgo matkustaa yksin Varsovaan sondeeratakseen, mihin siellä pyritään.

A.W.

Pöytäkirja

tehty puolalais-latvialaisen taloudellisen lähentymis-komitean istunnossa, joka pidettiin Varsovassa baltilais-skandinavisen kauppakamarin huoneustossa 13-15 p:nä joulukuuta 1932.

Puolalais-latvialaisen Varsovassa ja latvialais-puolalaisen Rigassa lähentymisyhdistysten 25 ja 26 p:nä syyskuuta 1932 tehtyjen päätösten mukaan valittujen talouskomiteojen välinen kokous pidettiin Varsovassa 13-15 p:nä joulukuuta 1932.

Tuloksena näistä neuvotteluista olivat seuraavat päätökset:

1) Edellämainitun kokouksen päätöksen mukaan pitää komitea tarpeellisena, että lähimmässä tulevaisuudessa sisällytetään Baltian klausuli kauppasopimuksiin, jotka Puola ja Latvia tekevät kolmansien valtioiden kanssa.

2) Komitea pitää välttämättömänä, että molempien valtioiden hallitukset mahdollisimman pian ryhtyvät neuvotteluihin tavaraluetteloiden laatimisesta, joihin Baltian klausulin sopimisesta lähtien ja perusteella on sovellettava tullietuisuuksia. Komitean molemmat osat esittävät hallituksilleen ehdotukset vastaavista tavaraluetteloista.

3) Ennen Baltian klausulin voimaansaattamista komitea suosittelee baltilais-skandinaviselle kauppakamarille Varsovassa ja latvialais-puolalaisen lähentymisyhdistyksen johtokunnalle Rigassa, että ne ehdottavat maittensa hallituksille mitkä etuisuudet ovat välttämättömät konkreettisten kaupallisten toimintojen aikaansaamiseksi. Edellämainittujen yhdistysten toimintajärjestys vahvistetaan lähimpänä aikana niiden keskinäisen sopimuksen mukaisesti.

4) Tahtoen käyttää hyväkseen latvialaisia Rigan ja Libaun satamia pohjois- ja itä-Puolan vientiä ja tuontia varten, pitää komitea välttämättömänä, että saadaan aikaan suotuisuustariffit vastaavilla Puolan ja Latvian rautateilla. Komitean latvialaiset edustajat sitoutuvat lähimpänä aikana tekemään ehdotuksen latvialais-puolalaisten rautatietariffien määristä, joilla edellämainitun kuljetuksen aikaansaaminen voisi tapahtua.

5) Komitea pitää toivottavana molempien hallitusten välis-
tä sopimusta passi- ja viisumietujen järjestämisestä samanlaisik-
si, kuin ne ovat Latvian ja Viron välillä.

6) Kuultuaan komitean latvialaisten jäsenten ehdotuksen suun-
nitelmasta rakentaa normaaliraiteinen rautatie Zengalesta Rigaan,
puolalaiset jäsenet pyytävät latvialaisia kaikinpuolin selvittämään
tämän kysymyksen.

7) Kuultuaan komitean puolalaisten jäsenten ehdotuksen tul-
liunioonin toivottavuudesta Puolan ja Latvian välillä komitea ar-
velee, että tämä kysymys kuuluu molempien yhdistysten johtokuntien
kaikinpuolisen harkinnan piiriin. Komitean puolalaiset jäsenet eh-
dottavat tulliuunioniasian käsittelyyn, käsitettynä Baltian valtioi-
den regionaalisena sopimuksena, kutsuttavaksi mukaan Viron talous-
elämän edustajia.

8) Komitea pitää välttämättömänä jatkaa valmistelevia töi-
tä puolalais-latvialaiseksi taloudelliseksi lähentymiseksi, jolloin
komitean seuraavan kokouksen ajan ja paikan määräävät molempien
yhdistysten johtokunnat.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön rap. n:o 14.

Ministeri Morsinen.

7/2 1933.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 14.

Tallinna - ssa 7 p:nä helmi -kuuta 19 33.

7 2/6 he.	33
9/2-33	
5	C12

Asia: Vieläkin Baltian
maiden puolueettomuudesta.

Puolueettomuuskysymyksen käsittely ja vireilläpito käy edelleen "Päevaleht"issä. 31.I. ja 1.II. sisälsi lehti asiasta kaksi pitempää kirjoitusta, joista edellisessä huomautettiin Kansainliiton paktin estävän puolueettomuusaatteen, samoin kuin sitä, ettei nykyään kysymyksen esittäminen antaisi mitään realisia tuloksia, tuskinpa edes otettaisiin suosiollisesti vastaan. Jälkimmäinen kirjoitus polemisoi edellistä vastaan. Siinä lausutaan, että Kansainliiton paktin alkuperäisiä määräyksiä on vuosien kuluessa niin paljon muutettu ja lievennetty, että sinne sopii jo nykyään mitä tahansa ja ettei siltä taholta oikeudellisia esteitä ole puolueettomuuden luomiseksi. Siksi olisi asiaa edelleen ajettava. Tšekäläisistä lehdistä olen huomannut, että m.m. Berliner Tageblatt äskettäin kysymystä on käsitelty.

Niinkuin jo edellisestäkin raportistani ilmenee, eivät johtavat virolaiset ole Baltian maiden puolueettomaksi julistamista vastaan, päinvastoin, mutta he eivät pidä mahdollisena, että sen voisi toteuttaa nykyään.

Kenraali Laidonerin kanssa keskustelin pitemmältä samasta asiasta ja kerron seuraavassa hänen käsityksiään.

Itämerenmaiden puolueettomuusajatuksella, vaikka sen pe-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

riaatteessa hyväksyisikin, ei ole nykyään mitään toteutumismahdollisuuksia. Suurvallat, joiden takuulla se olisi luotava, ovat keskenään niin vastakkain, ettei niistä kukaan suostuisi takuuta antamaan, vielä vähemmän kaikki yhdessä. Pienten kansojen parhain ja varmin turva on nykyään Kansainliitto. Suurvallat mielellään vapautuisivat Kansainliiton sitoumuksista (m.m. Mac Donald on pienten kansojen vastustaja), mutta eivät uskalla sitä tehdä, ~~siinä~~ sillä pakti antaa heille myös määrättyjä etuja, joita myöskään ei ole varaa menettää. Varsinkin olisi Kansainliiton paktista luopuminen siitä merkityksellinen, että silloin kumottaisiin osa Versailles'in sopimusta, mikä antaisi oikeuden viimeainitun sopimuksen toistenkin osien kumoamisvaatimuksiin, johon toiset taas eivät millään suostuisi. Taattu puolueettomuus tuskin antaisi sitäkään turvaa, mikä paktin kautta saadaan.

Mitä tulee Itämeren neutralisointiin, olisi sen toteuttaminen yhtä Venäjän ylivallan kanssa. Kukaan ei silloin saisi pitää sotalaivastoa, mutta Venäjän sisävedet ovat riittävän suuret sellaisen laivaston rakentamiseen, joka milloin tahansa ilmestyyssään sotalaivastoja vaille olevalle Itämerelle hallitsisi sen kokonaan. Kenraali oli aikoinaan itse ollut mukana, kun vefrattain suuria sotalaivoja korkean veden aikana siirrettiin Pietarista Kaspianmerelle. Laivat kevenneettiin ottamalla niiltä pois raskas tykistö, joka erikseen kuljetettiin lotjilla. Miksei Venäjä vastaisuudessaakin voisi tällaista menetelmää käyttää?

Puolueettomuus ei missään tapauksessa vapauta valtiota puolustuskuntoisuuden ylläpitämisestä, eikä siis siinä suhteessa tuo mukanaan helpoitusta, vielä vähemmän täydellistä aseistumattomuutta.

"Päevaleht" 7.2. julkaisee kokonaisuudessaan latvialaisen lehden "Latvis" tätä asiaa koskevan kirjoituksen, jossa latvialainen oikeusoppinut S. Freidenfelds asettuu Päevalehtin esittämään asiaan kielteiselle kannalle, huomauttaen, että puolueettomuudesta ehkä olisi enemmän haittaa kuin hyötyä, koska se liiaksi sitoisi kädet. Tähän vastaa Päevalehtin asian esilleottaja Tammer, ettei puolueettomuus estäisi ystävyysuhteiden luomista minkä val-

tion kanssa tahansa, kun se vain tapahtuu rauhanpolitiikan suunnassa. Samoin olisi luotava puolueettomuus aikaansaattava Kansainliiton tieteen ja menetelmin. Kirjoittaja jatkaa: "Ainoa velvoitus, mikä meillä nykyään on olemassa puolueettomuussysteemiä vastaan, on v. 1923 solmittu Viron-Latvian puolustusliittosopimus, joka loppuu ensi vuoden helmikuussa. Sopimusta uudistettaessa olisi löydettävä sanamuoto, mikä sopisi myöskin puolueettomuussopimukseksi."

Sosialistinen Rahva Söna ottaa asian käsiteltäväksi 7.2. julaistussa pääkirjoituksessa, jossa Päevalehtin kirjoittajan kanta täysin hyväksytään siinä mielessä, että puolueettomuuden kautta armeijan varustuksia voidaan vähentää (myös Päevalehtin kirjoittajan kanta) ja että Viron puolustuskymys on siirrettävä sotilaalliselta alalta poliittiselle, diplomatian alalle.

Samuel Normus

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähelyksen rap. n:o 15.

Ministeri Woroimaa.

7/2 1933.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 15.

Tallinna - ssa 7 p:nä helmi kuuta 19 33.

9/2.33
 7 216 kae. 33
 5 C12

Asia: Perustuslainmuutos-
 ehdotukset Virossa.

Viime vuonna tapahtuneen perustuslainmuutoksen epäonnistumisesta kerroin aikoinaan. Sen jälkeen on kysynystä paljon harmittu ja koetettu löytää ratkaisua, joka veisi tulokseen. Riigikogu ryhtyi uudestaan asiaa käsittelemään ja käsittelee sitä edelleen.

Sillä välin olivat "vapaussoturit" nopeat ja valmistivat oman ehdotuksensa kansanäänestystä varten, johon parhaillaan kootaan perustuslain edellyttämää 25.000 allekirjoitusta sen kansanäänestykseen viemiseksi. Kuulemani mukaan on jo 30.000 allekirjoitusta saatu, joten kansanäänestys on vama, ellei riigikogu nopeasti saa ehdotustaan valmiiksi niin että se ennättäisi kansanäänestykseen ennen vapaussoturien ehdotusta. Riigikogun kansanäänestykseen viemä asia joutuu nim. lyhyemmän ajan kuluessa äänestettäväksi kuin yksityisalote. On näin ollen syntymässä kilpajuoksu siitä, kuka ennen ennättää.

Vapaussoturien ehdotus on paljon jyrkempi sekä entistä että nyt riigikogun suunnittelemaa ehdotusta. Sen mukaan vähennettäisiin riigikogun jäsenmäärä 100:sta 50:een. Riigikogu valitaisiin 4 vuodeksi ja yhden miehen listoilla, siis englantilainen vaalisysteemi. Se istuisi korkeintaan 6 kk. vuodessa ja palkkaa makeettaisiin vain istuntoajalta.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Presidentin-instituutti luotaisiin ja olisi valtionpäämiehen nimitys Riigivanem. Presidentillä on oikeus hajoittaa riigikogu ja määrätä uudet vaalit viimeistään 6 kk. kuluttua hajoittamis-päivästä. Presidentti voi kieltäytyä julkaisemasta riigikogun hyväksymää lakia ja palauttaa sen riigikogulle uutta käsittelyä varten. Presidentti valitaan 5 vuodeksi kansanäänestyksellä. Ellei ensimmäisessä äänestyksessä kukaan ehdokas saa ehdotonta enemmistöä, toimitetaan viimeistään kolmen kuukauden kuluessa toiset vaalit, jolloin enimmän ääniä saanut julistetaan presidentiksi. Ehdokkaan tulee olla vähintään 40-vuotias ja hänen ehdokkuuttaan kannattaa vähintään 10.000 äänioikeutettua kansalaista. Ennenkuin hänet voidaan sijoittaa ehdokaslistalle. Presidentti nimittää toimeen ja vapauttaa siitä korkeimmat sotilashenkilöt ja valtionvirkamiehet. Presidentillä on dekreettioikeus. Hallituksen, jolla pitää olla presidentin ja riigikogun luottamus, nimittää toimeensa presidentti. Hallitusta johtaa pääministeri. Valtion oikeuden jäsenet nimittää presidentti valtioneikeuden esityksestä. Maakuntahallinnot lakkautetaan. Kaupunki- ja kunnanvaltuustoihin valitaan jäsenet yhden miehen listoilla.

Sillä välin jatkoi riigikogun valiokunta perustuslakiehdotuksen käsittelyä. Pätsin hallituksen muodostumisen jälkeen oli kuitenkin mieliala maassa siinä määrin rauhoittunut, että ne, jotka periaatteessa ovat perustuslain muutosta vastaan ja jotka tuon levottoman mielialan tähden tunsivat itsensä pakotetuiksi pahemman sekasorron välttämiseksi sitä kannattamaan, alkoivat osottaa haluttomuuttaan ja ryhmäinväliset ristiriidat nousivat jälleen päiväjärjestykseen. Niinpä valiokunta ei saanutkaan kaikkia tärkeimpiä kysymyksiä, kuten Presidentin valitsemistapa, riigikogun jäsenten lukumäärä ja palkka y.m. ratkaistuiksi ja sisällytettiin lakiehdotukseen sellaiset määräykset, että nämä kysymykset ratkaistaan erikoislailla. Täten sai valiokunta ehdotuksensa valmiiksi ja esitti sen riigikogulle hyväksyttäväksi. Tällöin tapahtui yllätys. Keskustan edustaja ehdotti lakiehdotuksen palauttamista valiokuntaan. Minulle on kahdella ta-

valla selitetty ehdotuksen aihetta. Toisen mukaan ei keskusta tahtonut päästää kansanäänestykseen lakiehdotusta, jossa tärkeimmät kysymykset olivat jääneet avoimiksi, vaan tahtoi täten pakottaa riigikogu hyväksymään kunnollisen, selvän lain. Toisen mukaan on keskusta hajallaan perustuslainmuutoskysymyksessä ja valiokuntaan palautusehdotus tuli niiden taholta, jotka tahtoivat lykätä kysymyksen käsittelyn epämääräiseen tulevaisuuteen. Oli miten oli, valiokuntaan palauttaminen nosti julkisuudessa sellaisen myrskyn, ettei ainakaan lakiehdotuksen "hautajain" yrityksellä voinut olla menestystä, vaan täytyi valiokunnan kiireesti ryhtyä työhön. Sanomalehdistön kirjoitukset osottivat, että riigikogun toimintaa julkisuudessa huolellisesti valvotaan ja että siltä vaaditaan tekoja maan yleisessä intressissä, eikä riigikogun jäsenten yksityisten etujen ja oikeuksien suojelemista. Valiokuntaan palauttaminen on tämän johdosta osottautunut onnelliseksi, sillä nyt siellä näytään löytävän sovinto niissäkin kysymyksissä, joissa sitä aikaisemmin ei saatu. Niin hyväksyttiin valtionpään nimitykseksi presidentti, riigikogun jäsenten palkansaanti-oikeus rajoitettiin 6 kk:ksi ja presidentin vaalitivasta sovittiin sellaisena kuin se on vapaussoturien ehdotuksessa (kts. ylempänä), paitsi että ehdokkaan esittämiseksi riittää 5000 kannattajaa. Samoin päätettiin, että riigikogun jäsenmäärä vahvistetaan perustuslaissa ja oli 2 ehdotusta olemassa: peltomiesten ehdotus 80 jäsentä ja sosialistien 100 jäsentä, jota keskusta näyttää kannattavan. Tätä kirjoittaessa on kysymys vielä valiokunnassa ratkaisematta.

Kuitenkin voitaneen pitää varmana, että lakiehdotus lähipäivinä tulee riigikogussa hyväksytyksi ilman että se sisältäisi mitään avonaisiksi jääneitä kohtia. Jos asia odotusten mukaan edistyy, joutuu riigikogun ehdotus kansanäänestykseen toukuun alussa, kun vapaussoturien ehdotus voisi tulla aikaisintaan heinäkuussa.

Miten kansanäänestyksessä käy, on mahdotonta ennustaa, mutta useat henkilöt väittävät, että riigikogun hyväksymä ehdotus sen nykyisessä muodossaan tulisi saamaan varman enemmistön.

Arne M. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12

ASIA: _____

Hallinnassa olevan lähelyksen rapo. n:o 16.

Ministeri Vuorineen.

7/2 1933.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 16.

Tallinna - ssa 7 p:nä helmi- kuuta 19 33.

7 216/ae. 33
 9/2.33
 5 C12

Asia: Suomen-Viron kauppavaihdon elvyttämisestä.

Kun virolaisten kanssa joutuu puheisiin Suomen-Viron kauppavaihdon elvyttämisestä ja laajentamisesta sattuu useinkin saamaan seuraavanlaatuisen vastauksen. Olisi todella aika ryhtyä pyrkimään kauppasuhteidemme laajentamiseen ja tehdä loppu sen supistamisesta. Mutta tämä on kovin vaikeaa, kun Suomi vaan pyrkii rajoittamaan Viron vientiä, joka jo sinänsä voi olla vain rajoitetulta alalta. Meidän tärkeimmät Suomeen-vientituotteemme olivat peruna ja liha, mutta nyt olette panneet perunalle sellaisen tullin, että sen vienti on mahdoton, olette ottaneet meiltä tärkeimpien lihanvientituotteidemme, sianlihan ja elävän karjan vientiedut pois ja antaneet meille siten kontingentoidun lihamäärän, että suurin osa siitä lankeaa sellaisille kuukausille, jolloin vienti joko yhteyksien puolesta on mahdoton tai jolloin Virossa lihan tuotanto on heikoin, joten sekin vienti käytännöllisesti on estetty. Viime vuonna ostitte edes korvaukseksi viinaa nyt ette huoli sitäkään. Muiden tuotteidemme vienti on paljon vähäisempää eikä niillä saa korvatuksi sitä, minkä kauppasopimuksen uudistamisella meiltä otitte. Meillä ei niin ollen ole mahdollisuutta lisätä vientiämme, vaan tulee se kuluva vuona vielä entisestään supistumaan.

Tämä käsitys, joka sisältää hyvin suuren annoksen to-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tuutta, on kuitenkin liika pessimistinen. On varmasti olemassa muitakin kauppamahdollisuuksia kuin edellämainitut, joita voisi kehittää, kun vaan yritteliäisyyttä ja todellista tahtoa riittää niin puolel-la kuin toisella. Keinotekoinen suurentaminen tosin ei hyödytä mitään, jos sen sijaan löydetään tuotteita joita toinen tai toinen tarvitsee ja edullisin ehdoin saa ostaa, kehittyy kauppa itsestäänkin. Tarvitaan vain Suomessakin parempaa tuntemusta ja perehtymistä virolaisiin raaka-aineisiin ja valmistuotteisiin. Seuraavassa kiinnitän huomiota vain muutamiin sellaisiin tuotteisiin, joita todennäköisesti suuremmassakin määrässä Virosta voisimme ostaa. Ja varsinkin nykyoloissa riippuvat vientimme mahdollisuudet Viroon kokonaan siitä, kuinka paljon Virosta ostamme: mitä enemmän Virosta ostamme, sitä enemmän meidänkin tuotteillemme saamme lisenssejä Viroon.

Huomiotani on kiinnitetty siihen, että esim. virolaisen sikurin vientiä voisi lisätä Suomeen. Virolle on sikuri tullivapaa, mutta väitetään täällä sikuritullin Suomessa (1 mk.) olevan liika ma-talan voidakseen tullittomalle sikurille varata suurimman osan markkinoita. Sikurista ei tietenkään voisi tulla erikoisen suurta vien-titavaraa Virolle, mutta kun sitä viljelevät Peipus-järven kalastajat kesäisin, jolloin kalanpyyntiä ei ole, eikä heillä muuta ansiota ole kuin sipulin, kaalin ja kurkunviljelys, olisi sikurimarkkinain varmem-pi varaaminen Virolle Suomeen huomattava asia, jolle täällä annettaisiin arvoa. Kun en täällä olevista tilastoista ole löytänyt sikuri-tuontinumeroita, tahtonee Ministeriö lähemmin ottaa tästä selvää ja tiedottaa siitä lähetyksellenkin.

Kokonaan toisenlainen merkitys voisi olla polttokivituot-teiden menekkimahdollisuuden laajenemisella Suomessa. Nämä tuotteet lienevät verrattain vähän tunnettuja paitsi impregnoimisöljy, jota rau-tatiehallitus on Virosta ostanut. Nytemmin on virolaisen bensiinin-kin laatu niin paljon parantunut, että se alkaa kilpailla ulkomais-ten kanssa ja Virossa tuskin enää muuta käytetäänkään. Pystyykö se hinnaltaan kilpailemaan vapailla markkinoilla, sitä en voi sanoa, mutta tšekäläisten väitteiden mukaan pitäisi sen ainakin Suomessa olla mahdollista, jossa virolainen polttokivi-bensiini on tullivapaa. Kenraali Laidoner puhui minulle muutama päivä sitten pitkälti eräästä "Besti Kiviöli O.Y:n" val-

mistamasta Avio-bensiinistä lentokoneita varten, joka on erinomaisen hyvää voittaen sekä voimaltaan, että kulutussäästöltään muut maailman bensiinit. Viron armeijan lentolaitos käyttää yksinomaan tätä avio-bensiiniä ja äskettäin oli latvialainen asiantuntijakunta siihen perehtymässä ja tilasi Latvian armeijan lentojoukoille samaa bensiiniä. Olisi erittäin tärkeää, että Suomesta saapuisi tänne, mitä pikemmin sitä parempi, muutamia asiantuntijoita tutustumaan tähän tuotteeseen, jota lentokoneissa kuulemma kuluu 15 % vähemmän kuin muita bensiinejä, käydäkseen Eesti Kiviöli O.Y:n tehtailla ja seuratakseen bensiinin käyttöä lentokoneissa. Tehdas on valmis suorittamaan asiantuntijan täällä olon kustamuksetkin. Kun polttokivestä valmistetaan mitä moninaisimpia tuotteita, olisi syytä lähemmin tutustua siihen, mitä niistä Suomessa voitaisiin suuremmassa määrässä käyttää. Tärkeimmät polttokivestä valmistetut tuotteet ovat: raskaat ja kevyet polttoöljyt, impregnoimisöljy, kattopahvilakka ja -terva, Carbestolium, voiteluöljy, moottoriöljyt, avio-bensiini, autobensiini, denaturoimisbensiini. Näiden tuotteiden yksityiskohtaisista laaduista ja ominaisuuksista tiedotan eri kirjeessä samanaikaisesti. Suurin polttokiven jalostuslaitos on Eesti Kiviöli, joka myös on saavuttanut parhaat tulokset. Sen tuotteita käyttävät m.m. lentojoukot yksinomaan, Tallinnan moottoriraitiovaunut ja autot. Olisi niin ollen syytä, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin asiantuntijain lähettämiseksi tutustumaan polttokiviteollisuuden kehitykseen, jolloin olisi lähetettävä asiantuntijoina lentojoukkojen insinöörejä, polttoöljyllä käyvien laivojen ja koneiden erikoistuntijoita, impregnoimisasiain experttejä j.n.e. Ehkä tätä tietä voitaisiin löytää tuotteita, joilla todella voisi olla tulevaisuuden merkitystä kauppavaihdossamme ja joiden avulla viime vuosien säännöllisesti aleneva suunta voitaisiin pysähdyttää ja kääntää toisin päin liikkumaan. On olemassa vielä valtion polttokivitehdas Kahtlassa ja Goldfields Ltd:n tehdas, jotka kuitenkin bensiinin laatuvalmistuksessa ovat jääneet Eesti Kiviöli O.Y:stä jäljelle, niin väitetään.

On vielä eräs virolainen tuote, fosforiitti, joka ehkä voisi huomattavampana tuotteena tulla kysymykseen kauppavaihdos-

samme, vieläpä niin että Virosta ostettaisiin raaka-aine, josta osa jalostettuna superfosfaatina voitaisiin jälleen myydä Viroon. Olen tästäkin seikasta täällä keskustellut, ja tulen Viron fosforiitin suhteen myöhemmin lähettämään yksityiskohtaisempia tietoja. Minulle ovat eräät henkilöt esittäneet tämän alan suhteen sellaisia ajatuksia, että tästä tuotteesta voisi tulla hyvinkin huomattava kaupan väline, jos saataisiin luoduksi virolais-suomalainen seka-yhtiö, jolloin intressi asiaan molemmiin puolin olisi riittävän suuri.

Nykyinen lisenssien, kontingenttien ja rajoitusten aika ei ole suotuisa kauppavaihdon lisäämiseen. Voidaan kuitenkin suunnitella ja harkita mahdollisuuksia tulevaisuutta silmälläpitäen, ja edellisessä olen muutamia sellaisia kysymyksiä esittänyt, joiden tutkiminen käsittäkseni kannattaisi sen vaivan, mikä siitä aiheutuu.

Kun Viro nykyään pyrkii rajoittamaan tuontinsa kaikista maista ja myöntää pääasiallisesti lisenssejä vain sen mukaan kuin muut siltä ostavat, on edelläolevassa rajoitettu käsittelemään eräitä aloja, jolla Viron vientiä Suomeen voisi lisätä saadaksemme itse suurempia vientimahdollisuuksia Viroon. Meillähän on paljonkin tuotteita, joita on mahdollista saada sijoitetuksi Viron markkinoille.

Rune W. Kotma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallemassa olevan lähetysten rap. n:o 17.

Ministeri Wuorinen

11/2 1933.

Tallinnassa, helmikuun 11 p:nä 1933.

N:o 130.

a. a.

8 216 kae: 33
14/2.33
5 C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni no. 17,
joka käsittelee

Paloviinan myyntiä ja perunan kasvatusta
Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Antoni Wierome

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 17.

Tallinna - ssa 11 p:nä helmi kuuta 1933.

ULKOASIA		LIIKETOIMINTA	
8/216	ae.	33	
14/2.33	3	LIIK.	
5	C12		

Asia: Paloviinan myynti
ja perunan kasvatus Virossa.

Paloviinan valmistajain ja perunan tuottajain yhteinen kokous pidettiin Tallinnassa 6.2.1933 tilanteen selvittämiseksi, mitä olisi tehtävä paloviinan myynnin lisäämiseksi ja perunasadon hukkaanmenemisen estämiseksi.

Viro on tunnetusti perunankasvattaja-maa ja Pohjois-Virossa perunanviljelyksen alla 15 % koko viljellystä maa-alasta. Keskimääräinen vuosittainen perunasato on noin 7 milj. kvintaalia, josta ihmisten ja eläinten ravinnoksi kuluu 26 %, siemeneksi 24 %, pahentuu 10 %. Ylijäämä on näin ollen 40 %. Tästä ylijäämästä kuluu 3 % tärkkelyksen ja 13 % viinan valmistukseen, lopun eli 24 % jätetään joko hävitettäväksi tai epätarkoituksenmukaisesti käytettäväksi. Nykyisten kontingenttien ja korkeiden tullien tähden on perunanvienti supistunut melkein olemattomiin.

Perunan ylijäämän suurimpana kuluttajana on viina-teollisuus, jolla alalla nykyään toimii 128 tehdasta (600 työlläistä). Valtion tuloarviossa on viinanonopolin tuotto ollut eri talousvuosina seuraava: 1927/28 - 10,22 %, 1928/29 - 11,22 %, 1929/30 - 9,8 %, 1930/31 - 11,8 % ja 1931/32 - 12,3 %. Mutta vientitavarana on se myös tuottanut huomattavia määriä, nousten v. 1919, jolloin vientituotto oli 500.000 kr. v. 1923 - 1.300.000

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kr:uun. Tämän menestykselliseltä näyttävän viemin katkaisi Viron liittymisen n.s. salakuljetussopimukseen. Liittymisen tähän sopimukseen arvellaan aiheuttaneen Viron kansantaloudelle noin 5 milj. kruunun vahingon. Kun tilanne on muodostunut tällaiseksi, eikä ole toiveita saada viinaa myydyksi Suomeenkaan kieltolain siellä tultua kumotuksi, väti kokous mainitun salakuljetussopimuksen irtisanomisesta. Kokous päätti esittää hallitukselle kolme vaatimusta:

1. salakuljetussopimuksesta on vapauduttava ja poistettava kaikki esteet viinan vapaalle viennille.
2. viinan ja pirtun hintaa kotimaassa on alennettava ja annettava sen vapaampi myyntioikeus, että salainen tuonti ja koti-viinan valmistus saadaan loppumaan.
3. pirtun sekoittaminen bensiiniin on tehtävä palkolliseksi.

Kysymys näyttää nyt olevan vakavamman harkinnan alaisena kuin ennen. Siihen viitasi jo se keskustelu, joka minulla muutamia viikkoja sitten oli ulkoasiainministeri Rein kanssa ja josta silloin Herra Ulkoasiainministerille tiedotin (kirjeeni no. 1420, 29 p:ltä joulukuuta 1932). Ministeri Rei huomautti silloin, että ellei Suomi voi ostaa viinaa Virosta, tilanne saattaa kehittyä sellaiseksi, että Viron on luovuttava salakuljetussopimuksesta.

Täkkäläiset lehdetkin ovat tietääkseni ensi kertaa vakavassa mielessä käsitelleet tätä asiaa. Niinpä kirjoittaa Päevaleht taloudellisen osastonsa pääkirjoituksena 10/2 m.m. seuraavaa.

"Ensinnäkin vaatimus, että heti sanottaisiin irti salakuljetussopimus. Tämän sopimuksen suhteen on asemamme sellainen, ettemme ole siitä mitään voittaneet, mutta paljon kadottaneet. Puhumatta siitä, että sopimuksen allekirjoittamisesta lähtien viinanvientimme tosiasiallisesti loppui, kukoistaa Itämerellä niin ennen kuin jälkeenkään viinakauppa, mutta sellaisten maiden lippujen suojassa, jotka eivät ole liittyneet sopimukseen. Sen lisäksi on meillä ankara taisteltava ulkomaista salakuljetusta vastaan. Sopimuksen irtisanomisesta pidäytyminen on vain johtunut valtiopoliittisen prestii-sin kannalta. Sitä ei tahdota sanoa irti, ettei Viron nimeen yhe-

distettäisi salakauppaa harjoittavan valtion nimeä. Ja kuitenkin ei tällaisesta kuuluisuudesta kärsi sen enemmän Unkari kuin Tšekoslovakiakaan, puhumattakaan Danzigin vapaakaupungista, vaikkakin juuri ne Itämerellä tekevät kauppaa omalla ja vieraalla viinalla!"

Peltomiesten lehti "Kaja" kirjoittaa pääkirjoituksessaan 10.2. m.m.

"Nykyään toimii Suomessa vielä 3 valtion viinatahdasta, joissa myös mereltä saatu viina puhdistetaan. Kieltolain kumoamisesta lähtien näyttää Suomella olevan kova halu päästä viinan tuonnista, ja tämä hinnalla millä tahansa. Alku tehtiin kotimaisella perunalla kuljettamalla sitä kaukaa sisämaalta Helsinkiin, mutta koe epäonnistui, sillä tärkkelyksestä köyhä peruna on antanut hyvin vähän viinaa. Sittemmin on Neuvosto-Venäjän kanssa sovittu maissinostosta - eikä juuri paremmin tuloksin. Oman teollisuuden kautta hankittu viina kuuluu tulevan maksamaan Alkoholi-likkeelle 7,5 Smk. litra, kun samaan aikaan Virosta ostettu viina maksaisi vain noin 4 Smk. litra. - - - - Siinä tapauksessa, että nämä (kokouksen) ehdotukset toteutetaan, ei meidän perumankasvattajilla eikä viinanvalmistajilla tule olemaan huolta tuotannon sijoittamisesta."

Edellä olevat seikat osottavat, että salakuljetussopimuksen irtisanominen on tullut vakavammalle asteelle kuin ennen, saattaapa muuttua tosiasiaksikin.

Tässä yhteydessä voinen mainita, että ministeri Virgo väitti virolaisten viinannyyntisopimuksestaan, jossa Smk:n ja Ekr:n kurssit oli määrätty kiinteiksi, saaneen tappiota 70.000 kr. Lehtiin on asiasta myös tullut tietoja, koskapa Päevaleht kertoo viinantuottajain kääntyneen hallituksen puoleen, pyytäen valtiota korvaamaan tappion.

Raimo Wirtanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallessa olevan lühetyön rap. n:o 18.

Ministeri Wuorimaa.

18/2 1983

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, helmik. 18 p:nä 1933.

N:o 168.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERI
10 217 ke. 33
23/2.33
5 C12

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni no. 18,
joka käsittelee

Muutoksia Viron ulkomaisessa edustuksessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Antoni Rosen

Herra Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 18.

Tallinna - ssa 18 p:nä helmi-kuuta 19 33.

10 217/Re. 33
23/2-33
5 C12

Asia: Muutoksia Viron
ulkomaisessa edustuksessa.

Viron ulkomaisessa edustuksessa on lähiaikoina odotettavissa huomattavampia muutoksia. Lähimmän aiheen tähän on antanut kaksi seikkaa: säästämisen ja hra Hellatin vaali valtioiden jäseneksi.

Lontoossa olevan lähettilään Kallakeen poiskutsumisesta hänen korkean ikänsä tähden on jo vuosikautia puhuttu. Nyt näyttää siltä, kuin tulisi asiasta tosi. Hänelle etsitään parhailaan joko opetusministeriössä tai yliopistossa jotain sijoituspaikkaa, koska eläkkeet Virossa ovat niin pienet, ettei niillä kukaan tule toimeen. Mikäli tällainen paikka löytyy, tulee ministeri Kallas kutsuttavaksi kotiin ja Lontoon lähettilään paikka pitemmäksi aikaa jätettäväksi säästämistarkoituksessa täyttämättä. Ulkoasiainministeri Rei sanoi minulle, ettei lähettiläs tällä hetkellä Lontoossa olekaan niin tärkeä, kun lähetystössä on 2 energistä nuorempaa työvoimaa, lähetystöneuvos-pääkonsuli ja lähetystösihteeri, jotka kyllä pystyvät hoitamaan lähetystön tehtävät. Sanomalehdet taas kertovat, että hra Rei myöhemmin nimitettäisiin lähettilääksi Lontooseen, toiset taas mainitsevat tälle paikalle kenraali Laidonerin. Tosiasiana voidaan kuitenkin pitää, että ministeri Kallas niin pian aiotaan kutsua pois, kuin hänelle ko-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.

tona paikka on löydetty ja että lähettilään paikkaa pitempään aikaan ei täytetä.

Toinen lähiaikoina (1.4.) poistuva henkilö on pääkonsuli Lohk Pietarissa, jonka sijaan nimitettäneen nykyinen lähetystöneuvos Warma Moskovasta.

Latviassa jo toista vuotta vapaana ollut lähettilään paikka aiotaan edelleen säästävääisyyssyistä pitää täyttämättä. Tälle paikalle on jo kauan aikaa pyrkinyt entinen ulkoasiainministeri Lattik, mutta ovat hänen mahdollisuutensa vähäiset.

Ministeri Hellatin poistuminen apulaisulkoministerin paikalta aiheuttanee puolestaan eräitä siirtoja. Viron Moskovon lähettiläs Seljamaa on jo kauan aikaa kyllästyneenä oloonsa pyrkinyt pois sieltä. Tämän johdosta on suunniteltu toimeettomana olevan ent. Varsovan lähettilään Toferin, jota aluksi ajateltiin Hellatin seuraajaksi, nimittämistä Moskovaan ja Seljamaan kutsuamista apulaisulkoministerin paikalle. Lopullista selvyttä tässä asiassa vielä ei näytä kuitenkaan olevan, mutta pidetään tätä ratkaisua todennäköisenä.

Ministeri Rebasen aikaisemmin huhuttu siirtyminen Moskovaan, joka ulkoministeri Rein kertoman mukaan oli ollut harkinnan alaisena, lienee nyt rauennut Rebasen kieltäytyttyä lähtemästä Helsingistä.

Eräistä muistakin muutoksista on säästävääisyyden aikaansaamiseksi viime päivinä puhuttu, mutta ovat ne siksi epä-määräisiä, ettei niistä vielä kamata mainita. Niiden tarkoituksena on jättää tyhjäksi lähettilään paikkoja, että palkat säästyisivät.

Yleensä on Virossa vaikea tällaisista suunnitelluista muutoksista etukäteen mitään varmaa sanoa, sillä suurin vaikutus näihin nimityksiin näyttää olevan riigikogon ulkoasiainvaliokunnalla, jossa puoluenäkökohdat vaikuttavat enemmän kuin asianomaisen ehdokkaan pätevyys ja siksi voi ylempänä selostetuissakin tapauksissa muutoksia syntyä. Poliittista merkitystä näillä muutoksilla, tulkootpa ne minkälaisiksi tahansa, ei ulospäin ole.

Puoluepeliin nimitysasioissa on lehdistö useamminkin kiinnittänyt huomiota. Nyt esilläolevien lähettiläiden siirtojen yhteydessä, jolloin m.m. keskustan taholta on muistutettu siitä, että ministeri Kallakselle hänen Lontooseen lähtiessään oli luvattu Helsingin paikka takaisin, jos hänet Lontoosta kutsuttai-
siin pois, huomauttaa "Sönumed" 17.2.33. m.m. seuraavaa:

"Hallituskokoomuksia muodostettaessa on meillä tähän saakka tehty kahdenlaisia sopimuksia: julkisia hallituksen ohjel-
masta ja salaisia molemminpuolisista korvauksista. Viimemainitun-
laatuiset sopimukset käsittävät tavallisesti valtionpankkien johta-
jain ja lähettiläiden paikkojen jakoa. - - - - - Emme saa
hyviä diplomaatteja eikä valtiolaitosten johtajia, ennenkuin teh-
dään loppu kulussientakaisista sopimuksista joidenkin puoluepoliit-
tisten henkilöiden ansiottensa palkkioksi sijoittamisista vastuun-
alaisille paikoille."

Arne W. Hornum

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinussa olevan lähetysten rap. n:o 19.

Ministeri Mörömaa.

22/2 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, helmik. 22 p. 1933.

N:o 181.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
11/217 fac.		33
23/2.33		
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 19, joka käsittelee

Maksujenjärjestelysopimusta Viron kanssa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakutus.

Aune Mörner

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 19.

Tallinna - ssa 22 p:nä helmi-kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		33
11/21/33		
23/2-33		
5	C12	

Asia: Maksujenjärjestely-
sopimus Viron kanssa.

Ulkoasiainministeriön kirjelmän no. 2528 mukana päivätty 17/2-1933 saapuivat minulle ohjeet neuvotteluihin ryhtymisestä Viron kanssa asiassa, joka koskee Suomen ja Viron välisestä tavarakaupasta johtuvien maksujen järjestelyä. Samalla ilmoitettiin, että pankinjohtaja Gråsten saapuu asiantuntijana Tallinnaan mainittuja neuvotteluja varten.

Jätettyäni 20/2 aamulla ulkoasiainministeri Reille luonnosehdotuksemme pöytäkirjaksi vironkielisenä pidettiin ensimmäinen neuvottelu saman päivän iltapäivänä kello 5. Viron puolella ottivat neuvotteluihin osaa kauppaosaston johtaja Virgo ja poliittisen osaston johtaja Laretei ulkoasiainministeriöstä, kauppaosaston johtaja Kaljot talousministeriöstä ja johtaja Rostfalt Eesti Pankista.

Selostin aluksi niitä näkökohtia, jotka Suomen kannalta olivat aiheuttaneet ehdotuksen tekemisen, huomauttaen samalla, ettei Suomi pyri Viron vientiä rajoittamaan, vaan että tämän sopimuksen tarkoituksena on turvata suomalaisten viejien saatavat maksujen erääntymispäivinä, samoin kuin saada takeet siitä, että Viro kohtelee suomalaisia tuotteita mahdollisimman edullisesti, niin ettei kauppavaihto pääsisi kuivumaan. Myöskin huomautin siitä, että pitäisi pyrkiä asiat järjestämään niin, ettei tyytymät-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tömyyttä ilmenisi kummallakaan puolella, joka maiden välisiin suhteisiin vaikuttaisi haitallisesti. Tämän jälkeen antoi pankinjohtaja Gråsten erinäisiä virolaisten pyytämiä selityksiä sopimuksen suhteen. Keskustelun kuluessa tehtiin virolaisten puolelta seuraavat huomautukset:

1) sopimus olisi tehtävä pankkien väliseksi, koska se käsittelee valuuttakysymyksiä ja Viron pankilla on yksinoikeus valuutta-asiaain järjestelyssä.

2) Suomesta voidaan Viroon tuoda vain niitä tuotteita, joille sekä tuonti- että valuuttalupa on annettu.

3) Besti Pank toivoisi, että vaihtovaluuttana käytettäisiin molemminpuolin Ranskan frangeja, koska se on stabiili kultavaluutta.

4) vanhojen maksujen järjestelyn suhteen virolaiset tekevät oman ehdotuksensa.

5) Virossa olevan 15 %:n valuuttaveron maksamisesta tekevät virolaiset ehdotuksen.

Ensimmäiseen kohtaan nähden pysyivät virolaiset kiireellistä vastausta. Seuraava kokous määrättiin pidettäväksi 21/2 kello ½ 3. Tällävälän oli allekirjoittanut yhteydessä ulkoasiainministeri Hackzellin kanssa ja pankinjohtaja Gråsten pankinjohtaja Rydin kanssa. Näistä keskusteluista selvisi, että on pidettävä kiinni sopimuksen solmimisesta valtioiden välillä, samoin kuin se, että voidaan suostua vaihtovaluuttana käyttämään yksinomaan Ranskan frangeja.

Kun seuraavana päivänä kokonnuttiin kello ½ 3, ilmoitti ministeri Virgo, ettei Besti Pankin johtokunta ollut vielä ennättänyt hyväksyä virolaisia ehdotuksia, joten varsinaista kokousta ei voitu pitää, mutta että hän kuitenkin tahtoi Suomen valtuuskunnalle ilmoittaa epävirallisesti virolaisten suunnitellut ehdotukset. Huomautin tällöin, ettei Suomi voi suostua siihen, että sopimus tehdään pankkien väliseksi, vaan pitää kiinni

siitä, että sopimus on tehtävä hallitusten väliseksi. Ministeri Virgo otti heti yhteyden hallituksen istunnossa parhaillaan olevan ulkoasiainministerin kanssa ilmoittaen asiasta hänelle, ja tiedotti minulle vähän myöhemmin, että hallitus oli hyväksynyt Suomen ehdotuksen.

Itse suomalaisen ehdotuksen tekstiin tekivät virolaiset lukuisia muutosehdotuksia. Sopimuksen ensimmäiseen ja toiseen kohtaan oli jätettävä vain ensimmäiset lauseet ja loput poistettavat sekä niiden jälkeen lisättävä seuraavaa:

"Sekä Suomen Pankki että Eestin Pankki muuntavat pankkiin maksetut summat R.-frangeiksi paikallisen porssin päiväkursin mukaan."

Tämän jälkeen seuraa kolmas kohta ehdotuksestamme. Neljäs kohta poistettaisiin. Viides kohta jäisi ehdotuksemme mukaiseksi ja sen jälkeen tulisi seuraava:

"Kuitenkin voivat maksut Suomen Pankin tilille tapahtua ainoastaan niistä tavaroista, joille on saatu Eestin Talousministeriön ja Eestin Pankin valuuttakomissionin lupa."

Ehdotuksemme kuudes kohta muutettaisiin siten, että sen neljännellä rivillä olevan sanan "suoritetaan" jälkeen lisättäisiin "Eestin hyväksi muodostuvista ylijäämistä Suomen Pankin ja Eesti Pankin erikoissopimuksen mukaan." Kohdan viimeinen lause jätettäisiin pois.

Ehdotuksemme seitsemäs kohta jää muuttumatta ja kahdeksannen kohdan viimeiseen sanaan lisätään "ja jälleenvientitavaroita". Yhdeksäs ja kymmenes kohta jäävät muuttumatta.

Kaikki edelläolevat muutokset selostin heti keskustelujen jälkeen pääkonsuli Savolahdelle samoin kuin pankinjohtaja ja Gråsten pääjohtaja Rydille, jolloin tulimme siihen tulokseen, ettei niitä Suomen puolelta voida hyväksyä.

Keskustelin puhelimitse ministeri Virgon kanssa ja sanoin ettemme voi mitään virolaisten ehdotuksista hyväksyä, joten jolleivät virolaiset muuta kantansa sopimusta on mahdotonta aikaansaada. Pidämme kiinni siitä, että ne periaatteet, jotka ehdo-

tuksemme sisältävät säilyvät muuttumattomina. Erikoisesti emme voi sallia sitä, että pankkien tilit muuttuvat jonkinlaisiksi sperr-kontoiksi, joita vapaasti ei voida käyttää. Ministeri Virgo lupasi keskustella Eesti Pankin johtajan kanssa ja ilmoitti minulle myöhemmin puhelimitse, että kokouksemme olisi vielä saman 22 päivän illalla puoli yhdeksän ja tulisi siihen ottamaan osaa myöskin Eesti Pankin johtaja Jaakson.

Kun sitten illalla pessimistisin mielin lähdimme kokoukseen, oli yllätyksemme mitä suurin huomattessamme, että tuuli kokonaan oli kääntynyt ja että Viron taholta oltiin valmiit hyväksymään ehdottamamme määräykset, jotka tosin piti lausua toisin sanoin. Näin ollen saimme asiallisesti sopimuksen valmiiksi, lukuunottamatta vanhoja saatavia koskevaa kohtaa, joka jäi avoimeksi siinä muodossa, että Eesti Pankin piti laatia yksityiskohtainen ehdotus, millätavalla se pystyisi ne suorittamaan. Virolaisten tarkoituksena on, että tämä kysymys järjestetään erikoissopimuksella Viron pankin ja Suomen pankin välillä. Tästä puolesta kysymystä antanee pankinjohtaja Gråsten Helsingissä selityksiä.

Lisäksi haluavat virolaiset samanaikaisesti pöytäkirjan ja pankkien välisen sopimuksen allekirjoittamisen kanssa vaihdettavaksi salaisen nootin, jossa sovitaan, että

1) Viro Suomelle takaa etuoikeuden lisensseihin suomalaisille tuotteille jos tavaran laatu ja hinta on sama tai edullisempi kuin muista maista.

2) Suomi takaa, ettei se tee esteitä Viron kaupalle vaikka se ylittäisikin tuonnin Suomesta.

3) Suomi ei vastusta 15 % valuuttaveron kantoa.

Tällainen oli tilanne pankinjohtaja Gråstenin lähtiessä Tallinnasta 22/2 aamulla.

Päivän kuluessa kävi ministeri Virgo luonani jättämässä pöytäkirjaehdotuksen koko tekstin, johon myöskin on sisällytetty ehdotus avoimeksi jäänyttä vanhojen maksujen järjestämistä koskeväksi kohdaksi.

Tämä kohta kuuluu seuraavasti:

"Ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa maksettaviksi lan-
genneet maiden välisestä tavarakaupasta johtuneet saatavat, lukuun-
ottamatta Helsingissä maaliskuun 10 p:nä 1932 tehtyyn n.s. sprii-
sopimukseen kuuluvia, suoritetaan Suomen Pankin ja Eesti Pankin
välisen erikoissopimuksen mukaan."

Samalla jätti ministeri Virgo ehdotuksen salaiseksi noo-
tiksi, josta ylempänä olen maininnut. Täällä sovittu pöytäkirjan
teksti samoin kuin salainen noottiehdotus lähetetään samanaikaises-
ti Ministeriölle monistettuna eri kirjeessä, ja odotan niiden
suhteen Hallituksen ohjeita.

Pankkien välisen sopimuksen vanhojen velkojen järjestä-
misestä on Eesti Pank tämän viikon kuluessa luvannut valmistaa
ja lentopostitse lähettää Suomen Pankille. Tarkoitus on, että kaik-
ki kolme asiakirjaa allekirjoitetaan yht'aikaa.

Raimo Wormala

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C^o₁₂.

ASIA:

Talimassa olevan lähtösten rap. nro 20.

Ministeri Huorinen.

4/3 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, maalisk. 4 p. 1933.

203.

No

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/217 no. 1133		
6/3.33	9	1933
RYHMÄ	LUK.	ALUE
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:

- No. 20. Maanviljelijäin yksityisvelat Virossa.
- " 21. Vanhojen maksujen järjestely.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten
kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoministeri
A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinnassa OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 20.

Tallinna - ssa 4 p:nä maaliskuuta 1933.

12/2/33		
6/3.33	3	LI.
RIIKI	UUSI	ASIA
5	C12	

Asia: Maanviljelijäin yksityis-
velat Virossa.

Riigivanem Päts kertoi minulle 28.2, ollessaan luonani päivällisillä, että hallitus samana päivänä oli hyväksynyt viimeisen vaikeuksissa olevien maanviljelijäin oloa helpottavan lain, joka koskee maanviljelijäin yksityisvelkojen järjestelyä. Tämän lain kautta on hallitus tehnyt kaiken sen, mitä maanviljelijäin avustamiseksi on valtion puolelta tehtävissä ja näin ollen, sittenkuin Riigikogu mainitun lain on hyväksynyt (mikäli se sen hyväksyy), valtion väliintulo ja tukemistoimenpiteet tällä alalla katsottava päättyneiksi.

Lakiehdotuksen sisältö on seuraava. Lain kautta siirretään kaikki ne maanviljelijäin yksityisvelat, jotka ovat syntyneet ennen 31 p:nä joulukuuta 1931, ja jotka eivät ylitä tilan nykyistä arvoa, Maanpankille (hypoteekkipankki). Lainojen uudelleen arviointi toimitetaan siten, että Maapankki antaa sille pankille tai yksityiselle, jolle tilallinen on velkaa, erikoiset asutuskapitalin velkasitoumukset, jotka tilallisen velkoja on pakotettu vastaanottamaan. Nämä velkasitoumukset lunastaa Maapankki 10 vuoden kuluessa, maksaen niille 4% koron. Näiden velkakirjojen lunastamisen ja koronmaksut takaa valtio koko varallisuudellaan.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Lainan siirron hetkestä lähtien on tilallisen velkasuhde entiseen velkojaan nähden päättynyt ja maanviljelijällä tekemistä yksinomaan Maapankin kanssa. Ensimmäisenä neljänä vuotena (joina vaikeiden aikojen vielä arvellaan kestävä) ei tilallinen maksa mitään korkoja Maapankille, vaan suorittaa ainoastaan 3% lainan kuoletuista ja 0,5% pankin juoksevia kuluja varten. Vasta viidennestä vuodesta lähtien alkaa tilallinen kuoletuksen lisäksi maksa Maapankille 2% korkoa. Yhdeksännestä vuodesta lähtien nousee korko 4 %:iin. Näiden maksujen kautta on laina suoritettu 26 vuodessa.

Lainojen siirto ei aiheuta tilallisille erikoisia kuluja, sillä obligatioitten tekeminen Maapankin hyväksi on vapaa kaikista veroista ja maksuista.

Tällainen on lyhykäisyydessään hallituksen esitys. Se tulee todennäköisesti synnyttämään ankaran keskustelun. Sillä tulee epäilemättä kysyneeksi, miten käy niitten lukuisten pienten ja heikkojen pankkien, jotka joutuvat saamaan lainansa takaisin 4 % korolla, kun varmasti ne itse ovat lainaamistaan rahoista suorittaneet ja saavat suorittaa kaksi kertaa suurempaa korkoa. Samoin kaikki yksityiset lainaajat, joiden vastoin aikanaan tehtyä velkakirjaa on tyydyttävä 4 % korkoon. Ja lopuksi ovat velkakirjat voineet siirtyä kokonaan uusiin käsiin alkuperäiseltä velanantajalta.

Näihin syytöksiin vastaavat lain puoltajat, että tämän lain kautta velkojille on taattu koko velkasumman takaisinsaanti ja lisäksi 4 % korko, kun sen sijaan ne eivät konkurssitapauksessa saisi takaisin edes velkasummaakaan, puhumatta koroista. Jos taas pankit ennen 10 vuoden loppuunkulumista tarvitsevat rahaa, on heillä siihenkin mahdollisuus, sillä näitä Maapankin velkakirjoja otetaan valtion laitoksissa vastaan verojen ja maksujen takuiksi ja voidaan niillä Pikalaenupankkiin (valtion pankki) suorittaa valtion tilillä olevia velkoja.

Miten Pikalaenupank tilanteesta selviää, on jälleen kysymys

erikseen. Sillä on kannettavana m.m. eräs v. 1927 valtiovelka, joka on 7% korolla. Kuinka se asiansa järjestää saadessaan 4% velkakirjoja, tulee vielä antamaan paljonkin päänvaivaa.

Lakiesitys tulee vielä sanomalehdistöessikin saamaan ankaran arvostelun. Mikä sen lopullinen kohtalo tulee olemaan, jää mielenkiintoiseksi nähdä.

Raimo Wierome

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetyksen re p. n:o 21.

Ministeri Huorinen.

4/3 1933.

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 21.

Tallinna - ssa 4 p:nä maaliskuuta 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12/217 ae. 33		
6/3. 33	3	LLI
RYHT-A	COMM-L	ASIA
5	C12	

Asia: Vanhojen maksujen järjestely.

Esti Pank on 3.3. Lähetystölle jättänyt ehdotuksensa Suomen Pankin ja Esti Pankin väliseksi sopimukseksi vanhojen kaupapalvelkojen suorittamisesta. Ehdotus saapuu eri kirjeessä samanaikaisesti tämän raportin kanssa.

Ehdotuksen mukaan suorittaa Esti Pank vanhat velat niistä ylijäämistä, jotka mahdollisesti uuden sopimuksen mukaan jäävät Suomen Pankkiin Esti Pankin clearingtilille. Kun on kysymyksenalaista, jääkö mainitulle tilille yleensä mitään ylijäämää, jää vanhojen velkojen suoritus varsin epämääräiseksi. Puhuin pankinjohtaja Jaaksonin kanssa siitäkin mahdollisuudesta, että Suomen Pankki ehkä suostuisi suorittamaan vanhat velat antamalla Esti Pankille vastaavaa luottoa, mutta huomautti hän siihen, ettei Esti Pank siinäkin tapauksessa voisi mahdollista luottoa suorittaa takaisin muuta kuin clearingtilin ylijäämistä. Täten näyttää siltä, ettei tällainenkaan järjestely ole mahdollinen, sillä niin epämääräisellä takaisinmaksuehdoilla on mahdotonta mitään luottoa antaa, puhumattakaan siitä, katsoisiko Suomen Pankki yleensä ollenkaan voivansa tähän tarkoitukseen myöntää luottoa.

Kun neuvottelujemme päätarkoitus oli ennenkaikkea saada selvitetyksi vanhat velat Suomeen, on Esti Pankin ehdotuksen pohjalla tämän kysymyksen järjestely varsin epämääräinen ja kau-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi.....
3) Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin, mutta.....]:

Tavallinen.

kaiseen tulevaisuuteen lykkäytyvä. Toiselta puolen en luule nyt tehdyn, vielä allekirjoittamattoman maksujenjärjestelysopimukseenkaan merkitystä kovin suureksi käytännöllisesti, sillä kuulemani mukaan on Suomessa vieläkin halvalla saatavissa huomattavia määriä Viron kruunuja, eikä liene helppo pakottaa liikemiehiä maksamaan velkojaan Viroon clearingtilille täyden kurssin mukaan, kun kruunuja voi ostaa 15-20 % halvemmalla. Täten jäisi tämän sopimuksen merkitys vähäpätöiseksi, ellei samalla saada tyydyttävää ratkaisua vanhojen velkojen kysymyksessä, joka juuri on se, mikä mielialaa myrkyttää.

Asia ei kuitenkaan Eesti Pankin ehdotuksella ole loppuunkäsitelty. On täysi syy laatia Suomen puolelta Suomea tyydyttävä vastaehdotus, mutta kuten edellisestä käy selville, tulee sellaisen hyväksyminen täällä kohtaamaan erittäin suuria vaikeuksia ja mikäli asian ~~ratkaisua~~ ratkaisu jätetään Eesti Pankille, jokseenkin mahdottomaksi, sillä Eesti Pankin johto ei tule hevillä luopumaan hra Jaaksonin edelläesitetystä kaavasta.

Puhuin näistä kysymyksistä myöskin riigivanem Pätsin kanssa. Hän näytti kuitenkin välttävän pitempää keskustelua asiasta, huomauttaen, että Eesti Pank nykyään saa kovin vähän ulkomaista valuuttaa, joten sen mahdollisuudet ulkomaisiin suorituksiin ovat kovin heikot. Ministeri Virgo mainitsi myös, ettei maahan tuleva ulkomaanvaluutta riitä nykyään tärkeimpien tarveaineitten ja raaka-aineitten suorituksiin (kuten suola, sokeri, petroli, puuvilla y.m.).

Olen edelläolevat seikat merkinnyt, että Hallituksellani olisi selvillä mieliala ja tilanne täällä harkitessaan vastaehdotusta ja jään odottamaan ohjeita vastaisiksi toimenpiteiksi.

Raimo Wirtanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12

ASIA:

Tallinnassa oleva lähetystön kapp. n:o 22.

Ministeri Wacrimaa.

19/3 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, maalisk. 13 p. 1933.

No 232.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
13 217 hae	33
16/3.33	
5	012

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:

- No. 22. Suomen-Viron kauppasuhteet,
- " 23. Hallituksen asema Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Aarne W. Siroma

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 22.

Tallinna - ssa 13 p:nä maaliskuuta 19 33.

OSASTO		13/2/7	33
16/3-33	Se		
	OSASTO		
5	C12		

Asia: Suomen-Viron

kauppasuhteet.

Sen "Ulkomaankaupassa" olleen kirjoituksen johdosta, joka kosketteli suomalais-virolaisten kauppasuhteiden kehittämistä, on "Päevaleht" No. 68 maaliskuun 10 p:nä 1933 julaisut X-merkillä varustetun kauppasuhteita käsittelevän pääkirjoituksen. Kirjoituksen alussa selostetaan kauppavaihdon supistamista vuodesta vuoteen, tehdään otteita mainitusta "Ulkomaankaupan" kirjoituksesta, minkä jälkeen artikkelin jälkimmäinen osa kuuluu seuraavasti.

"Eräs seikka on ennenkaikkea selvä. Jos molemminpuolin lahtea tahdomme välttää Suomen-Viron välisen kauppavaihdon täydellistä surkastumista, jolloin puheet heimosuhteista ja sukulaisuudesta jäävät riippumaan ilmaan, on ennenkaikkea löydettävä tuonnin ja viennin laajentamiselle pohja. Mutta tällaisen pohjan auttamattomana edellytyksenä on nykyisten rajoitusten poistaminen. Täten on maataloustuotteittemme vienti Suomeen ollut yhtenä markkinana, joka meille Suomen itsensäkin vakuutuksen mukaan vanhoista ajoista saakka on kuulunut. Mutta kun tämä meidän vientimme Suomeen edustaa Suomen tuonnissa verrattain vähäistä osaa, joka oikeastaan ei ole edes mainitsemisen arvoinen, on tällä rajoituksella Suomelle kauppabilanssin karmalta hyvin vähäinen merkitys. Kun nyt Suomen kaupallis-teollisissa ja todennäköisesti myös poliittisissa piireissä tällaisten rajoitusten tarpeettomuus tun-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nustetaan, tahtoisimme uskoa, että tämä tunnustaminen vähitellen löytää pintaa myös Suomen maatalouspiireissä. Poistamatta näitä rajoituksia on vaikea kuvitella kauppavaihdon normaalia kehitystä tulevaisuudessa.

Kun muistaa, ettei Viron vienti Suomeen ylitä 1 % Suomen tuonnista, ja meillä pienempänä valtiona Suomen vienti 3 % viennistämme, ymmärtää helpommin, kuinka vähän perusteita on olemassa pyrkimyksillä kauppavaihdon rajoittamiseksi.

On myös oikein, että Suomessa hyvin vähän tunnetaan polttokiviteollisuuttamme. (Seuraa tilastollinen selvitys tässä suhteessa).

Kysymys on Suomessa asetettu oikein: on tarpeellista vilkastuttaa ja kehittää Viron tuotteiden vientiä Suomeen, etsimällä uusia tuotteita ja poistamalla vanhoilta rajoituksia, että olisi mahdollista nostaa Viron ostokykyä ja siten löytää Virossa Suomen teollisuustuotteille vakinaisemmat ja varmemmat markkinat. Tuontimme Suomesta on tällöin yksinkertaisempi kysymys. Meidän ei tarvitsisi tulevaisuudessa kehittää määrättyjä teollisuuslajeja, joiden tarpeen läheisestä Suomesta voisimme täyttää, niinkuin tähän saakka on tapahtunut. Mutta tämän edellytyksenä on, että myös meidän tuotteille saadaan taatusti Suomessa varmemmat mahdollisuudet ja vakinaiset markkinat. Tämän seikan ymmärtämyksen kasvua Suomessa viime aikoina näemme tällä puolen lahtea hyvällä mielin ja odotamme sen jatkoa tekoina.

Ei ole epäilystäkään, että jos taloudellinen kosketus kahden sukulaiskansan välillä tyrehtyy, molemmiin puolin toisistaan vieraantumisen tunne voi kasvaa, mikä seikka jälleen ei salli kunnollista sivistyksellisen yhteistyön kehittymistä. Tästä on välttävä ja muutettava summaa "yhdenmellätoista hetkellä". Niinkuin näimme, ei mahdollisuuksia tähän puuntu. Ennenkaikkea on tarpeen tahtoa. Jos nyt tahto on olemassa, tietoisuus sen tarpeellisuudesta, ei toimeenpanokkaan ole vaikea, varsinkin kun sekä Viro että Suomi taloudellisella alalla toisilleen eivät edusta ensimmäisen luokan tärkeyttä, missä suuret edut, tärkeät vientituotteet olisi-

vat puntarissa, niinkuin sitä Suomelle ovat metsät, meille voi j.n.e., vaan jossa molemmat maat vain ovat itsensä ja oman naapurinsa yhteistyön ja yhteisen tulevaisuuden tähden velvoitetut toinen toistaan taloudellisesti täydentämään. Tämän tehtävän ei pitäisi ylittää kummankaan voimia.

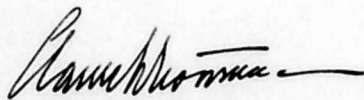
Voisimme tässä yhteydessä ajatella pitemmällekin. Voimme esim. kysyä, onko molempain sukulaiskansain välillä tarpeen muutkin rajoitukset niiden keskeisessä kosketuksessa, molemminpuolisessa työlupain hankkimisessa, teollisuuksien kehittämisessä ja muilla aloilla, niinkuin niitä käytetään täysin vieraiden kansojen kesken? Vaikkakin tämä on tulevaisuuden kysymys, kuka voisi kieltää ajatusten vaihtoa siitä? Mutta ennenaikkea - koitamme molemmin puolin tehdä kaikki, että kauppavaihto maittamme välillä voisi kehittyä luonnollisesti."

Näin "Päevaleht". Kun 10.3. kävin ministeri Virgoa tapaamassa, sanoi hän edelläselostetun kirjoituksen sisältäneen juuri täsmälleen ne ajatukset, jotka Viron ulkoministeriössä tässä kysymyksessä ovat vallalla. Samalla kertoi hän ministeri Rebasen ministeri Hackzellin pyynnöstä pyytäneen luetteloja niistä tuotteista, joita Viro voisi Suomeen viedä. Omaista puolestaan lausui hän, ettei Viro merkittävämmässä määrässä voi toimittaa Suomeen muita kuin maataloustuotteita sekä sementtiä ja tiilejä. Jos kauppavaihtoa halutaan elvyttää, on siihen vain yksi tie: kauppasopimuksen muuttaminen niin, että Virolta otetut edut palautetaan ja mikäli mahdollista laajennetaan, jolloin Viro vastaavasti oman teollisuutensa, joka suurimmaksi osaksi on vierasmaalaisten käsissä, kustannuksella voisi antaa Suomelle etuja. Hän mainitsi m.m. kaikkien paperituotteiden tullivapauden, laajennetut edut kumi- ja lasituotteille. Paras olisi hänen mielestään kuitenkin tulliunionin luominen, tai ellei se olisi mahdollista, kotimaisten tuotteiden täydellinen tullivapaus. Ellei tänäkään kävisi päinsä, voisi laatia luettelon niistä tuotteista, joille molemmin puolin myönnettäisiin tullivapaus.

Kun tällaiset kauniit suunnitelmat käsittääkseni aina-

kin nykyään ovat mahdottomat toteuttaa, tuntuisi minusta paljon realisemmalta koota sellaiset virolaiset tuotteet, joita varmasti voimme ostaa, vaihtokauppasopimukseen, jossa meillä olisi vastaavassa määrässä mahdollisuus myydä Viroon lasia, kumia, paperia y.m. Tällöin olisi selvitettävä vakinaiset Viron tuotteiden ostajat meillä, lisätä niihin ne ostajat (valtio y.m.) jotka voisivat tehdä hankintansa Virosta (bensini, impregnoimis- y.m. öljyt) ja täten saada aikaan sitova minimimääräinen sopimus. Tällöin olisi otettava huomioon pellaava, peruna, perunajauhot, kipsi, kivilajit, hedelmät y.m., joita säännöllisesti Virosta Suomeen on tuotu. Luulen, että tällainen ratkaisu nykyoloissa olisi suotuisimman tuloksen antava ja myös Virossa tyydytyksellä paremman puutteessa otettaisiin vastaan. Se antaisi taakkeet ainakin määrätynsuuruiseen kauppavaihtoon. Jos tämän lisäksi vientiluottoa voitaisiin käyttää kaupankäynnin elvyttämiseksi, olisi luullakseni maksimi saavutettu, mihin nykyoloissa yleensä voidaan päästä.

V.t. apulaisministeri Tofer kertoi ministeri Rebasen kirjoittaneen siinä määrin optimistisen raportin kauppavaihdon elvyttämisen suhteen, ettei sitä ulkoasiainministeriössä voida ottaa varsin vakavalta kannalta. Tämä piirre näyttää olevan hra Rebasen yleinen vika. Niinpä pitää hän maksamattomien saatavien kysymystä aivan vähäpätöisenä, merkityksettömänä seikkana.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12

ASIA: _____

Talouksessa olevan liioitusten tap. n:o 23.

Ministeri Worsinaa.

18/3 1933.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 23.

Tallinna- ssa 13 p:nä maaliskuuta 1933.

13 217 lue.	33
16/3-33	
5	C12

Asia: Hallituksen
asema Virossa.

Kun nykyinen suuri kokoomushallitus luotiin, tuntui mielialoissa maassa huomattava rauhoittuminen ja jäätiin odottamaan hallituksen toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi. Kuten useissa raporteissani olen kertonut, onkin hallitus erikoisvaltuutuksiansa nojalla antanut lukuisia asetuksia, joiden tarkoituksena on ollut taloudellisen tilanteen parantaminen. Niinpä on valtiotalouden järjestämiseksi määrätty uusia veroja, alennettu palkkoja, kun taas yksityistalouden avustamiseksi on määrätty vientipalkkioita koko viennille, eri suuruisin määrin. Viimeinen etu on vientipalkkion määrääminen kananmunille, joka antaa munille palkkiona maaliskuu-kesäkuulla 20 senttiä kg:lta, muina kuukausina yleisen vientipalkkiomäärän, ollessa 7% arvosta. Lisäksi on riigikogussa käsiteltävänä jo selostamani hallituksen esitys maatalouden yksityisvelkain järjestelystä, mikä ehdotus on julkisuudessa saanut osakseen paljon arvostelua ja minkä kohtalosta vielä ei mitään varmaa voi sanoa.

Kun kuitenkin näyttää siltä, ettei yleisessä tilanteessa mitään parantumista ole huomattavissa, vaan päinvastoin olosuhteet yhä tuntuvat vaikeutuvan, on hallituksen toiminta lehdistössä parina viime viikkona useaan otteeseen joutunut ankaranlaisen arvostelun alaiseksi. Arvostelu on tapahtunut sekä hallituksessa

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

olevan keskustan lehdissä että oppositiota edustavan pienviljelijäin äänenkannattajassa. Etelä-Virossa ovat talonpojat pitäneet kokouksia, joissa nyt noudatettuun talouspolitiikkaan vaaditaan jyrkkää muutosta ja eräät henkilöt ovat kertoneet tällaisen mielialan kovasti siellä laajenevan.

Hallituksen keskuudessa lienee kertoman mukaan ~~erään~~ erään talonkauppa-aikeen keskustaministerien taholta saaneen osakseen kovaa vastustusta, minkä seikan väitetään heikentäneen hallituksen sisäistä ehjyyttä. Ja pari päivää sitten sai hallitus riigikogusea epäluottamuslauseen, kun sen ehdotus leimaveron korottamisesta 50 %:lla hylättiin keskustan ja pientilallisten äänillä. Keskustasta huomautettiin, ettei se voi suostua siihen, että koko taloudellinen rasitus säilytetään kaupunkien väestölle. Puolustaessaan esitystään huomautti talousministeri, että ellei sitä hyväksytä, syntyy kuluvan talousvuoden arvioon 300.000 kr. suuruinen vajaus. Ehdotus kuitenkin, kuten mainittu, hylättiin. Samassa keskustelussa kertoi talousministeri valmistavansa uutta korkolakiesitystä, jonka mukaan korkein lainauskorko maassa saisi olla 6 % nykyisen 8 % asemesta. Tästä tulee epäilemättä uusi paljon erimielisyyttä aiheuttava kysymys.

Kun kaikki edelläolevat ~~ni~~ seikat ottaa huomioon, käy niistä ilmi, ettei hallituksen asema enää ole yhtä luja kuin sen alkuaikoina. Hallituskriisiähän näiden seikkojen ei tosin vielä tarvitse edellyttää, mutta on ne kuitenkin syytä panna merkille symptomaattisina ilmiöinä.

Antti Rönkä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

f
Helsingissä olevan lähetystön rapo. n:o 24.

V.a. Asiainhoit. Keskilä.

21/3 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, maalisk. 21 p. 1933.

No 253.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
14/218/acc.	33
23/3.33	
5	C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia ohellisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitus No. 24

Saksan tapahtumien vaikutuksesta
Viron politiikkaan ja Baltian val-
tioiden liitosta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

J. H. Heikkilä
V.a. Asainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 24.

Tallinna - ssa 21 p:nä maaliskuuta 1932.

TALLINNAN		33
23/3-33	14 218 ka.	
5	012	

Asia: Saksan tapahtumien vaikutuksesta Viron politiikkaan ja Baltian valtioiden liitosta.

Kansallisosialistien valtaannousu Saksassa on herättänyt varsin huomattavaa hermostuneisuutta tšekäläisessä yleisessä mielipiteessä. Yleisesti katsotaan tämän tapahtuman merkitsevän erikoisen voimakkaan saksalaisen ekspansion alkamista itään päin, ja vaaraa baltilaisten maiden mahdollisesta joutumisesta sen jalkoihin. Tältä katsantokannalta lähtien on luonnollista, että hitleriläisyys käsitetään täällä mitä suurimmaksi uhkaksi Viron itsenäisyydelle, siitä ovat kaikki virolaiset piirit, mielipidesuunnista riippumatta, yksimielisiä.

Viron saksalaisten hillitön Hitler-ihailu ja heidän lehtensä kansallissosialistismielinen kanta ovat myöskin asianhaaroja, jotka ärsyttävät mieliä virolaisissa piireissä. Asiaan ehkä vaikuttavana seikkana mainittakoon vielä, että kansallisosialistien ulkopoliittinen asiantuntija Rosenberg, jota mainittiin ehdokkaana Hitlerin hallituksen ulkoministerin paikalle, on kotoisin täältä, ja katsotaan tšekäläisten saksalaisten kiinnittävän unelmissaan katseensa juuri sanottuun henkilöön.

Siihen että täällä asuvia Saksan kansalaisia matkusti Saksaan valtiopäivävaaleihin, on Virossa suhtauduttu kuitenkin paljon rauhallisemmin kuin Latviassa. Virallisissa piireissä on pidetty äänestämään matkustamista, niin mielenosoituksellinen luonne

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuin sillä ehkä olikin, joka tapauksessa täysin luvallisena asi-
na.

Lehdistö on kansallisosialistisen Saksan arvostelussa pysy-
nyt maltillisena. Sosialidemokraattisen "Rahva Sönan" eräs kirjoj-
tus aiheutti kuitenkin Saksan lähettilään demarche'in, jonka jäl-
keen ulkotasainministerin apulainen puhui asiasta sanotun lehden
päätoimittajalle. "Revalsche Zeitungin" mukaan poistettiin asia mi-
tä korrektimmalla tavalla päiväjärjestyksestä."

Hitleriläisyyden aiheuttama vaara on jälleen nostanut e-
siin kysymyksen balttilaisten maiden liitosta. Sitä on pohdittu
sekä pormestari Lindhagenin suunnitelman pohjalla että ahtaammas-
sa s.o. ainastaan Liettuan, Latvian ja Eestin yhtymistä koske-
vassa, merkityksessä.

Huomattavimmat tšekäläiset sanomalehdet ovat kirjoittaneet
tästä liittoajatuksesta. Sen ohessa on erikoisella ponnella vaa-
dittu "aktiivista ulkopoliittikkaa", jonka otsakkeen alla "Postimees"
äskettäin kirjoitti m.m.: "Olemme jo korostaneet, että muuttunut asi-
aintila vaatii käskemämin kuin milloinkaan /ennen balttilaisten valtioiden yh-
teistoimintaa. Toisin sanoen on kysymys balttilaisesta liitosta jäl-
leen nostettava päiväjärjestykseen ja ratkaistava tällä kertaa roh-
keasti, yksityisten eturyhmien vastustuksesta huolimatta." Viitataan
Liettuan aikaisempaan liittoajatukselta vieroksuvaan kantaan, lehti jat-
kaa: "Mutta kuten sanottu, on asiaintila välillä täydellisesti
muuttunut. Ja, kuten näyttää, ollaan Liettuan poliittisissa pii-
reissä täysin selvillä siitä mitä seuraa kun hitleriläisyys lähtee
toteuttamaan "seinen Drang nach Osten". Kirjoituksen loppu on o-
soitettu Viron hallitukselle: "Baltian valtioliitto vaatii työtä.
Siksi on jätettävä tähänastinen passiivisuus, välinpitämätön suhtau-
tuminen asioiden kulkuun ja tehtävä loppu elämisestä päivästä
toiseen."

Samaa asiaa on myöskin käsitellyt "Päevaleht", joka kir-
joituksessaan 15/III pohtii liittoajatukselta Lindhagenin herättämässä
mielessä. Lehti alleviivaa erikoisesti taloudellisen yhteistyön toi-
vottavuutta Skandinavian ja Baltian maiden välillä. Poliittisessa

suhteessa lehti katsoo liittoajatuksen vaikeasti toteutettavaksi, sillä "Skandinavian maat katsovat olevansa kauempana vaarasta ja ovat sen vuoksi haluttomia liittoutumaan niihin, joiden asema on uhanalaisempi. Samaa luulee Suomi omasta asemastaan, vaikka sillä onkin varsin vähän perustetta tällaiseen luuloon."

Lehti tahtoo tämän vuoksi asettaa etualalle kysymyksen kolmen balttilaisen valtion liitosta, epäillen kuitenkin, "tokko tämän liiton suhteen nytkään puhumista pitemmälle päästään."

Peltomiesten puolueen pää-äänenkannattaja "Kaja" asettuu liittoajatuksen suhteen pessimistiselle, jopa torjuvalle kannalle. Lehden viime lauantaisessa pääkirjoituksessa sanotaan m.m.: "Kaikki nämä liittoajatuksat ovat, kuten sanottu, suuremmissa määrässä tunteenpurkauksia ja liioittelevan mielikuvituksen kuin vakavan harkinnan tuotteita. Puhumattakaan mielikuvituksellisista suunnitelmista "Itämerestä Mustaan mereen, jopa Adriaan", on ajatusta eestiläis-lätläis-liettualaisesta liitostakin, jonka lehdistö tämän tästä ottaa esille, pidettävä problemaattisena." Lehti jatkaa, esitettyään käsityksensä, että puheet sanotusta liitosta ovat syntyneet joko tosiasiaan tuntemattomuudesta tai sensationhalusta: "Mutta tällaiset perusteettomat huhut ovat vain vahingoksi balttilaisten valtioiden käytännölliselle politiikalle ja mitä pikemmin ne häipyvät, sitä parempi." Lopuksi "Kaja" katsoo yhteistoiminnan ainoastaan taloudellisella alalla tuloksia tuottavaksi ja myös varsin toivottavaksi.

Virallisella taholla on liittoajatuksen suhteen oltu aivan hiljaa, ja niissä keskusteluissa, joita minulla on ollut johtavien poliitikkojen kanssa, on esiintynyt sama pessimistinen sävy, mikä kuvastuu "Kajasta" lainaamistani otteista. Tämä saanee selityksensä siitäkkin, ettei sanotuissa piireissä katsota Hitler-vaaraa niin suureksi kuin miksi yleinen mielipide ja sanomalehdistö sen arvioi.

V. H. Heikkilä
V.a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talimassa olevan lähetysten rap. n:o 25.

Ministeri Wuorimaa.

21/4 1933.

Talinnassa, huhtik.21 p. 1933.

No 337.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 16/218/ai	33
24/4.33	
	OSASTO
5	C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotukse-
ni:

- No.25. Viro ja kansainvälinen tilanne,
- " 26. Perustuslain muutos Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 25.

Tallinna - ssa 21 p:nä huhti kuuta 1933.

ULKOASIAINMI 16/218/ae.	33
24/4.33	
OSASTI	
5 C12	

Asia: Viro ja kansain-
välinen tilanne.

Kun t.k. 19 p:nä kävin ulkoasiainministeri Rei'n luona tiedustelin häneltä mitä Virossa ajatellaan n.s. neljän vallan sopimus-suunnitelmasta. Tähän huomautti ministeri, ettei hänen käsityksensä mukaan Viron ole syytä suhtautua siihen millään erikoisella levottomuudella, koska sen tarkoituksiin lähinnä sisältyy sotakorvauskysymyksen järjestely, Saksan tasa-arvoisuuden tunnustaminen ja mahdollinen rajojen tarkistaminen, mitkä kysymykset eivät välittömästi Viroa koske. Ne valtiot, jotka sen sijaan voivat jonkunlaisella levottomuudella tällaiseen sopimukseen suhtautua, ovat Puola ja Pikku-Entente, joihin se hyvinkin läheisesti voi koskea. Virolla sen sijaan näiden kysymysten kanssa ei ole mitään kosketusta, joten se varsin rauhallisesti voi tätä asiaa seurata tarkoin huomioimalla kehityksen kulkua.

Keskustelu siirtyi tämän jälkeen viime aikoina paljon julkisuudessa käsiteltyyn Baltian-valtioiden liittokysymykseen. Ministerin käsityksen mukaan olisi tässä suhteessa kyllä hyvä pyrkiä asiaa edistämään, mutta mikäli Liettua on kysymyksessä, näyttää tilanne muodostuneen varsin epäselväksi. Liettua on niin voimakkaasti painostanut Vilnan kysymystä tässä yhteydessä, että melkein näyttää siltä, kuin sen sisällyttäminen Baltian-sopimukseen sen kannalta näyttää olevan *conditio sine qua non*. Tällaiseen ehtoon ei

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

sen enemmän Latvia kuin Virokaan voi yhtyä, koska se rikkoisi näiden maiden suhteet Puolaan, jota niillä ei ole minkäänlaisesta syytä tehdä. Näinollen näyttää tällä hetkellä siltä, kuin voisi liittokysymyksen toteuttamista toistaiseksi pyrkiä ajamaan ainoastaan Latvian ja Viron välillä, mikäli se osottautuu mahdolliseksi. T.k. viime päivinä matkustaa ministeri Riigaan Latvian ulkoministeriä tapaamaan, ja tulee tänäkin kysymys samoin kuin Viron-Latvian tulliliiton edistäminen tällöin esille. Näissä neuvotteluissa on aikomuksena myöskin käsitellä sitä asennetta, mikä Viron ja Latvian olisi otettava maailman taloudellisessa konferenssissa.

Tiedustelin vielä ministeriltä tiesikö hän mitään siitä sanomalehdissä kerrotusta mielenkiinnosta, joka Saksassa olisi herännyt Baltianmaita kohtaan, pyrkimyksenä saattaa viimeainitut lähempään taloudelliseen kosketukseen Saksan kanssa. Ministeri vastasi, ettei virallisesti tässä suhteessa mitään ole ilmennyt, mutta että yksityisissä piireissä kyllä kerrotaan Saksassa heränneestä mielenkiinnosta asiaa kohtaan. Ministeri ei näyttänyt tähän asiaan kiinnittävän erikoisen suurta huomiota. Puolan ei ministeri sanonut myöskään tämän asian yhteydessä Tallinnassa esiintyneen.

Antti Wormala

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

P
Tallessa olevan lähetysten rap. n:o 26.

Kuisti Wörömaa.

21/4 1933.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 26.

Tallinna - ssa 21 p:nä huhti kuuta 19 33.

PERUSLAIN		33
16/218 fac.		
24/4.33		
OSASTI		
5	C12	

Asia: Perustuslain

muutos Virossa.

Niinkuin aikaisemmin olen kertonut hyväksyi Riigikogu uuden perustuslainmuutosehdotuksen, joka tulee kansanäänestykseen kesäkuun 9 ja 10 päivänä. Sen jälkeen kuin tämä ehdotus oli hyväksytty muutettiin kansanäänestyslakia siten, ettei osanotto enää ole pakollinen, ja että ehdotus katsotaan hyväksytyksi, jos ehdoton äänestäjien enemmistö sitä puoltaa, ja tämä enemmistö edustaa vähintään 30 % äänioikeutetuista.

Aikaisemmin olen myöskin kertonut siitä, että vapaus-soturien-liitto myöskin on esittänyt ehdotuksen perustuslainmuutokseksi. Tämä ehdotus tulee kansanäänestykseen vasta myöhemmin syksyllä ja vain siinä tapauksessa, ettei Riigikogun ehdotus tule hyväksytyksi. Vapaussoturien-liitto on kuitenkin ryhtynyt hyvin aktiiviseen toimintaan oman ehdotuksensa puolesta ja Riigikogun ehdotusta vastaan, ja mikäli kerrotaan, saanut maaseudulla varsin paljon kannatusta. Tämä asiaintila on tehnyt parlamenttipiirit verrattain levottomiksi ja oli Riigikogun esimies muutamia päiviä sitten kutsunut luokseen kokouksen, jossa keskusteltiin mitä olisi tehtävä Riigikogun ehdotuksen hyväksi. Kokouksessa tultiin siihen tulokseen, että on ryhdyttävä voimakasta propagandaa tekemään Riigikogun ehdotuksen puolesta, ja järjestettävä lukuisasti selostavia kokouksia ympäri maan.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Ne tiedot, joita tilanteesta olen saanut joko maaseudulla asuvilta tai siellä käyneiltä henkilöiltä, kertovat, että Riigikogu on maaseudulla muodostunut varsin epäpopulääriksi, ja että vapaussoturien ehdotuksen kannatus on voittanut paljon alaa. Näin ollen on tapahtuvan kansanäänestyksen tulos ainakin tällä hetkellä hyvin epämääräinen, ja jää mielenkiintoiseksi nähdä, mikä tulos siitä on ja mitä seurauksia kielteinen ratkaisu mahdollisesti tuo mukanaan. Minulle on kerrottu, että sosialistit, jotka alkuaan aikoivat jäädä äänestyksestä syrjään, olisivat nyt antaneet asiamiehilleen maaseudulla ohjeita, joiden mukaan heidän varovasti olisi ryhdyttävä valmistamaan sosialistien osanottoa äänestykseen.

Antoni Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallemassa oleva lähetysrap. n:o 27.

Ministeri Wuorimaa.

2/5 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, toukok. 2 p:nä 1933.

No 363.

17 218 pae. 33
3/5.33
5 C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni no. 27,
joka käsittelee

Hallituspulaa Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 27.

Tallinna - ssa 2 p:nä touko-kuuta 19 33.

17 218 h.e.	33
3/5-33	
5	C12

Asia: Hallituspula Virossa.

Vaikka Viron odottamatta syntynyt hallituspula vielä onkin aivan sekavassa asteessa ja oireet viittaavat siihen, ettei sitä niin kiireesti saadakaan selvitettyksi, lienee syytä tehdä muutama huomio hallituspulan synnystä ja kehityksestä.

Raportissani no. 23, päivätty 3/3-33, olen jo tehnyt huomioita kriisimieliälän muodostumisesta parlamenttipiireissä, vaikkei silloin vielä suoranaisesti hallituspulasta ollutkaan pelkoa. Seuraavina viikkoina vahvistui mieliala yhä enemmän samassa suunnassa valtion menearviota käsiteltäessä, mutta rauhoittui sen tultua hyväksytyksi niin paljon, ettei hallituspulaa välittömästi odotettu. Keskustapuolueen keskusjohto piti kumminkin 25/4 neuvottelukokouksen, jossa hallituksen talouspolitiikkaan tyytymättöminä päätettiin kutsua puolueen edustajat hallituksesta pois. Saman päivän iltana jättivätkin sisä- ja oikeusministeri Anderkopp sekä opetus- ja sosialiministeri Kukke eroanomuksensa riigivanem Pätsille, sillä seurauksella, että koko hallitus seuraavana päivänä erosi, perustelun eroaan sillä, että hallitus oli muodostettu kaikkia puolueita käsittäväksi kansalliseksi työhallitukseksi, jolla ei ollut toimintamahdollisuutta niinpian kuin osa siitä luopui. Kriisin syntyminen juuri tuona määrättyinä hetkenä tuli useimmille yllätyksenä. Julkisuudessa ei mitään selvää kuvaa pulan todellisista syistä ole voi-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nut saada. Se virallinen selitys, jonka keskustapuolueen johto antoi, ja jossa hallitusta syytettiin liika suuresta talonpoikien suojelemisesta ja kaupunkilaisten rasittamisesta, otettiin osaksi keskustapuolueen omassa lehdistössäänkin hyvin pilkallisesti vastaan. Näin ollen käy ilmi, ettei keskustapuolue ollut yksimielinen pulan synnyttämisessä samoin kuin peltomiestenpuoluekin siinä suhteessa oli täydelleen hajalla n.s. vanhojen peltomiesten kannattaessa hallitusta ja pientilallisten ollessa siihen jyrkässä oppositionissa. Pulan syynä voitaneen siis pitää varsin teräviä sisäisiä erimielisyyksiä oikeisto- ja keskustapuolueissa. Nämä erimielisyydet lienevät lähinnä koskeneet kruunun kurssia. Pientilalliset ovat jo alusta saakka olleet kultakannasta luopumisen puolella ja dollarin kaatumisen jälkeen on tähän suuntaan myöskin kallistunut keskustapuolueen ent. kansanpuolueeseen kuuluva siipi, jonka johtajana on Jaan Tönnisson. Kruunun kaatamista vastaan ovat sensijaan oikeistosta vanhat peltomiehet, keskustasta ent. työpuolue (Strandmann, Anderkopp) ja sosialistit. Kun pula tehtiin oli sen tekijöillä sellainen käsitys, että kruunun kaatajat olisivat jo saaneet enemmistön riigikogussa, sillä pientilalliset väittivät tässä kysymyksessä suuren joukon vanhoja peltomiehiä siirtyneen heidän kannalleen, ja riigivanem Pätsin kannatuksen omassa puolueessaan supistuneen aivan mitättömiin, korkeintaan 10 mieheen. Kun sitten Jaan Tönnisson ryhtyi hallitusta muodostamaan, kävikin ilmi, etteivät laskelmat pitäneet paikkaansa, ja hänen muodostamisyrityksensä epäonnistuivat, huolimatta siitä, että hän lopuksi oli pakotettu selittämään, että kruunu säilytetään kultakannalla. Yleisesti kerrotaan kriisiin vaikuttaneen myöskin Jaan Tönnissonin pelon siitä, että Päts, saadessaan liian kauan olla valtionpäämiehenä, saa hänestä liian suuren etumatkan mahdollisesta presidentinpaikasta kilpaillaessa.

Tönnissonin yritykset hallituksen muodostamiseksi epäonnistuivat; hänen tarjotessa hallituksen muodostamista pientilallisten nykyiselle johtajalle, Einbundille, kieltäytyi viimeainittu heti, koska syntyneessä tilanteessa kruunun kaatamisella ei näytä olevan mitään mahdollisuuksia. Näin ollen tulee hallituksen muodostaminen vielä useamman kerran kulkemaan kädestä käteen, ja pula venymään pitemmälle.

Niin paljon voitaneekin pitää todennäköisenä, että uudesta hallituksesta tulee porvarillinen hallitus, jossa sosialisteja ei ole. Sen todennäköisenä lopullisena muodostajana näkyy sanomalehdistö pitävän jälleen K. Pätsiä, mikäli hän itse ei pidä itselleen edullisempänä näin ennen kansanäänestystä perustuslainmuutoksesta, ja tulevana presidentinkandidaattina vetäytyä johtavasta toiminnasta syrjään.

Kuvaavana nykyiselle poliittiselle tilanteelle on syytä mainita, että 3/4 ja 1/5 Tallinnassa pidetty keskustapuolueen puoluekokous oli ollut varsin riitainen, ja Jaan Tõnissonin kanta, vaikka se edustikin vähemmistöä, sittenkin muodollisesti tullut hyväksytyksi. Maaseudun edustajat, jotka tätä kantaa eivät hyväksyneet, kuuluvat tyytymättöminä lähteneen pois. Kokouksen tuloksena oli entistä suurempi hajanaisuus puolueen sisäisessä toiminnassa.

6/5 kokoontuu peltomiespuolueen keskusjohto Tallinnassa ja voi ehkä jossain määrin selvittää peltomiesten suhtautumista hallituspulaan. Kuinka paljon se hallituskriisin ratkaisuun tulee vaikuttamaan on vaikea sanoa.

Saanan vielä kerran palata tähän kysymykseen uuden hallituksen astuttua toimeen.

Aarne Werrama

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetysten raportti n:o 28.

Ministeri Vuorimaa.

15/5 1933.

Talinnassa, toukok. 15 p. 1933.

N:o 403.

Herra Ministeri,

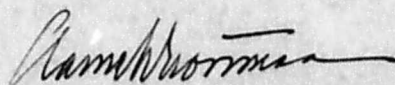
ULKOASIAINMINISTERIÖ	33
19/29 he.	
17/5-33.	
5 C/2.	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukseni:

No. 28. Viron kauppasuhteista muihin
maihin.

" 29. Ruotsin lähettiläs Viron talou-
dellisista oloista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinna SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 28.

Tallinna -ssa 15 p:nä touko kuuta 19 33.

ULKOASIA		33
12/5.33	9/20/ae	
5	C12.	

Asia: Viron kauppasuhteista
 muihin maihin.

Seuraavassa esitän eräitä Viron pyrkimyksiä kauppasuhteittensa järjestämiseksi muihin maihin. Yleisenä huomautuksena olisi mainittava, että Viro pyrkii tasapainotettuun kauppavaihtoon niiden maiden kanssa, joihin sen kauppa on passiivinen, kun se niihin maihin nähden ja ymmärrettävästi kyllä, joihin se on voinut myydä enemmän kuin sieltä ostanut, ei tahdo tasapainoperiaatetta sovelluttaa ja taistelee ankarasti kaikkia pyrkimyksiä vastaan, jotka sen edullista asemaa uhkaavat.

Latvia. Tiedustelin ministeri Virgolta 12/5 millä kannalla tulliunionineuvottelut Latvian kanssa ovat. Hän sanoi, että ulkoministerien tapaaminen on Viron hallituspulan tähden lykkäytynyt, joten vastaisista tulliunionineuvotteluistakaan ei ole vielä lähemmin sovittu. Vaikkakin tulliunionista paljon puhutaan piti hän sitä tulevaisuudessakin hyvin epätodennäköisenä, sillä latvialaisten pyrkimyksenä on vanhojen varastojensa sijoittaminen Viroon, josta Virolla ei olisi mitään hyötyä, samoin kuin etelä-Viron markkinain valtaaminen. Näin jyrkän kielteistä kantaa tulliunioniajatukselle olen tuskin varemmin kuullut. Paitsi sitä, että virolaiset pelkäävät latvialaisten tulliunionista hyötyvän heidän kustannuksellaan, lienee joukko kysymyksiä sellaisia, jois-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

sa periaatteellinen eroavaisuus on varsin suuri (kuten tulojen jakaminen) ja niiden selvittäminen tulee vaatimaan aikaa.

Liettua. Liettuan vaatimuksesta on Viron-Liettuan kauppasopimus joutunut muutettavaksi. Liettua vaati sopimuksessa olevien tariffiluetteloiden kumoamista, koska maiden välinen kauppa oli sille muodostunut joka vuosi passiiviseksi (1932 oli Viron vienti Liettuaan 2,3 milj. litiä, tuonti Liettuasta 0,15 milj. litiä). Viro on suostunut Liettuan vaatimukseen, mutta pyytänyt neuvotteluja uusien tariffiluetteloiden laatimiseksi. Liettua puolestaan on siihen valmis, mutta tulee epäilemättä tuntuvasti supistamaan aikaisempia Viron etuja ja vaatimaan itselleen Virossa suurempia.

Puola. Pitkien ja sitkeiden neuvottelujen jälkeen onnistui Viro äskettäin saamaan Puolan kanssa vaihtokauppasopimuksen, jossa molemmiin puolin suostuttiin ostamaan toisesta maasta noin 900.000 Ekr. arvosta tuotteita. Sopimus sisältäne suurin piirtein ne tuotteet, joista raportissani no. 13 sivulla 3 (päiväty 7.2. 1933) olen kertonut. Viro möisi sen mukaan Puolaan tuoretta kalaa, paperia, puuvillalankaa ja eräitä muita tuotteita, kun taas Puola möisi Viroon suolaa, pyökkipuuta, villalankaa, öljyä, sokeria, kivihiiltä y.m.

Ruotsi. Ruotsille on Viro ministeri Virgon kertoman mukaan ehdottanut suunnilleen samanlaista clearingsopimusta, kuin mikä Suomen kanssa on valmistumassa, mutta ei ole mitään vastausta vielä saanut. Ruotsin lähettiläs kertoi ehdotuksen lähetetyn kiertämään ruotsalaisissa virastoissa ja näytti olevan sitä mieltä, ettei sen käsittelyä millään tavalla kiirehdiä, melkein päinvastoin. Ruotsilla, jonka kauppa Viroon on ollut aktiivinen, on vanhojen velkojen saannissa Virosta paljon suuremmat vaikeudet kuin meillä. Se tuskin lienee suostuvainen mihinkään clearingmenetelmään ennenkuin sovinto vanhojen velkojen suhteen on saatu aikaan.

Englanti. Englannin kanssa käytävistä neuvotteluista ei täällä ole vielä mitään varmempia tietoja. Aineistoa niitä varten on koottu ja lähetetty Viron lähetystölle Lontoossa, joka neuvotteluja tulee käymään. Neuvottelijoina tullevat olemaan min.Kallas,

läh.neuv. Markus ja maatalousattasea Raud. Viron pääintressi on tietenkin mahdollisimman edullisen aseman hankkiminen voille, pekonille ja kananmunille Englannissa. Promemoria, jossa esitetään Viron toivomukset, on englantilaisille jätetty.

Ramellhorne

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C12

ASIA: _____

Tallemassa olevan lähetystön raportti n:o 29

Mintari Wuorimaa

15/5 1933.

Tallinna -
SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

Tallinna - ssa 15 p:nä touko kuuta 1933.

19/20/33	33
12/5-33	
5	C12

Asia: Ruotsin lähettiläs
Viron taloudellisista oloista.

Ruotsin Virossa akkreditoidun lähettilään Reutersvärdin asuinpaikka on Rigassa ja tulee hän Tallinnaan noin kerran vuodessa sinä aikana kuin Tallinnassa asuva chargé d'affaires a.i., ministeri Koskull, on lomalla. Noin viikko sitten saapui ministeri Reutersvärd Tallinnaan ja oli mielenkiintoista kuulla hänen käsityksiään taloudellisesta tilanteesta Virossa, varsinkin kun hän oli pätevä vertaamaan sitä tilanteeseen Latviassa. Seuraavassa muutamalla sanalla ministeri Reutersvärdin vaikutelmista.

Latvian taloudellinen tilanne on varsin vaikea, valtiopankin johtomiehet eivät ole tehtäviinsä päteviä, mutta Latviassa on useita kykeneviä talouspolitikkoja, jotka voivat asioiden kulkuun vaikuttaa ja joiden käsityksiä otetaan huomioon. Verrattaessa Latvian ja Viron tilannetta, ei voi olla huomaamatta, että asema Virossa on paljon huonompi. Pätevien talousmiesten puute vaikeuttaa asiallista asiainhoitoa ja on vienyt tilanteen umpikujaan, josta on vaikea selvitä. Kun itsetyytyväisyys kummassakin maassa lisäksi on siksi suuri, ettei haluta pätevien voimien neuvoja, ovat olosuhteet kehittyneet siksi, mitä ne ovat. Ministeri näytti pelkäävän varsinkin Viron suhteen tilanteen kehittyvän sellaiseksi, että Kansainliiton on lopuksi otettava asiain järjestyly hoitoonsa, kun tilanne on kehittynyt kestämättömäksi.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan Hallitukselle.

Näin arvioi ministeri Reutersvärd tilannetta. Vaikkakin taloudellisissa raporteissani olen pyrkinyt osottamaan tilanteen vaikeuden, en toistaiseksi ainakaan ole ollut halukas emustamaan täydellistä sekasortoa, sillä olen uskonut, että virolaiset itse tulisivat huomaamaan talouspolitiikkansa kestättömyyden ja siitä vetämään johtopäätökset. Olen nimittäin ottanut huomioon sen seikan, että vaikka tilanne kävisikin erikoisen vaikeaksi, Viro kuitenkin on siksi vahva maatalousmaa, että se ilman ulkonaista apua pystyy itselleen hankkimaan välttämättömmän ravinnon. Tällainen tilanne olisi kuitenkin maan kehitykselle toivoton sillä se sulkisi sen pois muun maailman yhteydestä ja veisi sen monta kymmentä vuotta takaisin kehityksessä, antaen samalla tyytymättömälle ainekselle uutta tuulta purjeisiin, mikä taas saattaisi viedä odottamattomiin tapahtumiin.

Taloudellisen elämän heikontumista osottaa jälleen uusi pankkiromahdus. Viron rikkaimman seudun, Viljandin, suurin pankki "Sakalamaa pank" on 13/5 pyytänyt ja saanut moratorion 3 kk:ksi. Pankin pääoma oli tappioiden kautta loppuunkulutettu ja säästäjät jonottivat muutamia päiviä ottaakseen pois säästönsä. Pankin rahavarat loppuivat kesken, eikä ollut muuta tietä kuin moratorion myöntäminen. Mikäli minulle on kerrottu, tulee pankki likvidoitavaksi ja sekä osakkeenomistajat että säästäjät menettävät kaiken pankissa olleen rahansa. Toinen pankki, jonka asema on kestämaton, on Viron suurin yksityispankki Kredit-pank Tallinnassa. Se on elänyt 2 vuotta valtion kustannuksella, mutta mikäli kerrotaan, käy tuo takuu valtiolle niin raskaaksi, ettei se voisi sitä jatkaa. Näin ollen saattaa tässäkin syntyä romahdus. Mitä nämä tapahtumat tulevat merkitsemään maan talouselämässä, on itsestään selvää. Hallituskriisin kolmisen viikkoa synnyttyä oli huomattavissa paniikin tapaista maassa, ihmiset ottivat pankeista säästöjään ja ostivat kankaita, kultaa, hopeaa y.m. Kuulemani mukaan on säästövarojen otto pankeista edelleen jatkunut huomattavana.

Keskustelin taloudellisesta tilanteesta Revalsche Zeitungin taloudellisen osaston toimittajan tri Schulmannin kanssa, jota pidän yhtenä pätevimpänä ja asiallisimpana talousasiantuntijana Vi-

rossa ja jonka lausuntoja useamminkin olen selostanut. Hänen mielestään olisi kruunun arvo kiireimmiten laskettava 40-50 % ja rajoitusmääräyksiä poistettava. Kruunun arvon säilyttäminen alemmalla tasolla vaatisi kuitenkin eräiden rajoitusten säilyttämistä, mutta vilkastuttaisi toiselta puolen taloudellista elämää kohottamalla hintoja. Tullialennuksia olisi myös toimeenpantava pakottaakseen Viron teollisuuden ~~kilpailun~~ kilpailun kautta alentamaan hintoja. Ministeri Virgon mukaan on kruunun todellinen ostokyky nykyään Virossa noin puolessa, sillä täällä saa 50 sentillä saman tavaran, minkä Tukholmassa 90 äyrillä.

Kysyin vielä tri Schulmamilta, mitä kvalifikationeja hra Jaaksonilla on Eesti Pankin johtajaksi. Vastaus kuului: "Ei mitään, hän on entinen esikaupungin nurkka-advokaatti, joka pankkiasioista ei tiedä mitään ja on kerran ollut riigivanemana. Kun hänelle puhuu talouspolitiikasta, ei hän halua kuulla ja vaikken itse ole pankkimies, tiedän niistä asioista enemmän kuin hra Jaakson." Tämä selvittänee paljon, miksi Eesti Pankin kanssa on niin vaikea toimia.

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

of
Tallinnassa olevan Lähetystön rap. n:o 30

Ministeri Wuorinen.

19/5 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, 19 p. toukok.1933.

N:o 417.

21/210/100 33
22/5.33

Herra Ministeri,

5 C12

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni No. 30,
joka käsittelee

Viron uutta hallitusta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 30.

Tallinna ssa 19 p:nä touko kuuta 1933.

21/219/30 33.
22/5-33 No
5 C12

Asia: Viron uusi hallitus.

18/5 ratkesi vihdoin pitkällinen ja varsin sekava hallituskriisi. Riigikogu vahvisti 51 äänellä 40 vastaan jäännöksen jäädessä puolueettomaksi seuraavanlaisen hallituksen:

riigivanem: Jaan Tõnisson, keskusta,
opetus- ja so-
siaaliministeri: prof. Konik, "
puolustusminis-
teri: A. Kerem, "
oikeus- ja si-
säministeri: V. Rooberg, pientilallinen,
talousministeri: pankinjoht.
P. Kurvits, puolueeton,
maatalousminis-
teri: J. Zimmermann, pientilallinen,
kulkulaitosmi-
nisteri: O. Köster, "
ulkoministeri: prof. A. Piip, keskusta.

Tähän listean olisi huomantettava, että uusi talous-
ministeri, vaikka hän julkisesti kulkeekin puolueettoman nimellä,
tosiasiallisesti lukeutuu keskustaan, vaikkei olekaan politiikassa
ollut mukana. Mielenkiintoista on myös in todeta juuri hra Pe-
ter Kurvitsin nimitys talousministeriksi, koska hän on Viron suu-
rimman yksityispankin Kreditpankin johtaja, mikä pankki on osake
pääomansa jo tappioihin menettänyt ja olisi aikoja sitten men-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nyt nurin ellei valtio yleisen paniikin estämiseksi olisi antanut valtion takuuta pankille.

Hallituksen muodostuminen tapahtui varsin äkkiä ja odottamatta. Kun riigikogun esimies Tõnisson 16/5 oli antanut hra Einbundin tehtäväksi hallituksen muodostamisen, väitettiin hra Einbundin antaneen hänelle vakuutuksen, että hän pystyy hallituksen nyt saamaan kokoon yhdistyneen peltomiesryhmän ja keskustan kokoomuksena. Tässä uskossa kutsui Tõnisson riigikogun istuntoon 18/5 aamulla ilmoittaen päiväjärjestyksen sisältävän ainoastaan uuden hallituksen nimittämisen. 17 p:nä illalla ilmoitti kuitenkin hra Einbund, ettei hänen onnistumtkaan hallitusta suunnittelemassaan muodossa saada kokoon sekä luopui tehtävästä. Yhdistyneen peltomiespuolueen peltomiesryhmä (n.s. vanhat peltomiehet kuten Päts, Teemant) oli nimittäin päättänyt erota yhdistyneestä puolueesta entiseksi vanhaksi peltomiesten puolueeryhmäksi, joka ei halua olla yhteistyössä pientilallisten (asunikut) kanssa. Tähän eronneeseen ryhmään jäi 17 edustajaa, joten pienviljelijäin ryhmä muodostui 25 henkiseksi, joista Einbundin johdolla 7 ilmoitti jäävänsä entiseen yhdistyneeseen ryhmään koska eivät hajaannusta hyväksyneet. Tämä 7-henkinen Einbundin ryhmä on asiallisesti pientilallisten kannalla ja kannattaa muodostettua hallitusta. Tilanne muodostui kuitenkin tämän peltomiesryhmän hajaantumisen kautta sellaiseksi, ettei keskustalla ja pienviljelijät 25:llä äänellään saaneet enemmistöä, vaan puuttuu siitä 3 ääntä, jotka sittemmin saksalais-ruotsalainen ryhmä (3 edustajaa) antoi, kuten sen edustaja selitti valtion etujen ja riigikogun prestigein tähden.

Einbundin kieltäytymisen johdosta oli tilanne epäilemättä muodostunut varsin kiusalliseksi Jaan Tõnissonille, joka jo oli kutsunut riigikogun kokoon. Hän neuvotteli ryhmänsä kanssa ja tuli päätökseksi, että Tõnissonin itsensä on kiireesti luotava uusi hallitus seuraavana päivänä esitettäväksi riippumatta siitä saako se riigikogussa enemmistön vai ei. Täten syn-

tyi nykyinen hallitus muutamassa tunnissa ja sai saksalaisten ehdollisen kannatuksen, mikä avulla se ryhtyi toimeensa.

Riigikogun uudeksi esimieheksi Jaan Tõnissonin jälkeen valittiin hra K.Einbund.

Väittelyt riigikogussa hallitusta toimeensa vahvistettaessa muodostuivat erittäin teräviksi ja kävi tällöin ilmeiseksi, että nykyinen hallitus tulee saamaan sekä vasemmalta, sosialisteilta, että oikealta, peltomiesten taholta, mitä jyrkimmän vastustuksen. Niin heikolla ja epävarmalla enemmistöllä toimissaan jää sen asema näinollen hyvin heikoksi.

Hallituskriisiä on eräissä yksityispiireissä kuvaa-
vasti sanottu Päts-Tõnissonin kaksintaisteluksi, jossa Tõnisson oli kärsiä täydellisen tappion, mutta lopulta sittenkin siitä selvisi saaden hallituksen syntymään. Jää mielenkiintoiseksi nähdä, millä tavalla hän maan talouspolitiikkaa tulee muuttamaan, sillä tyytymättömyys talouspolitiikkaanhan oli hallituskriisin julkisena syynä. Hallitusta toimeensa vahvistettaessa Tõnisson antoi kategorisen selityksen, että kruunu tullaan säilyttämään sen lainmääräisessä kulta-arvossa.

Armeda

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 92.

ASIA:

Tallinassa olevan lähetystön raportti n:o 31.

Ministeri Weorinaa.

22/5 1933.

SUOMEN LAHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, toukok. 22 p. 1933.

N:o 423.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
22/219/ae		33
24/5.33	No	111
	OLASTO	ASIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 31, joka käsittelee seuraava aihetta:

Kenraali Laidoner Viron taloudellisesta tilanteesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Ramell

Herra Ulkoasisinministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinna SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 31.

Tallinna - ssa 22 p:nä toukokuuta 19 33.

KOASIAINMINIIS		33
22/5-35	22/219/ao	
5	02110	ASIA
	C12	

Asia: Kenraali Laidoner Viron
taloudellisesta tilanteesta.

Kenraali Laidoner, joka jo pitemmän aikaa varsinaisesta politiikasta on pysynyt syrjässä ja toiminut enemmän liikealalla ja oman maatilansa hoitajana, mainitsi eräässä pitemmässä keskustelussa, joka minulla pari päivää sitten hänen kanssaan oli, eräitä käsityksiään Viron taloudellisesta tilanteesta ja sen parantamismahdollisuuksista, jotka mielenkiintonsa tähden seuraavassa mainitsen.

Esitin kenraalille suoraan kysynyksen: mikä on käsityksenne Viron taloudellisesta tilanteesta nykyään? Erittäin huono, vastasi kenraali. Sen jälkeen huomautti hän talouselämän supistumisesta, valtiotalouden heikentymisestä, valuuttarajoituksista, lisenssisysteemistä y.m. seikoista, samaan suuntaan kuin itsekin olen Viron oloja ja niiden kehitystä arvostellut. Kenraali jatkoi: yksityisyrityksien kehitys, vaikka se onkin tavattomasti supistunut, on sittenkin helpommin pyrkinyt mukautumaan oleviin oloihin ja tasapainostamaan menojaan tuolojensa mukaan. Niinpä on eräässäkin yrityksessä, jossa kenraali on mukana, aikaisempaa kustannusrarviota supistettu 60 %:lla vähentämällä virkailijoita ja niiden palkkoja. Tässä suunnassa on liike-elämä yleensä kehittynyt supistuvassa hengessä. Sen sijaan ei valtio

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan hallitukselle.

ole pystynyt toimeenpanemaan samanlaisia supistuksia vaan pitänyt kulujaan yhtä korkeina huolimatta vaikeista ajoista. Seurauksena onkin, että valtiokassa on aivan tyhjä ja valtion rahoitustaloudellinen tilanne huononemassa.

Viro on niin pieni valtio, jatkoi kenraali, että sen asioita olisi verrattain helppo hoitaa oikealla tavalla, jos sitä vaan tahdottaisiin. Suomi on tässä suhteessa jo paljon toisenlaisemmassa asemassa. Viron tuotanto on niin pieni, että sen sijoittamiseen aina maailmassa löytyy mahdollisuuksia, kun siitä vaan oikealla tavalla huolehditaan. Tässäkin suhteessa on Suomen asema aivan toinen, eräillä aloilla voi se suorastaan vaikuttaa maailmanhintojen määräämiseen. Viimemainitussa suhteessa ei Virolla ole minkäänlaista merkitystä.

Kenraalin käsityksen mukaan olisi olemassa kaksi kysymystä, joiden ratkaisun kautta Viron taloudellinen asema saataisiin parantumaan ja taloudellinen kehitys kulkemaan normaaliin suuntaan, pois nykyisestä epäterveestä systeemistä. Ensimmäkin olisi rahalaissa kultaklausuli poistettava ja sensijaan pantava puntaklausuli, jonka mukaan valuutta sidottaisiin puntaan, mikä olisi täysin luonnollista, siksi että Viron kauppa pääasiassa käy Englantiin. Toinen olisi valtionmenosäännön radikaalinen supistaminen 30-40 % nykyistä pienemmäksi poistamalla virkamiehiä tai sulkenalla pitemmäksi ajaksi uusien vastaanotto j.n.e. Epäilemättä nämä leikkaukset eivät olisi helppoja ja toisivat kärsimyksiä mukanaan, mutta tulevaisuutta silmälläpitäen ne olisivat sittenkin helpommat kuin tilanteen jatkuva huononeminen, joka tekee yhä vaikeammaksi parannusten toimeenpanon ja normaalsempiin oloihin palaamisen.

Keskustelustani, kenraali Laidonerin kanssa kävi ilmi, että hänen käsityksensä noudatetusta talouspolitiikasta ja sen jatkumisesta olivat yhdenmukaiset minun käsitysteni kanssa olosuhteista täällä, kuten selostuksistanikin ilmenee.

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön rap. n:o 32.

Ministeri Vuorvika.

23/5 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, toukok. 26 p. 1933.

No 430.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
23/219 k.c.	33
29/5.33	
5	C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:

- No. 32. Viron talouselämästä.
- " 33. Hallituksen deklaratio.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Hackzell

Herra Ulkoasiainministeri
A. Hackzell,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 32.

Tallinna - ssa 23 p:nä touko kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		33
23/219/ae.		
29/5.33		
5	112	

Asia: Viron talouselämästä.

Viron maksubilanssi.

Viron tilastollinen toimisto on viime viikkoina julaissut maan talouselämää koskevia vertailevia tietoja, joihin lienee mielenkiintoista tutustua.

Ensimmäistä kertaa on koitettu maan taloudellisista suhteista ulkomaihin luoda yleiskuvaa ja määritellä ulkomaisen pääoman liikehtimistä Virossa sekä Viron velkasuhteita ulkomaihin.

Maan maksubilanssi on ollut kahtena viime vuonna aktiivinen ja kahtena sitä edellisenä vuotena passiivinen, aivan niinkuin ulkomaankauppakin vastaavina vuosina. Seuraavat numerot osottavat aktiivisuuden (+) tai passiivisuuden (-).

V. 1932	+ 3,5 milj. Ekr.
" 1931	+ 9,9 " "
" 1930	- 5,6 " "
" 1929	- 9,0 " "

Tärkeintä osaa maksubilanssissa näyttelee tietenkin kauppabilanssi, joka 1929 ja 1930 oli passiivinen, mutta 1931 ja 1932 aktiivinen.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Muut huomattavammat suoritukset ulkomaille on arvioitu v. 1932 seuraavasti:

Osinkoja ja korkoja (valtiolainat muk.luettuina) . . .	5 milj. Ekr
Satamamaksuja ulkomailta.	4,7 " "
Jälleenvakuutukset.	300,000 "
Posti- ja sähkölennätinmaksut.	330,000 "
Virolaisten matkustajain kulutus ulkomailta. . . .	400,000 "

Tulopuolella on vastaavasti arvioitu seuraavat erät:

Satamamaksuja Virossa ja laivojen rahtituloja . . .	8 milj. Ekr.
Rautatiekauttakulku-liikenteestä.	400,000 "
Matkustaja-liikenteestä.	370,000 "
Ulkomaiset lähetystöt tuoneet Viroon.	500,000 "

Pääoman liikehtimisen suhteen on voitu huomata, että kunkin vuoden lopussa ulkomaiset pääomat maassa ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verraten: v. 1929 - 6,2 milj. kr:lla, v. 1930 - 1,8 milj. kr:lla, v. 1931 - 2,3 milj. kr:lla ja v. 1932 - 2,2 milj. kr:lla. Kriisiaika ja epävarmat taloudelliset olot ovat aiheuttaneet ulkomaisen pääoman paon. Varoja on pyritty siirtämään pois maasta, ulkomaista rahaa on koottu "kirstun pohjalle" j.n.e. Täten liikkeestä kadonneet summat 3 viime vuoden kuluessa on arvioitu olleen 12 milj. kruunua, mutta pidetään tätä summaa miniminä, todellisen määrän ollessa tuntuvasti suuremman.

Tilastossa on myös koetettu määritellä Viron kansainvälistä velkautumista. Suurimman osan näistä muodostavat (lähes 80%) valtion velat Englantiin, Amerikkaan, Ruotsiin y.m. Kulta-arvossa arvioitiin v. 1933 alussa valtion velat n. 110 milj. kruunuksi, mikä melkein täsmälleen vastaa valtiovelkaa v. 1928 ja tasan jaetuna maan väestön kesken edustaa 100 kruunua hengeltä. Yksityisveloista ulkomaille ei tarkkoja tietoja ole voitu saada, mutta arvioidaan ne viime vuoden lopulla Eesti Pankin tekemän tiedustelun perusteella 34,1 milj. kruunuksi. Ulkomaiset investoimiset Virossa arvioidaan noin 27 milj. kruunuksi. Näistä summista suori-

tettiin v. 1932 korkoina ulkomaille 2,4 milj. kr.

Virolaista pääomaa arvellaan ulkomaille olevan 25 milj. Ekr., josta osa on investoitu ulkomaisiin yrityksiin.

Ellei oteta huomioon lyhytaikaisia ja uudistettavia kauppaluottoja vaan yhteenlasketut varsinaiset velat ulkomaille ja saatavat sieltä, on Viron pitkä-aikainen puhdas velkaantuminen ulkomaille laskettu pyöreän luvun 91 milj. Ekr.:ksi.

Kriisin vaikutus säästöihin.

Viron itsenäistymistä seuranneena taloudellisena nousukautena kasvoivat säästösummat pankeissa hyvin nopeasti. Kun ne v. 1919 olivat 1,62 milj. kr. nousivat ne 1925 jo 24,73 milj. kruunuun ja 1930 - 72,71 milj. kruunuun. Pula-aika on kuitenkin johtanut säästöjen säännölliseen vähenemiseen. V. 1931 olivat ne 59,81 milj. kr. ja 1932 - 51,47 milj. kr. Myös v. 1933 jatkuu edelleen säästö- ja juoksevain tilien vähentyminen: osakepankeissa oli vähennys tammikuulla 650 tuh. kr. ja helmikuulla 450 tuh. kr., yhteensä 2 kuukautena yli miljoonan kruunua. Taloudellisen pulan kasvaminen on vienyt säästöjen ottoon ja säästöistä elämiseen, kun talouselämä säännöllisesti supistuu, tulolähteet vähenyvät. Säästämismahdollisuudet häviävät, samoin luottamus pankkeihin ja säästämisen halu.

Hintataso.

Maataloustuottajain julkaisujen mukaan ovat maataloustuotteiden hinnat vuodesta 1924/29 langenneet 62 %, kun sen sijaan maatalouden tarvitsemain tuotteiden hinnankasvu on ollut vain vaille 30 %. Täten on maanomistajan ostokyky vähentynyt vastaavasti hinnanerotukselle, mutta kun sen lisäksi viime aikoina maataloustuotteiden myynti myös määrältään on vähentynyt, on maanviljelijän todellinen ostokyky vähentynyt vieläkin enemmän.

Myynti- ja ostohintojen suhteesta maataloudessa antavat seuraavat julaistut indeksinumerot (1925-29 = 100) hyvän kuvan.

Vuosi:	Myyntihintain indeksi:	Ostohintain indeksi:
1928	103,2	101,3
1929	98,6	98,9
1930	78,2	87,8
1931	58,4	79,8
1932 1:nen neljännes	47,2	71,3
2:nen "	42,5	70,7
3:as "	39,9	70,6
4:äs "	41,3	70,7
1933 1:nen "	35,0	70,3

Kun palkkatason tuntuva alentuminen ja yhä uusien verojen maksaminen on suuresti heikentänyt myös työväestön ja palknauttijain ostokykyä, eikä hintojen laskusta Virossa sanottavastikaan voi puhua, melkein päinvastoin, on luonnollisena tuloksena koko talouselämän supistuminen ja yleinen köyhtyminen.

Ulkomaankauppa.

Kuluvan vuoden neljän ensimmäisen kuukauden ulkomaankauppa osottaa seuraavaa.

	1933 (4 kk.)	1932 (4 kk.)
Tuonti	8.471.800 Ekr.	12.399.700 Ekr.
Vienti	8.239.400 "	11.985.400 "
Passiviteetti	232.400 "	414.300 "

Verrattuna viime vuoden huhtikuun ulkomaankauppaan on kauppavaihto tänä vuonna tuntuvasti pienentynyt. Tuonti on laskenut 3.816.700 kr:sta 2.365.400 kruunuun ja vienti 3.818.000 kr:sta 1.992.500 kruunuun.

Viron tärkeimmän vientitavaran, voin vienti on kuluva vuonna (4 kk.) huomattavasti laskenut. Kun viime vuonna 1/1 - 30/4 vietiin 49.698 astiaa (2367 tonnia), vietiin samana aikana tänä vuonna 29.732 astiaa, ^(1376 tonnia) vähennys lähes 40 %. Huhtikuun voinviennistä meni 71 % Saksaan ja 27 % Englantiin.

Kauppavaihto Suomen kanssa on virolaisen tilaston mukaan ajalla 1/1 - 30/4 kuluvana vuonna ollut seuraava:

	1933 (4 kk.)	1932 (4 kk.)
Tuonti Suomesta	267.300 Ekr.	299.700 Ekr.
Vienti Suomeen	255.900 "	339.600 "

Virolaisen tilaston mukaan on niin ollen Suomen-Viron kauppaa kuluvan vuoden 4 kk. ajalta Virolle 11.400 Ekr. passiivinen, kun se suomalaisen tilaston mukaan on Virolle 1.892.310 Smk. aktiivinen. Tämä eroavaisuus lienee ainakin huomattavalta osalta selitettävissä siten, että Suomessa tammikuulla on tullattu Virosta tuotuna joukko tuotteita (m.m. suurempi spriierä), joka jo joulukuulla Virosta on viety ja silloin sen tilastoon merkitty.

Valtion tulojen väheneminen.

Niinkuin aikaisemmin on kerrottu, ovat valtion tulot pula-aikana säännöllisesti pienentyneet. Myös 1.4 alkaneen talousvuoden ensimmäisen kuukauden tulot ovat entisestään supistuneet. Viime kuluneen huhtikuun tulot olivat 2,9 milj. kruunua, vastaten 3,3 milj. kruunua huhtikuussa 1932. Väheneminen edelliseen vuoteen verraten on siis noin 12 %. Verrattuna huhtikuuhun 1932 oli väheneminen eri tuloissa prosentteissa seuraava: välittömät verot 19,7 %, leimaverot 15,8 %, aksiiisit y.m. 5,7 % ja tullitulot 15,2 %.

Muutahan ei olosuhteisiin katsoen voi odottaakaan. Kun ansiomahdollisuudet ovat niin tuntuvasti laskeneet, vähenevät verotusmäärätkin ja sen kautta valtion tulot.

Työpalkat.

Viron tilastollinen toimisto on laatinut yleiskatsauksen työpalkkoihin viime vuosilta. Siitä käy ilmi, että keskimääräinen työpalkkojen aleneminen vuodesta 1929 on ollut 10 %, vaih-

dellen eri tavoin eri työluokissa. Niinpä alennus metsätyöläisten palkoissa on ollut aina 25 %.

Suuremman vähennyksen työpalkoissa kuin palkkojen alennus, on kuitenkin aiheuttanut ylityön (yli 8 t. työpäivän) miltei täydellinen loppuminen ja lyhennettyjen, 4 päiväisten työviikkojen käytäntöön otto useilla työaloilla, varsinkin tekstiiliteollisuudessa. Tämä on tietenkin paljon vaikuttanut ostokyvyn heikkenemiseen työläispiireissä.

Tilaston mukaan ovat tuntipalkat muodostuneet keskimäärin seuraaviksi:

	ammattityöl.	sekatyöl.	oppilaat
Suurteollisuus (yli 50 työl.)	34,0 sent.	25,6 sent.	17,9 sent.
Keskisuuriteollisuus	30,9 "	24,1 "	13,0 "
Pienteollisuus	27,9 "	19,0 "	10,3 "

Suurteollisuudessa, jonka palveluksessa 1929 oli 28.592 työläistä ja 1932 23.666 työläistä, ovat päiväpalkat (8 t. työpäivältä) jakautuneet seuraavasti (keskimääräiset arvot) v. 1932:

Päiväpalkka Ekr.	Työläisten %.
1 Ekr.	1,8
1-2 "	46,1
2-3 "	31,7
3-4 "	13,8
4-6 "	7,6

Näin ollen kuuluu valtava enemmistö, 77,8 % 1-3 kruunun päiväpalkkaluokkaan. Keski- ja pienteollisuudessa ovat suhteet likipitään samat.

Maanviljelijäin velkain järjestely.

Muutama päivä sitten hyväksyi riigikogu lain maanviljelijäin velkain uudelleen järjestelystä. Lain kautta siirretään kaikki ne maanviljelijäin yksityisvelat, jotka ovat syntyneet ennen 31 p:vää joulukuuta 1931, ja jotka ovat yli 20 % mutta eivät ylitä 100 % tilan nykyisestä arvosta, Maapankille (hypoteekkipankki). Lainojen uudelleen arviointi toimitetaan siten, että Maapankki antaa sille pankille tai yksityiselle, jolle tilallinen on velkaa, erikoiset Asutuskapitali-velkasitoumukset, jotka tilallisen velkoja on pakotettu vastaanottamaan. Nämä velkasitoumukset lunastaa Maapankki 10 vuoden kuluessa maksaen niille 4 % koron. Velkakirjojen lunastamisen ja koromaksut takaa valtio koko varallisuudellaan.

Lainojen siirron hetkestä lähtien on tilallisen velkasuhde entiseen velkojaan nähden päätynyt ja maanviljelijällä tekemistä yksinomaan Maapankin kanssa. Ensimmäisenä 4 vuotena ei tilallinen maksa mitään korkoja Maapankille, vaan suorittaa ainoastaan 3 % lainan kuoletusta, ja 0,5 % pankin juoksevia kuluja varten. Vasta 5:stä vuodesta lähtien alkaa tilallinen kuoletuksen lisäksi maksaa Maapankille 2 % korkoa. Yhdeksännestä vuodesta lähtien nousee korko 4:ään %:iin. Näiden maksujen kautta on laina suoritettu 26 vuodessa. Lainojen siirto ei aiheuta tilalliselle erikoisia kuluja, sillä obligatioiden laatiminen Maapankin hyväksi on vapaa kaikista veroista ja maksuista. Laki teksti kokonaisuudessaan lähetetään Ministeriölle eri kirjeellä.

Lehtiarvostelua.

Tilanteen kehitystä kuvailee nimimerkki "S" (tri Schulmann) Päevahdessa 26/5-33 m.m. seuraavasti: "Toiselta puolen maksetaan vientipalkkioita tai määrätään kiinteät hinnat (ruis ja vehnä) kun toiselta puolen vastaavasti rasitetaan veroilla kotimaan teollisuutta ja kauppaa samoinkuin fyysillisiä henkilöitä.

Molempien näiden toimenpiteiden vaikutus rasittaa kuluttajaa, sillä niinhyyvin maataloustuotteiden kun teollisuus- ja muiden artikkelien hinnat nousevat. Maanviljelijän asema muodostuu seuraavaksi: suhde myynti- ja ostohintojen välillä huononee edelleen hänen vahingokseen. Myyntituotteiden ostovoiman indeksi^{on} 1930/31 vuosina 1925/29 vuosien keskimäärää vastaan 14,6 %, 1931/32 - 31,2% ja 1932/33 - 43,9 % laskenut. Tällaista kehitystä ei voi nimittää toisin kuin katastrofaaliseksi. Mutta kun ottaa huomioon, että tarpeiden tyydyttämisen rajoittamismahdollisuudet ovat olleet pienemmät kuin myyntimäärän väheneminen, saamme maatalouden ostokyvyyssä vähenemisen, mikä oli suurempi kuin mitä ilmenee osto- ja myyntihintojen indeksin määrissä. Ainoana tuloksena tällaisesta asemasta on joka tapauksessa se, että tähänastinen hallituksen talous- ja rahapolitiikka ei ole ollut oikea, ja että maan taloudellinen kestävyys on tuntuvasti heikentunut."

Huomautuksia.

Edelläolevassa olen antanut täydentäviä tietoja aikaisempiin Viron taloudellista elämää ja sen kehitystä koskeviin kutsuksiini. Kaikkia niitä yhdessä tarkastaessa pistää silmään eräs seikka: maan maksubilanssi on aktiivinen, ulkomaankauppatase samoin aktiivinen, mutta siitä huolimatta maan taloudellinen asema varsin huono. Ja vaikka kahtena viime vuotena nuo seikat ovatkin tilastollisesti osottautuneet positiivisiksi, tulevat pula-ajan vaikutukset kuluvana vuonna entistä voimakkaammin esille. Kun viime vuonna vielä elettiin edellisen, 1930 vuoden tuloista, jolloin 3/4 vuodesta vielä kulki normaaliolosuhteissa, ovat perspektiivit kuluvaksi vuodeksi kokonaan toiset. Talousministeriön korkeimmat virkamiehet kyllä ovat väittäneet, että viime viikkoina taloudellisessa asemassa jonkunlainen helpotus on ollut huomattavissa, mikä voikin olla tosi, mutta tuo helpotus johtunee siitä, että yksityistalous on jo ainakin suureksi osaksi olojen pakotuksesta

mukautunut uuteen tilanteeseen, mitä valtio omalta puoleltaan ainakaan vielä ei ole tehnyt. Tämä mukautuminen merkitsee sitä, että yksityinen liike-elämä ja yritteliäisyys on supistanut toimintaansa suuressa määrin, eräissä tapauksissa aina 60 %:iin saakka, mikä maan taloudellisessa elämässä merkitsee toiminnan vähenemistä samalla määrällä.

Tulevat kuukaudet tuovat varmaankin mukanaan paljon uusia vaikeuksia ja pettymyksiä, jotka voivat tehdä Viron tähän asti noudattaman talouspolitiikan kestäättömäksi.

Arne Worsma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön rap. n:o 33.

Ministeri Wierinmaa.

26/51933

Salainen.

Tallinna - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 33.

Tallinna - ssa 26 p:nä touko- kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/219 ae.		35
29/5-33		
5	C12	

Asia: Hallituksen deklaratio.

Puoluepoliittinen elämä näyttää Virossa muuttuvan yhä terävemmäksi. Kuten jo uutta hallitusta kuvatessani kerroin, hajosi yhtynyt peltomiespuolue silloin kahtia. Hajonneiden ryhmien välit ovat muodostuneet erinomaisen teräviksi. Kun riigikogu t.k. 23 p:nä kokoontui käsittelemään eräitä lakiehdotuksia, tahtoi riigivanem Tõnisson erään lakikäsittelyn yhteydessä esittää hallituksensa toimintaohjelman. Tällöin synnyttivät sosialistit ja vanhat peltomiehet sellaisen metelin, että valtionpäämiehen oli lopetettava esitys alkuunsa ja poistuttava puhujapaikalta. Sellaista skandaalia ei riigikogussa ennen ole tapahtunut, ettei valtionpäämiehen anneta puhua. Tekonsa perusteeksi esittivät estäjät sen, ettei hallituksen deklaratiota ollut päiväjärjestyksessä ja ettei siitä lakiesityskäsittelyssä olisi saanut keskustella, vaan että hallitus täten pyrki välttämään ohjelmansa arvostelun. Kun riigikogun arvovalta maassa jo ennestään on heikko, luulisi tällaisen metelöimisen vievän siltä senkin lopun, mikä vielä on jäljellä. Jää nähtäväksi, mikä vaikutus näillä tapahtumilla tulee olemaan kesäkuussa toimitettavaan kansanäänestykseen perustuslainmuutoksesta. Samoin on mielenkiintoista seurata, miten riigikogun vastainen toiminta kehittyy, sillä näyttää siltä, että

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

socialistit ja vanhat peltomiehet tulevat käyttämään kaikkia keinoja häiritäkseen hallituksen toimintaa. Onnellisinta syntyneissä olosuhteissa olisi epäilemättä, että riigikogu lähtisi lomalle kansanäänestyksen tuloksia odottamaan.

Kun riigivanem Tõnisson ei saanut parlamentissa esittää hallituksensa ohjelmaa, kutsui hän sanomalehdistön edustajat luokseen ja antoi sen heille julaistavaksi. Alussa hän huomauttaa, että nykyoloissa on mahdotonta mitään yksityiskohtaista ohjelmaa laatia olojen yhtä mittaa muuttuessa, vaan on tyydyttävä yleisiin suuntaviivoihin. Tärkein hallituksen tehtävä on riigikogun hyväksymän perustuslainmuutoksen läpiajaminen kansanäänestyksessä. Taloudellisessa suhteessa on hallituksen pyrkimys seuraava:

- 1) Talouselämän tasapainon säilyttämiseksi pyrkii hallitus kaikella voimalla säilyttämään ja tukemaan rahan stabiiliteettia ja sen nykyistä arvoa;
- 2) Kaikissa tapauksissa välttää taloudellista romahdusta joka uhkaa yleisestä talouselämän supistumisesta ja kansantalouden verenvähyydestä;
- 3) Äärimmäisessä tapauksessa on valtion menoja uudelleen supistettava samoinkuin hankittava tarpeelliset reservit valtiokassalle ja pankeille. Päätävällä korkopolitiikalla on lainauskorko saatava alennetuksi;
- 4) Verorasitus on tasapuolisesti jaettava;
- 5) Rahataloudellisella ja koko kansantaloudellisella alalla on vähitellen poistettava tarpeettomat rajoitukset ja monopolit, jotka lamauttavat taloudellista toimintaa;
- 6) Maataloustuotteiden ja muiden vientituotteiden vientiä on edistettävä ja työmahdollisuuksia luotava.

Talouselämän järjestämiseksi aikoo hallitus talusministerin avuksi kutsua päteviä raha-asia- ja talouselämän tuntoja (kotimaasta), joiden neuvoja kysytään kysymyksiä ratkaistaessa.

Kuinka paljon tämä todennäköisesti lyhytaikainen hallitus ohjelmastaan voi toteuttaa ja millä tavalla, jää nähtäväksi.

Antti Wirtanen

OSKA 031.1980

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 812.

ASIA: _____

Tallinnassa olevan lähetystön rap. n:o 34.

Ministeri Vuorimaa.

13/6-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, kesäk. 13 p.1933.

Salainen

No 473.

25/220 Sal 33

14/6-33

Ulkoasiainministeriölle,

5 C12

Lähetän kunnioittaen oheisena Minis-
teriölle raporttini no. 34, joka käsittelee

Perustuslain muutoksen epäonnistumista.

Ministeri:

Aarne Wirtanen

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 34.

Tallinna ssa 13 p:nä kesäkuuta 1933.

25/220 Sal 33
14/6-33 - - -
5 C12

Asia: Perustuslain muutos
epäonnistunut.

T.k. 10, 11 ja 12 päivinä riigikogun ehdottamasta perustuslainmuutoksesta toimeenpantu kansanäänestys osoittaa, että 2/3 äänestäjistä on ollut sitä vastaan, 1/3:n puoltaessa. Äänimäärät eivät vielä ole lopullisesti lasketut, joten täsmällisiä numeroita ei voida antaa, mutta laskettujen äänien perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että yhteensä ehdotusta vastaan on annettu n. 330.000 ääntä, ja ehdotuksen puolesta n. 170.000. Äänestämässä on näinikään käynyt n. $\frac{1}{2}$ miljoonaa henkeä, äänioikeutettujen koko määrän ollessa 775.000.

Olen jo aikaisemmissa raporteissanikin tätä asiaa käsitellessäni huomauttanut siitä, että riigikogun laatiman ehdotuksen hyväksytyksi tuleminen on näyttänyt hyvin epävarmalta. Parina viikkona ennen äänestystä tehtiin riigikogun puolelta ankaraa kiihoitustyötä ympäri maan ehdotuksen hyväksi, joten tilanne oli sellainen, ettei voitu varmaan sanoa äänestyksen tuloksesta sinne eikä tänne. Että huolimatta kaikista politiikkamiesten ponnistuksista tappio on tullut näin tavattoman suureksi, sitä tuskin kukaan odotti. Mielenkiintoista tässä yhteydessä lienee merkitä, että sotaväki, joka Virossa ottaa osaa poliittisiin vaaleihin sotilaita myöten, valtavalla enemmistöllä äänesti riigikogun ehdotusta vastaan. Tämän sotaväen vastenmielisyyden kerrotaan erikoisesti lisää-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tyneen siitä, että riigivanem muutama päivä ennen äänestystä antoi sotaväelle päiväkäskyn, jossa hän käski äänestämään ehdotuksen puolesta. Ääniä laskettaessa löydettiin äänestyslippuja, joihin oli merkitty: "Herra Riigivaneman päiväkäskyn no. 5 perusteella äänestän riigikogun perustuslainmuutosehdotuksen puolesta." Yleensä kuuluu äänestyslipuissa¹ olleen paljon myrkyllisiä ja raakojakin huomautuksia riigikogusta, hallituksesta ja hallituksen jäsenistä.

Vapaussoturienliitto, niinkuin aikaisemmin olen kertonut, teki koko ajan ankaraa propagandaa riigikogun ehdotusta vastaan oman ehdotuksensa hyväksi, joka nyt syksyllä tulee kansanäänestykseen äskeisen äänestyksen epäonnistuttua. Epäilemättä tämä vapaussoturien toiminta osaltaan vaikutti hylkäävään tulokseen, mutta se on tuskin ollut siihen yksinomaisena vaikutteena. Sekä kaupungeista että maalta saamani tiedot näyttävät kyllästymistä nykyiseen riigikoguum² samoinkuin kaikkiin viime vuosien poliittisiin johtajiin ja heidän apulaisiinsa. Varsin laaja lienee se käsitys, että tähänastiset johtavat politikot ovat ajaneet pääasiassa henkilökohtaisia ja ystäviensä etuja koko kansan etujen ollessa toisijaisia, ja että uudet miehet pitkin linjaa on saatava asioiden hoitoon ja suuntaa muutettava entisestä.

Kansanäänestyksen tulos on sellainen voimakas epäluottamuslause sekä parlamenttia että hallitusta vastaan, että melkein uskoisi molempien lähtevän tiehensä. Tätä todennäköisesti he kuitenkin eivät tee, vaan ryhtyvät harkitsemaan mitä nyt olisi tehtävä. Vaatimuksia riigikogun hajaantumisesta ja uusista vaaleista tullaan epäilemättä esittämään.

Äänestyksen tulos on tehnyt poliittisen ilmapiirin ja tilanteen entistä sekavammaksi. Jos vielä syksyllä vapaussoturienliitonkaan ehdotus perustuslainmuutokseksi ei tule hyväksytyksi, mikä on hyvinkin mahdollista, muodostuu niin täysin sekava tilanne, että väkivaltainenkin ratkaisu saattaa käydä mahdolliseksi. Siihen mennessä voi kuitenkin paljon sellaista tapahtua, joka muuttaa olosuhteet toisenlaisiksi kuin miltä ne tällä hetkellä katsottuna näyttävät.

Antoni Kõrva

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 812.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön rap. n:o 35.

Ministeri Wuorimaa.

26/6-33.

Suomen Lähetystö
Légation de Finlande

Tallinna

N:o 539

*Si
Suomen Lähetystölle*

Tallinnassa, kesäk. 26p. 1933

ADMINISTRATIIVINEN

26/2205ac 33

Salainen. 28/6-33 No - 1

5	C12	
---	-----	--

ULKOASIAINMINISTERIÖLLE.

*aa
13/7*

Raportti nr. 35.

Lähetystö saa täten kunnioittaen Ministe-
rille myötäliittää viitenä kappaleena raportin nr. 35 , jo-
ka käsittelee

Viron taloudellista tilannetta.

MINISTERI:

Ranekkosma

Tallinnassa SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 35

Tallinna ssa 26 p:nä kesä kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26 / 220 Sal. 33.		
28/6-33	2 -	LIIT. -
KIRJALL.	...	ADIA
5	012	

Asia: Viron taloudellisesta tilanteesta.

Kaikki Tallinnan kesäkuun 21 päivän lehdet sisältävät nykyisen talousministeri Kurvitsin antaman haastattelun Viron taloudellisesta tilanteesta, joka tähän asiaan antaa erinomaista valaistusta ja on täysin vastakohtainen niille optimistisille lausunnoille, jotka edellisen hallituksen talousministeri Jürmann aikoinaan antoi ja joista raporteissani olen ennen maininnut. Ministeri Kurvitsin selostus on siksi mielenkiintoinen, että otan sen tähän kokonaisuudessaan.

"Sanomalehdistössä on hallitusta syytetty siitä, ettei se muka käsittelisi talouselämän tärkeimpiä kysymyksiä. Julkisesti esiintyessani pidän tarpeellisena painostaa, että hallituksen ensisijaisena tärkeänä kysymyksenä oli hankkia täydellinen selvitys valtiomme ja yksityistaloutemme todellisesta tilasta. Tämän kysymyksen selvittämiseksi on tehty perusteellista työtä. Asiantuntijain avustamana on kaikkien alojen suhteen hankittu yleiskuva ja arvioitu nykyinen tilanne. Yleiskuva osoittaa, ettei olotilanne sen enemmän valtion kuin yksityistaloudessa mitenkään oikeuta sellaista optimistista arviointia kuin aikaisemmin on esitetty.

Yksityistaloudessa jatkuu tuotannon väheneminen ja kauppavaihdon supistuminen ja tästä syystä vaikeutuu valtiotalouden tasa-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

painon ylläpitäminen yhä enemmän. Tätä tasapainoa ei ollut myöskään edellisenä vuonna. Edellisenä vuonna tehtiin valtiokuluissa supistuksia 17,5 miljoonaa kruunua, mutta tämä supistus ei vielä sittenkään tehnyt mahdolliseksi tasapainoa. Menoarvion menojen peittämiseksi käytettiin 1452 tuhatta kruunua rukiinmyynnistä saatuja tuloja ja 700 tuhatta kruunua jätettiin menoja rautateiden toimintapääomien tilille. Sen lisäksi jätettiin maksamatta tehtyjä kuluja 2478 tuhatta kruunun arvosta. Täten lopetettiin viime vuoden valtiotalous 4,6 miljoonan kruunun vajauksella. Edellisen vuoden suuri vajaus valtiotaloudessa vielä vain vaikeuttaa tasapainon säilyttämistä kuluvana vuonna.

Yksityistaloudessa, erittäinkin vientialoilla muuttuu tuotannon säilyttäminen entisellään yhä vaikeammaksi. Maatalouden rahallinen tuotto on laskenut vähempään kuin kolmanteen osaan entisestä ja siitä syystä vähenevät säännöllisistä mahdollisuudet tuotannon tasapainossa pysymiseksi. Erittäinkin on tämä tuntuva vientituotteiden viennin vähenemisessä.

Yli 20 % maanviljelijöistä on luopunut maidon viennistä meijereihin. Kuluvan vuoden viitenä ensimmäisenä kuukautena on voita viety 41 % ja pekoonia 15 % vähemmän kuin vastaavana aikana edellisenä vuonna. Tässä ei ole esteenä ollut ulkomaisten markkinain puute, sillä näillä aloilla me emme ole pystyneet täyttämään meille ulkomaan markkinoilla vahvistettuja sijoitusmahdollisuuksia. Muissa maissa on voin vienti vähemmän supistunut.

Teollisuuden tuotanto, erittäinkin vientiteollisuuden, vähenee. Teollisuuden vientituotanto on laskenut enemmän kuin puolet entisestään. Verrattuna vuoteen 1930 väheni valmistusteiden vienti vuonna 1932 56 %. Kuluvana vuonna jatkuu supistuminen edelleen. Sisämaan teollisuuden asema tulee samoin vaikeammaksi kansan ostokyvyn heiketessä. Teollisuustoiminnan vähetessä lisääntyy työttömyys ja kasvavat velvollisuudet työttömyyttä vastaan taisteltaessa. Tuotannon väheneminen vientialoilla supistaa kansainvälistä kauppavaihtoa. Viime kuukausien viennissä on jäänyt jällelle vientiarvosta vain 26 % verrattuna vuoteen 1928. Supistuminen jatkuu edelleen. Vaikkakin on onnistuttu säilyttämään ulkomaan kaupan bilanssi aktiivisena, on ole-

massa suuria vaikeuksia maksubilanssin säilyttämisessä tasapaipainossa. Vientimme supistuu paljon enemmän kuin muissa valtioissa.

Rahataloudessa vallitseva jännitys ei toistaiseksi ole aiheuttanut voittamattomia vaikeuksia, mutta säästöjen väheneminen on edelleen jatkunut. Vientitoiminnan vilkastuttamiseksi on voimakas avustus tarpeen vastaisen supistuksen estämiseksi. On laadittu yksityiskohtainen katsaus sen kysymyksen selvittämiseksi, missä määrin vientialoja niiden nykyisissä olosuhteissa olisi tuettava, että niiden kilpailukyky riittävässä määrin nousisi, sillä lukuisia tuotteita voisimme sijoittamismahdollisuuksien kannalta nykyään ulkomaille myydä paljon enemmän, kuin tähän saakka olemme myyneet. Viennin vaikutukseltaan merkityksellinen tukeminen vaatii kuitenkin varoja, joita toiset taloushaarat eivät niiden nykyisessä tilassa pysty antamaan. Viennin tukeminen sen nykyisessä määrässä ei ole tuonut mukanaan mitään parannusta, ompa asiallisesti vaikeaa edelleen suorittaa preemioita niiden nykyisessä määrässä.

Ulkomaan kaupan supistumisen tähden on valuuttavaihto vähentynyt, eikä valuttaverosta saadut summat riitä preemioiksi, sillä viennin tukemisrahastoon kokoontuu vain lähes 2/3 menoarviossa edellytetyistä määristä. Mutta jos vienti entisessä laajuudessaan vähenee, ei meillä ole toiveita nostaa taloudellista vaihtoaamme eikä vilkastuttaa lankeavaa toimintaa. Vaihdon vähentämisestä kärsivät myöskin useat kotimaan markkinoita varten työskentelevät alat, sillä kansan ostokyky lankeaa säännöllisesti työttävien alojen tuotannon vähenemisen johdosta.

Valtiotalouden tasapainoon saattaminen ei voi enää tapahtua mekaanisesti jättämällä menoja suorittamatta ja lykkäämällä velvollisuuksien täyttämistä, mitä aikaisemmin on tenty ja mistä syystä ovat syntyneet valtiotalouden suuret vajaukset.

Tulojen kertyminen vähenee eikä voida ajatella niiden suurentamista uusilla veroilla, kun yksityistalouden toiminta supistuu ja asema vaikeutuu. Kuluvan vuoden tammi-, helmi-, huhti- ja toukokuun kausina ovat valtion tulot vähentyneet 13,7 % edelliseen vuoteen verraten. Huhti- ja toukokuussa, talousvuoden kahtena ensimmäise-

nä kuukautena vähenevät valtion tulot 16 %. Jos talouselämän supistuminen jatkuu entiseen tapaan, on valtiokassan arvioitava kuluvana talousvuonna saavansa tuloja 9 à 10 miljoonaa kruunua vähemmän kuin talousarviossa on edellytetty.

Meillä on olemassa varmat edellytykset, että taloudellista asemaamme voimme parantaa ja ainakin aluksi pysäyttää vastainen supistuminen ja sitten vähitellen poistaa ne rajoitukset, jotka nykyään häiritsevät taloudellista toimintaamme. Hallituksella ovat harkinnan alaisena suunnitelmat talouselämän tervehdyttämiseksi."

Lähempiä tietoja hallituksen suunnitelmista ei talousministeri antanut. Hänen selityksensä ovat vastustuspiireissä synnyttäneet ankaraa arvostelua ja syytetään ministerin pessimistisellä kuvauksellaan aiheuttavan paniikkia ja valmistavan kruunun arvon alentamista.

Raimo Korpimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C^o₁₂.

ASIA:

Tallemassa olevan lähetysten rap. n:o 36.

Ministeri Koskimaa

29/6 1933.

Tallinnassa, kesäk. 30 p. 1933

N:o 546

Salainen.

27/220 ae 33
3/7.33

5 C12

ULKOASIAINMINISTERIÖLLE.

Raportti nr. 36.

Lähetystö saa täten kunnioittaen Ministerille myötäliittää viitenä kappaleena Ministeri Wuori-
maan raportin nr. 36, joka käsittelee
Viron kruunun laskua.

V. H. Heikkilä
V. a. asiainhoitaja.

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 36.

Tallinna ssa 29 p:nä kesä kuuta 1933.

ULKOAAEDUSTUS	
27.220 lae.	33
3/8.33	
5	C12

Asia: Viron kruunun lasku.

Se talousministeri Kurvitsin haastattelu, josta raportissani 35 kerroin, oli alkusoitto hallituksen uutta talouspolitiikkaa varten, vaikkei tilanne haastattelun hetkellä suinkaan vielä ollut selvä, mieluummin päinvastoin.

Niinkuin lähetystö onsähköttänyt ja sanomalehdetkin jo ovat kertoneet, määräsi hallitus 28.6.1933 annetulla valtuuslakiin perustuvalla asetuksella, että Viron kruunun arvo oli määrättävä tuosta päivästä lähtien samalle tasolle, millä Ruotsin kruunu on. Samalla lakkautettiin 15 %:n valuuttavero sekä kaikki siitä suoritettavat vientipalkkiot. Muut rajoitukset: tuontilisenssit ja Eesti Pankin valuuttakontrolli jäävät edelleen voimaan. Tarkoituksen sanotaan olevan vähitellen poistaa kaikki rajoitukset, mutta olen siinä käsityksessä, ettei kruunua sen nykyisellä uudella tasollakaan voida ilman pakkokeinoja säilyttää.

Seuraavassa muutama huomio kruununkaatos tapahtumasta.

Kysymys ei riigikogussa läheskään esiintynyt niin paljon taloudellisella, kuin poliittisella pohjalla, sillä se oli muodostunut puolueitten väliseksi riitakapulaksi. Taloudellinen tilanne on kehittynyt siihen, mitä jo 1½ vuotta olen ennustanut ja syn-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

kemmin värein sitä tuskin voitane kuvata, kuin mitä riigivanem
 Tõnisson teki riigikogun ylimääräisessä istunnossa 27. 6. , jol-
 loin kruunun kohtalo joutui käsittelyn alaiseksi. Tõnissonin puhe:
 jota olin kuulemassa, tuntui miltei hätähuudolta. En sitä lähem-
 min tässä selosta, koska se asiallisesti sisälsi samat tiedot kuin
 jo kertamani talousministerin haastattelu ja Suomen lehdetkin näky-
 vät sitä verrattain laajasti kosketelleen. Talousministeri antoi 3
 tuntia kestäneessä puheessaan yksityiskohtaisen kuvauksen maan talou-
 dellisesta asemasta ja vaati kruunun arvon alentamista Ruotsin kruu-
 nun tasolle. Yhteenvedo tästä puheesta lähetetään myöhemmin. Erittäin
 terävän monituntisen keskustelun jälkeen, jossa m.m. tarkoin tutkit-
 tiin riigivanem Tõnissonin velkautumista, äänestettiin luottamuslau-
 seesta hallitukselle, joka saatiin 47 äänellä 45 vastaan. Tämän luot-
 tamuslauseen perusteella hallitus sitten muutti kruunun arvon.

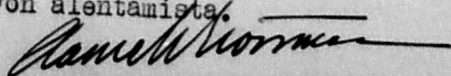
En voi todeta, pitääkö paikkansa puhe, että 90 %
 riigikogusta todellisuudessa oli kurssimuutoksen puolella ja että
 suurin osa vastustajia äänesti vain puoluetaktillisista ja prestiis-
 kysyistä vastaan. Keskustasta ilmoitti 5 edustajaa olevansa kruunun
 arvon alentamista vastaan.

Kun tänään kävin ulkoministeri Piipin luona, selit-
 ti hän kategorisesti, että tämä on ainoa alennus, joka tulee kysy-
 mykseen ja että nykyisellä tasolla kruunu tullaan kaikissa tapauksis-
 sa säilyttämään, riippumatta siitä, miten Ruotsin kruunun käy.

Tilanteen vastainen kehitys tulee paljon riippumaan
 siitä, mitä tapahtunut muutos vaikuttaa vientiin ja hintatasoon. Ellei-
 vät hinnat rupea nousemaan, on rauhallinen kehitys turvattu, mutta jos
 taas hinnat jyrkästi kohoavat, on asia toinen. Toistaiseksi ei vielä
 voi saada kuvaa kehityksen suunnasta. Sanotaan ostoja tehdyn runsaam-
 min, eräät liikkeet kieltäytyvät myymästä sokeria y.m. tuotteita, odot-
 taen hintain nousua j.n.e. On itsestään selvää, että tuontitavarain
 hintojen jonkun verran täytyy nousta, mutta hallitus voi, mikäli se
 haluaa, tätä puolta järjestellä tullipolitiikallaan.

Annettuaan hallituksen suunnitelmille siunauksensa,
 lähti riigikogu kesälomalle ja kokoontuu vasta lokakuussa, ellei sitä
 sitä ennen kutsuta ylimääräiseen istuntoon.

Opposition lehdistö on ankarasti hyökännyt hallituk-
 sen kimppuun, moittien kruunun arvon alentamista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₂.

ASIA:

Talimassa olevan lähtöpostin rap. n:o 37.

Ministeri Huorinen.

19/7 1938

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, heinäk. 19 p. 1933.

Salainen.

No 589.

28 220 he. 33
21/2.33
Ulkoasiainministeriölle,
5 Cr2

Lähetän kunnioittaen oheisena Miniateriölle seuraavat tiedoitukseni:

No.37. Kruunun arvon laskun vaikutukset.

" 38. Suomen-Viron kauppavaihdon elvyttämisen ehdoista.

Ministeri: *Raimo Wirtanen*

T a l l i n n a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 37.

Tallinna - ssa 19 p:nä - kuuta 1933.

28	220/ae	33
21/8.33		
5	012	

Asia: Kruunu arvon

laskun vaikutukset.

Kolmisen viikkoa sitten luopui Viron kruunu kultakannasta. Aika on vielä liian lyhyt, että voisi mitään varsinaisia vaikutuksia tästä toimenpiteestä todeta. Kun muutaman päivän kuluttua jätän toimipaikkani Virossa, tahdon kuitenkin eräitä yleisiä näkökohtia tässä kysymyksessä kosketella.

Kun Viron kruunua, käsittäakseni virheellisesti, kaksi vuotta ylläpidettiin kultakannalla, tapahtui tämä suurin uhrauksin ja runsain suoranaisin tappioin. Olihan siihen aikaan kruunun miltei yksinomaisena katteena Englannin pankissa säilytetyt puntasetelit. Punnan romahdus tuotti näin ollen niinkin pienelle rahalaitokselle kuin on Viron pankki, varsin raskaita tappioita.

Jäädessään korkeavaluuttaiseksi maaksi tuli Viron vienti tunnustavasti kärsimään korkeasta rahasta ja supistui katastrofaalisesti. Samalla, ulkomaanvaluutan puutteen yhä kasvaessa, oli pakko rajoittaa tuontia ja panna voimaan lisenssisysteemi. Tuloksena tästä oli tietenkin sekä tuotannon supistuminen että kauppavaihdon väheneminen, mikä johti työttömyyden suureen lisääntymiseen. Samalla vaikeutui valtiotalouden hoito ja palkkoja oli vähennettävä sekä veroja eri muodoissa lisättävä. Tuloksena oli yleinen köyhtyminen.

Kun tilanne näytti yhä enemmän johtavan umpikujaan, turvaututtiin vihdoin kruunun arvon laskuun. Tähän toimenpiteeseen tur-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

vauduttiin vasta sitten, kun kaikki mahdolliset vahingot ja tappiot ensin oli kärsitty s.t.s. kestettyjen tappioiden jälkeen kärsittiin vielä raha-arvon alennuksesta johtuva häviö.

Tuloksena kruunun alentamisesta on ollut tuontitavaroiden hinnan nousu, osittain kruunun alentumismäärällä, osittain vähemmässä määrin. Kotimaisten tuotteiden hinnat sen sijaan ovat toistaiseksi pysyneet entisellään, ainakin suurin piirtein. Palkat eivät ole nousseet, paitsi Lutherin faneeritehtaalla, jossa niitä korotettiin 11 %:lla, mutta tämä teollisuus työskenteleekin miltei yksinomaan vientiteollisuutena.

Kun kaikki rajoitukset edelleen ovat voimassa (valuuttarajoitukset ja tuontilisenssit), ei yleisessä tilanteessa vielä huomaa mitään muutosta ja aikakin sellaiseen olisi liian lyhyt. Eräät vientiteollisuudet todennäköisesti tulevat alennetusta rahanarvosta hyötymään, ne kun voivat helpommin kilpaila markkinoilla kuin ennen, mutta kotimarkkinateollisuuteen se tuskin tulee paljoakaan vaikuttamaan, voipa pakottaa hintakorotuksiinkin, kun uudet raaka-aineet tulevat ~~ainakin kalliimmiksi~~ kalliimmiksi. Ulkomaanvaluuttaa kuuluu Eestipankkiin kokoontuvan niukasti ja ulkomaisten maksujen suoritukset lienevät yhtä vaikeat kuin ennenkin.

Suurin vaikeus tulee olemaan valtion raha-asiaiden hoidossa. Valtion tulot supistuvat edelleen ja hallituksella tulee olemaan erinomaisen vaikeaa ylläpitää tasapainoa menoarviossa.

Yksi valoisampi puoli tilanteessa kuitenkin on olemassa: elintarpeita riittää ensi talveksi. Vanhoja viljavarastoja on runsaasti ja rukiista odotetaan keskinkertaista parempaa satoa. Viimeaikaiset sateet ovat vaikuttaneet sen, että satotulokset kevätiljojenkin suhteen ovat huomattavasti parantuneet. Heinän saanti sen sijaan jäänee huonoksi ja voi syksyllä pakottaa karjakannan vähentämiseen, mikä puolestaan johtaisi voinviennin entistä suurempaan supistumiseen.

Kun kaikki edellä olevat tekijät ottaa huomioon, ei erikoisen valoisasti voi katsella taloudellista kehitystä Virossa lähiaikoina. Lisäksi vallitsee maassa poliittisestikin levoton mieliala, joka omalta osaltaan ei voi olla vaikuttamatta yleiseen kehitykseen.

Raimo M. M. M.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *C12.*

ASIA: _____

Tallemassa olevan lähetysten loppu: 38.

Ministeri Weoninen.

9/7 1933.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 38.

Tallinna - ssa 19 p:nä heinä kuuta 1933.

28 220 he 33
 21/8.33
 5 C12

Asia: Suomen-Viron kauppavaihdon
 elvyttämisen ehdoista.

Kun 5½ vuoden aikana erinomaisen läheltä ja yksityiskohtaisesti olen joutunut seuraamaan sitä kehitystä, mikä Suomen-Viron kauppavaihdossa on tapahtunut, tahtoisin lyhyesti selostaa käsityksiäni niistä edellytyksistä, jotka ovat olemassa ja joita vaaditaan mainitun kauppavaihdon vilkastuttamiseksi.

Viimekuluneen kesäkuun aikana viipyi Virossa parisen viikkoa tohtori T.T.Kaila tutkimassa mitä mahdollisuuksia olisi olemassa kaupankäynnin lisäämiseksi Suomen ja Viron välillä. Kun tohtori Kaila lähiaikoina tulee tekemään yksityiskohtaiset ehdotuksensa tässä asiassa, tulen seuraavassa rajoittumaan yleisiin huomioihin.

On ensinnäkin todettava, että maittemme välinen kauppavaihto nyt voimassaolevan kauppasopimuksen solmimisen jälkeen säännöllisesti on supistunut ja suunta näyttää edelleen olevan sama. Tähän ovat epäilemättä osaltaan vaikuttaneet, ainakin mitä Suomen vientiin tulee, viime vuosina Virossa voimassaolleet tuontirajoitukset ja Viron vientiin sen korkea valuutta. Mutta vaikka näitä tekijöitä ei olisikaan ollut, on varsin todennäköistä, että kauppavaihto uuden kauppasopimuksen vaikutuksesta olisi supistunut, siinä kun Virolta otettiin pois edut sen päävientituotteilta Suomeen.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Virossa on epäilemättä joukko muitakin tuotteita, joilla olisi sijoitusmahdollisuuksia Suomessa, ja tulee tohtori Kaila esityksessään sellaisia mainitsemaan, mutta ovat ne kuitenkin melkoinen vähän tunnettuja tai niiden tuotanto Virossa vielä niin pieni, etteivät ne toistaiseksi voi suurta arvoa kauppavaihdossa muodostaa, tai joiden suhteen virolaiset joko varain puutteessa tai muista syistä eivät ole pystyneet mainostusta hoitamaan riittävällä tavalla. Sellaisia tuotteita ovat polttokivituotteet, useat maalajit, kipsi, n.s. Saarenmaan marmori, fosforiitti y.m.

Tärkeimmät Viron viennille ovat kuitenkin maataloustuotteet: liha, peruna, perunajauhot, ja sprii. Katkeruus siitä, että Suomi näissä tuotteissa pani Virolle sellaiset esteet, ettei niitä sanottavasti enää ole voitu viedä, tuntuu edelleen aina kun näistä kysymyksistä keskustellaan. Mitä mahdollisuuksia Suomen puolelta näiden tuotteiden tuonnin suhteen on, se on kysymys erikseen, joka ei kuulu tämän raportin puitteisiin. Totean vain tilanteen.

Suomella puolestaan on Virossa ollut vakinaiset markkinat selluloosalle, pahville, paperille, tapeteille, kumituotteille, talous- ja kristallilasille, fajansille, eräille rautateollisuustuotteille y.m. ja ovat Viron markkinat eräille näistä tuotteista olleet erikoisen tärkeät. Näiden tuotteiden vientimahdollisuudet Viroon tulevat vastaisuudessa suurena määrinä riippumaan siitä, minäkalaisia etuja Viro Suomessa tuotteilleen voi saada.

Kun asiointila on tällainen, ei korjausta olotilaan ole käsittääkseni saatavissa toisin kuin kauppasopimuksen uudistamisella tai tarkistamisella. Tärkeimpinä kysymyksinä esiintyvät tällöin seuraavat:

1) Voitaisiko Virolle myönnetty lihakontingentti sitä huomattavasti supistamalla siirtää sellaisiin kuukausiin, jotka Virolle olisivat edullisemmat ja jolloin se voisi sitä todella käyttää.

2) Voitaisiko sitoutua vuosittain Virosta ostamaan kohtalainen määrä spriitä, jolloin perunanmyyntikysymys ratkeaisi itsestään, koska Virolle epäilemättä on yhdentekevää myykö se perunansa raakana vai jalostettuna.

3) Voitaisiinko perunalle entistä edullisemmilla ehdoilla myöntää keväinen kontingentti määräkuukausina.

4) Voitaisiinko puutarhamansikat ja tomaatit antaa tullivapaiksi tai alhaisella tullilla parin viikon ajaksi ennen Suomessa valmistuvia vastaavia tuotteita, koska niitä Virossa saadaan pari viikkoa aikaisemmin. Voitaisiinko n.s. venäläisille kurkuille myöntää suurempi alennus.

Nämä ovat eräitä kysymyksiä, jotka virolaiset kaupallista kysymyksistä keskustellessa ovat ottaneet puheeksi ja kaikesta päättäen pitävät tärkeimpinä Suomen-Viron kauppasuhteita järjestettäessä. Jos näissä kohdin entistä kauppasopimusta voidaan osittainkin korjata, on Suomella mahdollisuuksia saada viennilleen edullisempia ehtoja Virossakin.

Edelläoleviin mietteisiin ja huomioihin on johtanut se tila, johon Suomen ja Viron välinen kauppavaihto viime vuosina on joutunut ja johon molemman maan kannalta olisi syytä pyrkiä saamaan parannusta aikaan.

A. M. M. —

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallemassa olevan lähetysten rap. n:o 39.

Ministeri Wuorimaa.

25/2 1933.

Talinnassa, heinäk. 26 p:nä 193 3.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

N:o 606

Salainen.	
ULKOASIAIN	33
29/22/1/11	
28/8.33	
5	C12

ULKOASIAINMINISTERIÖLLE.

Saan täten kunnioittaen oheisena lähettää Mi-
nisteriölle seuraavat tiedoitukseni:

N° 39, Sisäpoliittinen tila Virossa.

ja

N° 40, Seksan pyrkimykset Baltian maissa.

MINISTERI:

Arvid Nurmia

RAPORTTI n:o 39.

Tallinna - ssa 25 p:nä heinä kuuta 1933.

29 221 Re. 33
28/7.33
5 C12

Asia: Sisäpoliittinen tila

Virossa.

Jo Tõnissonin hallituksen syntyhistoria, josta aikoi-
naan kerroin, aiheutti myrskyn poliittisessa elämässä. Hallituksen
toiminnan aikana on se vaan yltynyt ja oppositio, oikeisto ja
vasemmisto, ottanut yhä jyrkemmän asenteen. Kruunun arvon alenta-
minen on edelleen ankarimman arvostelun alaisena ja kuuluu var-
sinkin maaseudulla olevan yleisenä keskustelun aiheena.

Tõnissonin hallituksen eräät epäonnistuneet otteet, kuten
Tarton maakunnan julistaminen sotatilaan, sotalaivojen myynti, joka
asiantuntijain mukaan oli täysin perusteltu, y.m. ovat lisänneet
tyytymättömyyttä hallitukseen ja sen päämieheen ja kerrotaan paljon
entisiä keskustalaisia luopuneen keskustapuolueesta ja siirtyneen
oikealle tai valmistelevan uuden puolueen muodostamista. Keskustan
lehdet "Vaba Maa" ja "Sõnumed" ovat ottaneet jyrkän oppositio-
asenteen hallitukseen.

Kun kruunun arvon lasku ei olekaan tuonut, ainakaan
vielä, niitä etuja, maataloustuotteiden hinnannousua, (kun sen si-
jaan muut tuotteet ovat nousseet tai nousemassa), joita pientii-
lallisten ryhmä toimenpiteestä odotti, ovat viimeainitut tulleet
levottomiksi ja vaatineet palauttamaan poistetun vientipalkkion
voille siten, että valtio takaisi voim hinnan Ekr. 1:50 kilolta.
Talousministeri ei ole voinut suostua tähän, koska valtiolla ei

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ole mistään sellaisia tuloja, josta mainittu korvaus voitaisiin suorittaa. Jää mielenkiintoiseksi nähdä, johtaako kysymys hallituspulaan, vai riittääkö talousministerin perustelut pitämään hallitusryhmät koossa. Sama ryhmä näyttää myös vaativan kruunun arvon uutta alentamista.

Lehtitietojen mukaan osottaa vienti edelleen alenevaa suuntaa, vaikka 6 kk. kauppatase vielä onkin noin 1,5 milj. Ekr. aktiivinen. Kuluvan vuoden puutavaran vienti ei kuitenkaan kuulu Virolle tuottavan juuri mitään, koska, kuten minulle yksityiselältä taholta kerrottiin, suurin osa myytyä metsää on sellaista, joka kuuluu korvaukseksi n.s. uussaksalaisille, s.o. entisille Balttilaisille paroneille, jotka ovat siirtyneet Saksan kansalaisuuteen ja joiden kanssa pari vuotta sitten korvaussopimus tehtiin. Tämän tiedon todenperäisyyttä en voi taata, mainitsen sen vaan hyvin mahdollisena seikkana. Täten olisi huomattava osa Viron viennistä Virolle merkityksetön.

Kuvaavana esimerkkinä, kuinka kruunun lasku maaseudulla käsitettiin, voin kertoa seuraavan, Tanskan asiainhoitajan minulle kertoman tapauksen. Kun kruununlaskun tapahduttua maalaiset tulivat Viljandin kaupungin torille tuotteitaan myymään, olivat he sopineet keskenään, että korottavat hintojaan noin 30 %. Tulokseksi na oli, etteivät he saaneet mitään myydyksi, vaan olivat parin päivän kuluttua pakotetut myymään entisillä hinnoilla. Kun heille oli toivotettu, että rahan arvon laskun kautta maataloustuottajat tuotteistaan saavat parempaa hintaa s.o. enemmän kruunuja, eikä niin tapahtunutkaan, ei ole ihmeteltävä, jos mieliala maalla muuttuu tyytymättömäksi ja aletaan syyttää kruunun laskijoita.

Vapausoturit, jotka ovat olleet myös oppositiossa hallitusta vastaan, vaikuttavat maalla edelleen ja väitetään heidän kannatuksensa kasvavan. Kun heidän perustuslainmuutosehdotuksensa lokakuussa tulee kansanäänestykseen, on sillä epäilemättä, tällä hetkellä asioita arvioiden, paljon suuremmat mahdollisuudet tulla hyväksytyksi, kuin riigikogun edellisellä ehdotuksella, mutta varmuutta sen hyväksymisestä en kuitenkaan sanoisi olevan. Kansan

mielenkiinto lienee nykyään paljon suuremmassa määrässä keskittynyt taloudellisiin kysymyksiin, joita innolla joka puolella pohditaan.

Yleisvaikutelmana voitaneen sanoa, että kansa on vielä odottavalla kannalla, mutta ellei käännettä edullisempaan alaanäkyä, mikä on hyvin vähän todennäköistä, saattaa syksy muodostua hyvinkin vaiherikkaaksi.

Ulkoministeri Piip tosin väitti, että mieliala maassa on rauhottumaan päin, muilta tahoilta saamani tiedot eivät tätä väitettä vahvista. Hallituksen toiminta tuntuu hapuilvalta ja tapa, jolla opposition lehdistö asioita käsittelee, ei voi muuta vaikuttaa kuin lisätä levottomuutta ja aiheuttaa paniikkia..

Aune Miettinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön rap. n:o 40.

Ministeri Wacziarg.

26/7 1933.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 40.

Tallinna ssa 26 p:nä heinäkuuta 1933.

29/8.33 29/221 lae. 33
5 C12

Asia: Saksan pyrkimykset
Baltian maissa.

Riigikogun ulkoasiainvaliokunta kutsuttiin pari päivää sitten odottamatta koolle ja virallinen lehdistö kertoi lyhyesti ulkoministerin siellä antaneen selostuksen tärkeimmistä ulkopoliittisista kysymyksistä, jotka ovat päiväjärjestyksessä.

Luottamuksellisesti sain kuitenkin yksityiseltä taholta tietää, että kokouksessa oli pääkysymyksenä pohdittu Saksan puolelta tehtyä ehdotusta läheiseksi taloudelliseksi yhteistyöksi. Viron lähetystö Berlinissä oli nim. tiedottanut, että pari huomattavaa saksalaista lähiaikoina tulevat Saksan hallituksen puolesta tutkimaan mahdollisuuksia taloudelliseen lähenemiseen. Mainittuun ulkoasiainvaliokunnan kokoukseen oli myös kutsuttu täällä lomallaan oleva Viron lähettiläs Berlinissä. Tiedottajani ei tuntenut lähemmin, mitä valiokunnassa oli tapahtunut, mutta sanoi tietävänsä Viron hallituksen antaneen lähettiläälleen Varsovassa tehtäväksi kiinnittää Puolan hallituksen huomiota saksalaisten toimintaan Baltian maissa.

Tiedustelin edelläolevasta tiedon saatua varovasti ulkoministeri Piip'iltä, miten Viro suhtautuu Saksan mahdollisiin ehdotuksiin. Hän vastasi, ettei Viro aio ostaa sikaa säkissä, vaan haluaa tutustua saksalaisten ehdotuksiin, sitten kun ne konkreettisesti esitetään, ja harkita, missä määrin ja miltä osalta Viro

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan hallitukselle.

voisi ne hyväksyä ja mitä vastaehdotuksia sillä mahdollisesti voi olla. Niin kauan, kuin saksalaisten aikeita ja suunnitelmia ei tunneta, ei niistä lähemmin voi mitään sanoa.

Mainittuja Saksan edustajia odotetaan Suomesta tänne ~~ihä~~ lähipäivinä. Samoin on minulle kerrottu Rosenbergin saapuvan näihin aikoihin Tallinnaan "sukulaistensa luo lomalle".

Aune Miettinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 612.

ASIA:

Talinnassa olevan lahetysten rap. n:o 41.

Ministeri Wuorimaa.

20/7-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinrassa, heinäkuun 29 p:nä 1933.

No 623.

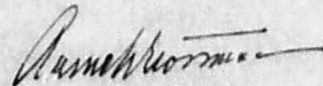
Salainen.			ULKOASIAINMINISTERIÖ		
30/221 Sal.			1933		
2/8-33	No -	LML /			
RYHMÄ	GRAFO	ASA			
5.	812				

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e,

Sean oheisena kunnioittaen lähettää Minis-
teriölle raporttini no. 41, joka käsittelee seuraavaa:

Riigivanem Tönnisson tilanteesta Virossa.

Ministeri:

Salainen.

Tallinnassa OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 41.

Tallinna - ssa 29 p:nä heinä -kuuta 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
30/221 Sal. 1233		
2/8-33	N:o -	Lii. -
5.	812.	

Asia: Riigivanem Tõnisson
tilanteesta Virossa.

Jättäessäni rapellikirjeeni 28/7 riigivanem Tõnissonille kosketeltiin jäähyväistilaisuudessa eri kysymyksiä, joista mielenkiintoisin oli Viron nykyinen poliittinen tilanne. Kun riigivanem Tõnisson ensi kuun puolivälissä aikoo vieraillla Tasavallan Presidentin luona, lienee mielenkiintoista merkitä mitä käsityksiä hän minulle asiassa esitti.

Täytyy tunnustaa, että herra Tõnisson oli varsin pessimistinen. Osaltaan tämä pessimismi on oikeutettukin, niinkuin muutama päivä sitten lähettämästäni Viron poliittista tilannetta käsittelevästä raportistakin ilmenee, osittain on se ehkä liian suurta pessimismää, joka on aiheutunut siitä ankarasta, miltei säädyttömästä kirjoittelusta riigivanem Tõnissonia vastaan, mitä oppositiolehdet ovat harjoittaneet. Herra Tõnissonin käsityksen mukaan on se häikäilemätön tapa, jolla niin oikeisto kuin vasemmisto lehdet ovat hallitusta vastaan hyökänneet, suuressa määrin demoralisoinut mielialaa kansan keskuudessa, joka muutenkaan ei ole ollut taloudellisten vaikeuksien tähden hyvä. Hallituksen ja hallitusmiesten auktoriteetti on siinä määrin hävitetty, ettei sillä millään puolen ole vakavaa pohjaa. Tällainen paniikkimaisen mielialan luominen voi johtaa arveluttaviin tuloksiin ja tilanteisiin, joita kukaan ei pysty hallitsemaan. Nykyisissä oloissa olisi tär-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan hallitukselle.

keätä että puolueet voisivat hillitä itseään ja sopia yhteistyöstä, mutta siihen on hyvin vähän toiveita. Vapaussoturien perustuslainmuutosta ei hra Tönnisson, eikä siis myöskään keskustapuolue voinut hyväksyä, koska sen tullessa hyväksytyksi on aivan epämääräistä, minkälaiset voimat joutuvat valtion johtoon. Tästä syytä nykyinen hallitus suunnittelee muutoksia nykyiseen perustuslakiin, siten, että riigivanem valittaisiin kolmeksi vuodeksi ja saisi vapaasti valita hallituksen jäsenet, jotka hän esittää riigikogun hyväksyttäviksi. Tätä koskevat lakiehdotukset suunnittelee hallitus jätettäväksi riigikogulle sen kokoontuessa lokakuun alussa, ja niistä jo aikaisemmin annettaviksi tietoja, niin että ne mahdollisesti vaikuttaisivat kansanäänestyksessä vapaussoturien ehdotusta vastaan.

Keskustellessani ulkoasiainministeri Piip'in kanssa samoista asioista suhtautui hän niihin paljon rauhallisemmin eikä pitänyt vaarallisena vapaussoturienkaan ehdotusta, vaikkei hän sitä tulekaan puoltamaan, sillä senkin tullessa hyväksytyksi ei valtion johtoon voi tulla muu kuin yleistä luottamusta nauttiva henkilö. Hän kertoi muuten valmistelewansa niitä muutoksia nykyiseen perustuslakiin, josta edellä hra Tönnissonin mainitsin kertoneen.

Niinkuin edellisestä käy selville tulee hra Tönnisson saapumaan Suomeen verrattain alakuloisin mielin. Hän näytti pitävän hallituskriisiäkin vielä mahdollisena elokuun puolivälissä, mikäli sosialistit ja vanhat peltomiehet vaativat riigikogun kutsuttavaksi kokoon elokuun alkupuolella, minkälaisia huhuja hän väitti kuulleensa.

Aune Heikkinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 812.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön raportti n:o 42.

Ministeri Glynninen.

10/8-33.

Suomen Lähetystö
Légation de Finlande

Tallinna

N:o *Celo.*

Tallinnassa, elokuun 10 p:nä 1933.

ULKOASIAINMI... N:o 32 / 221 Sel. 33		
11/8-33	? -	LII/
RYHMÄ	• 1	ASIA
5.	812.	

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e .

Ohellisena seuraa Tallinnan lähetystön raportti
N° 42, joka koskee
virolaisten sotalaivojen myyntiä
ja sen jälkiselvittelyä.

M i n i s t e r i :

P. Rymin

Liitteenä kivi 3 kpl.

TALLINNASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI N° 42.

Talinnassa, elokuun 10 p:nä 1933.

DASIAINMIN.		
32/221 Sal		33
11/8-33	№	-
5.	812.	

Virolaisten sotalaivojen myynnistä
ja sen jälkiselvittelystä.

Viime heinäkuun alkupuolella myi Viron hallitus, kuten tunnetua, 2 miinaristeilijää, "Lennukin" ja "Vambolan" Perun hallitukselle 410.000 kultadollarin kauppahinnasta. Heti myynnin tapahduttua lehdissä julaistussa virallisessa tiedonannossa perusteltiin laivojen myyntiä sillä, että niiden käyttö tuli kovin kalliiksi ja että ne jo maailmansodan aikana rakennettuina olivat käyneet vanhanaikaisiksi. Ne olisi täytynyt joka tapauksessa lähitulevaisuudessa poistaa käytännöstä, jolloin niistä ei olisi saatu muuta kuin romuraudan hinta. Lisäksi tultaisiin laivoista saadut rahat käyttämään uudenaikaisien ja Viron oloihin paremmin soveltuvain sotalaivojen, kuten moottoritorpeedoalusten ja vedenalaisten hankintaan.

Laivojen myyntiä lienee suunniteltu jo pitemmän aikaa. Pätsin hallituksessa sitä jo joka tapauksessa vakavasti harkittiin. Silloinen puolustusministeri, kenraali Tõnisson ja yleisesikunnan päällikkö, kenraali Tõrvand, esittivät asian Viron puolustusneuvostolle viime huhtikuun 11 p:nä. Pöytäkirjan mukaan on se yksimielisesti puoltanut risteilijöiden myyntiä ja niiden korvaamista käytännöllisillä aluksilla. Neuvosto olisi kuitenkin toivonut, että alukset olisi voitu myydä jollekin naapurivaltiolle, mikä kuitenkin ei näyttänyt mahdolliselta.

Kokouksessaan viime toukokuun 31 p:nä puolustusneuvosto antoi lopullisen lausuntonsa, jonka mukaan:

- 1) risteilijät olisi edullisen tilaisuuden tullen myytävä;
- 2) niistä saatava hinta on säilytettävä varmassa ulkomaan valuutassa ja
- 3) käytettävä merivoimien uudistamiseen ja kunnostamiseen.

Istunnoissaan kesäkuun 19 ja 21 p:nä puolustusneuvosto käsittelee ostotarjouksia ja hyväksyi myynnin, korostaen jälleen sitä, että tilalle on hankittava mahdollisimman nopeasti uudet laivat.

Merivoimien komentaja ilmoitti myynnin tapahduttua eräälle lehdelle täysin hyväksyvänsä kaupan, kuitenkin luonnollisesti ehdolla, että uutta laivastosuunnitelmaa ryhdytään toteuttamaan. Amiraali Pitka taas ilmoitti ehdottaneensa kyseellisten laivojen myyntiä jo 10 vuotta sitten. Hänen mielestään ne olivat Virolle sopimattomat ja sodankäynnissä vailla minkäänlaista merkitystä.

Huolimatta edellämäinuituista seikoista, jotka ovat olleet sanomalehtien tiedossa, on laivojen myynti aiheuttanut kiivaita hyökkäyksiä hallitusta vastaan. Ei edes yleisesikunnan päällikön selitys, että hän kantaa myynnistä koko vastuun, ole tilannetta muuttanut. Erityisen kiihkeästi ovat laivojen myyntiä arvostelleet n.s. vapausoturit ja heitä säestävät parhaansa mukaan sekä peltomiehet että sosialidemokraatit.

Nämä hallitukseen kohdistuneet moitteet ja syytökset sisältävät pääasiassa seuraavaa:

1) myymällä sotalaivat jätettiin Viron meripuolustus sattuman varaan ja vaarannettiin maan itsenäisyyttä;

2) laivojen myyntihinta oli liian alhainen;

3) laivojen myynti herättää ulkomailta epäluottamusta Viroon, koska se voidaan tulkita merkiksi valtion omaisuuden alkavasta myynnistä ja todistukseksi siitä, että maa on vararikon partaalla;

4) koska laivoista aikaisemmin olisi saatu parempi hinta - oppositiolehdet väittävät olleen kirjallisia tarjouksiakin, joista Kiinan tarjous olisi ollut kokonaista 800.000 kultadollaria - ovat välikädet ilmeisesti hyötynneet (samojen lehtien mukaan ainakin 1 milj. kruunua) sekä voidaan epäillä lahjusten käyttöä kaupan yhteydessä.

Syytösten moninaisuus ja kiihtyneisyys, jolla oppositiolehdissä on käsitelty laivojen myyntiä, on pakottanut hallituksen määräämään tarkan tutkimuksen toimittamisen asiassa. Viranomaisien toimesta on jo kuulusteltu niitä henkilöitä, joilla on ollut jotain osuutta laivojen myyntiin. Niinikään on toimitettu useita kotitarkastuksia ja takavarikoitu erilaatuista todistusaineistoa.

Mikäli saamani tiedot ovat oikeat, ei kuitenkaan mitään raskauttavaa enemmän suhteessa kuin toisessakaan ole tavattu. Tällä hetkellä näyttää siltä - käyttäkseni vanhaa sananpartta - että "vuoret ovat vavisseet, syntyi pieni hiiri".

Luultavaa kuitenkin on, että "laivajuttu" kaikesta huolimatta tulee kertautumaan oppositiolohdistön palstoilla. Hyvän aiheen antaa siihen jälleen ajankohta, jolloin perulaiset merisotilaat saapuvat Tallinnaan laivoja noutamaan, mikä tapahtunee noin parin viikon kuluttua.

P. H. H. H.

2

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5^r

OSASTO: C₁₂

ASIA: _____

Tallinnassa olevan lähetystön Rapo. nro 43.

V. o. asiantuntija Heikki Le.

14/5 - 83

✓

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinna, elokuun 14 p:nä 1933.

No

670

ULKOASIAINMINISTERIÖ	221/20	23
16/8-33		
5	C 12	

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e .

Tallinnan lähetystö lähettää kunnioittaen ohellisenä Ministeriölle raporttinsa N° 43, jossa käsitellään Viron sisäpoliittista tilannetta.

J. H. Hildila
V.a. asiainhoitaja.

Raportti N° 43.

Tallinnassa, elokuun 14 p:nä 1933.

Viron sisäpoliittinen tilanne.

Viimeiset kuukaudet ovat Viron sisäisessä elämässä olleet kuohunta-aikaa. Poliittinen taistelu on käynyt äärimmäisen teräväksi. Katsoen niihin muotoihin, joihin se esim. sanomalehdistössä puhkeaa, on vaikeata löytää toista maata, jossa poliittisen areenan kamppailut olisivat niin katkerat kuin Virossa. Hillittömät tunneryöpyt, mielenpaukukset ja mitä moninaisimmat syytökset syrjäyttävät julkisessa elämässä asiallisen keskustelun. Tästä on ollut seurauksena yhä laajeneva hermos-tuneisuus, joka on vallannut myöskin ne, jotka tällä hetkellä ovat vallassa.

Tässä valossa ovat ymmärrettävissä hallituksen toimenpiteet, s.o. tasavallan julistaminen suojelustilaan, millä on ilmeisesti tarkoi-tettu suojella ehkä enemmänkin nykyistä hallitusta kuin maan perustuslakia.

Hallituksen toiminta oli nimittäin muodostunut erittäin vaikeaksi, mihin ovat useat eri seikat vaikuttaneet. Nykyisen hallituksen syntyminen tapahtui jo sellaisissa olosuhteissa, jotka eivät olleet omiaan ennus-tamaan sille rauhallista toimikautta. Hajoittihan nykyisen koalition johtava ryhmä, kansallinen keskustapuolue, Pätsin hallituksen ilman painavaa syytä ja voimatta saada moneen viikkoon uutta hallitusta pystyyn. Kun Tõnisson sitten monien kommellusten jälkeen sai hallituksen kokoon houkuttelemalla siihen jäseniä vihollisryhmästä, s.o. peltomiespuolueesta, joka oli yrittänyt kaikkensa nolatakseen Tõnissonin ja hänen puolueensa perin pohjin, aiheutti se oppositiossa mielenmyrkytyksen, joka sitten on puhjennut hyvinkin katkeriin ja hallituksen toimintaa suuresti häi-ritseviin ilmauksiin.

Samassa yhteydessä särkyivät myöskin vanhojen liittolaisten peltomiesten ja uudisviljelijäin välit täydellisesti, mistä on ollut seurauksena mitä katkerin suhde ja mitä säälimättömin kilpailu näiden ryhmien välillä. Keskustapuolueeseen aikaisemmin liittynyt työpuolue läh-ti myöskin kulkemaan omia teitään, ja sen lehti "Vaba-Maa" otti hyök-käävän asenteen hallitukseen. Nämä verrattain suuret muutokset puolue-oloissa ja samaan aikaan tapahtuneet henkilö-kohtaisten suhteiden kärjistymiset on pantu suureksi osaksi herra Tõnissonin syyksi.

Ja kaiken lisäksi on oppositio ivallisesti selittänyt, ettei Tõnissonin taktiikalla ollut muuta päämäärää kuin että hän saisi pitää juhlapuheen Viron laulujuhilla, mikä on riigivaneman erioikeus. ✓

Hallitus tosin osoitti myöhemmin, että sillä oli muitakin tarkoituksia; eihän kulunut monta viikkoa ennen kuin kruunu oli muutettu paperivaluutaksi. Kruunusta käyty taistelu ei kuitenkaan päättynyt tähän. Päinvastoin sai oppositio "kruunun huonontamisesta" uuden aiheen hyök-
käksiinsä, sillä tämä toimenpide ei ollut yleisen mielipiteen kannalta hallitukselle otollinen. Kuten oli luonnollistakin, ei kruunun arvon huonontaminen ole muutamassa viikossa ennättänyt vaikuttaa taloudellisiin oloihin helpoittavasti, mikäli sillä nyt näin myöhään enää yleensäkin tulee olemaan siinä suhteessa varsin suurta merkitystä. Rahan arvon muutoksen kuluttajille epäedulliset seuraukset näyttäytyivät sitä-
vastoin heti: hinnat nousivat kautta linjan, niinkuin voi odottaa maassa, jossa tuontia on jo pitkän aikaa väkivaltaisesti supistettu ja tavara-
varastot sen vuoksi hyvin pienet. Kun "Eesti Pank" oli aikaisemmin toistuvasti vakuuttanut, että kruunu voidaan hoitaa kullassa, tuomitaan hallitusta sen mukaan kuin olisi se ehdoin tahdoin käynyt kruunun kimppuun. ✓
Hallituksen taholta koetetaan kyllä väittää, että toimenpide oli välttämätön, mikä saattaakin olla totta, mutta tämä selitys on tehoton.

Vastuspuolueiden ja hallituksen välillä käydyn taistelun rinnalla on rintamamiesliitto tehnyt omaa työtään. Tietyissä mielessä onkin tilanne ollut sen suorittamalle kylvölle suotuista. Riigikogun perustuslainmuutosehdotuksen jouduttua kansanäänestyksessä tappiolle on rintamamiesten usko voimiinsa kasvanut ja heidän kiihoitustoimintansa saanut uutta tuulta purjeisiinsa. Kaikesta huolimatta on tämä liike ainakin toistaiseksi liian heikko ja liian heikoissa käsissä voidakseen havitella valtaa Virossa, jossa diktatuuripyrkimyksillä on vähän vastakaikua kansan sielunelämässä: onhan maassa viisitoista vuotta pelätty siinä määrässä vallan uskomista yhdelle miehelle, ettei ole saatu valtionpäämieslaitosta siinäkään muodossa kuin se esiintyy muissa nykyaikaisissa demokratioissa.

Joskaan suojelestilan julistaminen ei rintamamiesten puuhien vuoksi ollut tarpeellinen, niin antoivat heidän hommistaan levitetyt hälytystiedot hallitukselle sopivan aiheen tiukentaa ohjaksia ja päästä hillitsemään opposition julmistelua. Sanomalehtien sensurointi oli päämäärä, johon hallitus lähinnä pyrki. Se onkin toteutettu ja tästä syystä on lehdillä nyt "toinen ääni kellossa".

Rintamamielisiin suunnatuilla toimenpiteillä lienee hallitus pyrkinyt hajoittamaan peltomiesten ja sosialistien yhteistä oppositiota. Nämä puolueet ovat viime aikoina kaikissa huomattavimmissa kysymyksissä kulkeneet samaa tietä. Pätsin hallituksen ajoilta niillä on ollut huomiota herättävän läheiset välit. Nyt vallitsevassa tilanteessa, kun päiväjärjestyksessä on kysymys rintamamiesten toiminnan tukahduttamisesta, joutuvat mainitut puolueet kuitenkin eri linjalle eikä ole mahdotonta, vaikka sosialistit ryhtyisivät hallitusta suoranaisesti tukemaan.

Jos tällainen yhtymä saadaan kokoon, tulee siitä olemaan huomattavia sisäpoliittisia seurauksia. On ensinnäkin mahdollista, ettei rintamamiesten perustuslakiehdotusta päästetä kansanäänestykseen. Suojelustilan voimassa ollessa käy sen estäminen hallitukselle mahdolliseksi. Sen sijaan hallitus puolestaan esittänee uuden ehdotuksen, josta lienee jo ulkoministeri Piipin laatima luonnos valmiina. Tarkistamattomien tietojen mukaan olisi tämän ehdotuksen pääsisältö se, että riigikogu valitsisi riigivaneman kolmeksi vuodeksi, hänen valtuuksiensa pysyessä muuten suurin piirtein ennallaan. Riigikogun esimiehen valtuuksia taasen lisättäisiin, niin että hän tulisi muistuttamaan tietyssä määrässä presidenttiä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 812.

ASIA:

Tallinmassa olevan lähetystön raportti n:o 44.

Ministeri Glymminen

..... 17/8-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, elokuun 17 p:nä 1933.

N:o

691

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
№ 34 / 221 SalO. 13 33		
18/8-33	№ -	Litt. /
RYHMÄ	• • •	ASIA
5.	812.	

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e .

Ohellisena seuraa Tallinnan lähetystön raportti
№ 44, joka koskee

Riigivanem Tõnissonin mielipidettä suojelus-
lain voimaansaattamisesta.

Ministeri:

P. J. Ruusimäki

TALLINNASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Paportti N° 44.

Tallinnassa, elokuun 17 p:nä 1933.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
N ^o 34 / 221 Sal. 10 35		
18/8-33	V ^o -	Liit. -
RYHMÄ	• • •	ASIA
5.	612.	

Riigivanem Tõnisson suoje-
lun voimaansaattamisesta.

Paluumatkalla sotalaiva "Laineella" Tallinnaan Kultarannasta, jossa riigivanem Tõnisson oli Tasavallan Presidentin kutsumana vierailut pari päivää, kohdistui keskustelumme m.m. Virossa kuluvaan kuun 11 p:nä julistettuun suojelestilaan ja sen perusteella annettuihin määräyksiin.

Riigivaneman mielestä ei suojelestilan julistaminen ollut sellaisenaan mitään ennenkuulumatonta. Tallinnassa, Viron rautateillä ja rajaseuduilla Neuvosto-Venäjästä vastaan on jo aikoja sitten ollut voimassa suojelestila, joskaan sen perusteella ei yleensä ole annettu kansalaistoimintaa rajoittavia määräyksiä. Tilanne oli nyttemmin hallituksen mielestä kehittynyt sellaiseksi, että suojelestila oli julistettava voimaan koko maassa ja samalla annettava ne yleistä rauhallsuutta turvaavat määräykset, joihin suojelestilalaki antoi hallitukselle oikeuden.

Mitä ensinnäkin tulee suojelestilan ajankohtaisuuteen, ei riigivanemalla ollut siinä suhteessa mitään epäilyjä. Hallitukselle oli parin viime viikon aikana tehty lukuisia huomautuksia tällaisen toimenpiteen tarpeellisuudesta, mutta siltä oli viimeiseen saakka tahdottu vältyä. Herra Tõnissonin mielestä ei nim. tällaista askelta saanut ottaa "päiväkään aikaisemmin kuin oli välttämätöntä, mutta toisaalta ei myöskään liian myöhään". Lisäksi oli oikean hetken valitseminen yhtä tärkeä maalle kuin hallituksellekin.

Suojelestilan julkaisemisen päätarkoituksena oli riigivaneman sanain mukaan sen häkäilemättömän ja vertaansa vailla olevan kiihoituksen ja parjauksen estäminen, jota harjoitetaan eri muodoissa kautta maan ja josta "Viron sanomalehdistön suuri enemmistö on surullisena todistuksena". Johtavissa asemissa oleviin henkilöihin ja nimenomaan hallituksen jäseniin kohdistetaan vihjauksia ja syytöksiä, joilla ei ole mitään pohjaa ja jotka perustuvat vain "sairaloiseen mielikuviin tai suorastaan pahaan tahtoon". Maassa on viime aikoina harjoitettu sellaista demagogiaa, joka on omiaan tuhoamaan kaiken auktoriteetin ja siten vaikeuttamaan nykyisten taloudellisten vaikeuksien järjestyä, vieläpä vaarantamaan maan valtiollista asemaakin.

Riigivanem lausui aina taistelleensa demokratian ja kansalaisvapauksien puolesta ja vastustaneensa jokaista yritystä painovapauden rajoittamiseen. Nyt oli hänen itsensä pakko, koska "kaikella on rajansa", käydä pakkokeinoin sanomalehdistöä hillitsemään. Hän kuitenkin sanoi toivovansa, että ainakin ennakkosensuuri pian voitaisiin lakkauttaa.

Omalta osaltaan näytti hra Tõnisson pitävän mahdollisena, että pingottunut tilanne maassa aivan lähiviikkoina laukeaa. Rintamasoturien taholta uhkaava vaara voi johtaa puolueiden itsehillintään ja yhteistyöhön. Tätä mahdollisuutta lisää se, että "eräät vastuuttomat ainekset ovat pakoitettut jonkun aikaa noudattamaan pidättyväisyyttä ja vaiteliaisuutta".

P. B. Krumm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 812.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön raportti n:o 45.

V. a. Asiamies Heikkilä.

..... 20/8-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, elokuun 20p:nä 1933.

No 684

ULKOASIAINMINIST.		
35/222 Sal		33
22/8-33	-	1
5.	612.	

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e .

Talinnan lähetystö lähettää kunnioittaen ohellisenä Ministeriölle raporttinsa № 45, jossa käsitellään Viron poliittista tilannetta.

T. H. Heikkilä
V.a. asiainhoitaja.

TALLINNASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Raportti N° 45.

Tallinnassa, elokuun 20 p:nä 1933.

ULKOASIAINMINISTERIO		
35/222	Sac	33
22/8-33	Vo	—
5	812	

Viron poliittinen tilanne.

Minulla oli eilen tilaisuus pitempään keskusteluun Viron sotaministerin herra Keremin kanssa. Otin kohta puheeksi nykyisen poliittisen tilanteen, jonka suhteen ministeri suostuikin esittämään omia näkökantojaan, jotka kaikkesta päättäen ovat yhteisiä koko hallitukselle. Selostan seuraavassa tämän keskustelun pääkohdat.

Viron hallituspiireissä oli jo kauan kiinnitetty huomiota siihen, että maahan oli alettu muodostaa sotilaallisia järjestöjä. Näytti siltä, että niitä tulisi olemaan vähitellen joka puolueella eikä ainoastaan äärimmäisyysryhmillä. Niinpä oli myöskin kansallisella keskustapuolueella jo kaksi komppaniaa Tartossa, ja uusia osastoja oli perusteilla eri puolilla maata.

Hallitus oli sitä mieltä, ettei maassa tarvita armeijan, suojeluskuntien ja poliisivoimien lisäksi mitään yksityisiä sotilaallisia järjestöjä, ja tässä kysymyksessä olivat kaikki puolueet samalla kannalla. Hallitus oli tosin tietoinen siitä, etteivät nämä järjestöt, nekään jotka toimivat nykyisen yhteiskuntajärjestyksen vastaisessa hengessä, vielä olleet ehtineet muodostua varsinaiseksi yhteiskuntavaaraksi, mutta se katsoi parhaaksi tehdä niistä lopun jo hyvissä ajoin.

Toimenpiteet sanomalehdistöä vastaan olivat myöskin välttämättömät. Sanomalehdistö on ottanut itselleen liian suuret vapaudet ja oikeudet. Keskinäisessä kamppailussaan ja olemassaolon taistelussaan Viron sanomalehdet ovat vaipuneet kovin alhaiselle tasolle. Käydessään henkilökohtaisin hyökkäyksin ja alhaisin vihjauksin julkisen elämän henkilöiden kimppuun sanomalehdet syövät demokratian juuret. Näin ollen täytyy myöskin demokratian ryhtyä itsepuolustukseen ja hillitä tätä myrkkyykylvöä.

Kansa ei kaipaa tällä hetkellä mitään muuta niin hartaasti kuin rauhaa, Viron hallitus on päättänyt antaa sille sen. Hallituksen ottaa askel onkin herättänyt tyytyväisyyttä maassa ja sitä on tervehditty merkkinä valtiovallan auktoriteetin kokoamisesta.

Hallitus on tehnyt kaikki silmällä pitäen yksinomaan sitä mikä on hyvä ja välttämätön. Se on myöskin varma siitä, että parlamentti tulee hallituksen toimenpiteet hyväksymään. Vaikkakin näet sosialistit puhuvat hallitusta vastaan, ei niillä kuitenkaan ole mitään muuta neuvoa

kuin äänestää sen puolesta. Oikealta uhkaavan vaaran edessä sosialistit heittävät syrjään erikoiskysymyksensä ja tukevat keskuhallitusta välttyäkseen oikeistohallituksesta, joka tulisi veljeilemään "vapaus-sotilaiden" kanssa.

Tästä syystä hallitus ei ole tuntenut erikoista kiinnostusta suuren kokoomuksen muodostamisesta käytyihin epävirallisiin neuvotteluihin. Hallitus on kyllä valmis ottamaan muitakin ryhmiä mukaan, kun ne nykyisen suunnan puitteissa ilmoittautuvat halukkaiksi osallistumaan vastuuseen, mutta hoitaa tilanteen nykyisessäkin kokoonpanossaan.

Kuten edelläolevasta käy ilmi, suhtaudutaan hallitustaholta optimistisesti tilanteeseen. Toiselta puolen ovat kuitenkin henkilöt, jotka tavallisesti ovat hyvin perillä tilanteesta ja jotka kuuluvat keskustaryhmiin, väittäneet, että hallitus kaadettaisiin ensimmäisessä riigikogun istunnossa ja että Tõnisson on menettänyt kaiken kannatuksen maassa. Mutta tästäkin huolimatta tulisi suunta pysymään samana, mikäli lokakuussa tapahtuva kansanäänestys ei odottamattomasti muuta tilannetta rintamamiesten eduksi.

T. H. Heikkilä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tallinassa olevan lähetysten refs. n:o 46.

Ministeri Kyröinen.

20/9 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, syysk. 30 p. 1933.

N:o774.

38 222 hae. 33

2/10-33

U l k o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e ,

5 C12.

Ohellisena seuraa Tallinnan lähetys-
tön raportti no. 46, joka koskee

Tilannetta Virossa.

Ministeri:

P. H. ...

T a l l i n n a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 46.

Tallinna -ssa 30 p:nä syys -kuuta 19 33.

KOKOASIA LUOSTERI		
38 R22 ke		33
2/10-33	9	LII.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	012	

Asia: Tilanteesta Virossa.

Selvän ja objektivisen kuvan antaminen Viron sisäpolittisesta tilanteesta on tällä hetkellä erikoisen vaikea tehtävä. Täällä kotvan vallinnut poliittinen kiihtyneisyys ja henkilökohtainen nälviminen ovat vieneet siihen, että asiallisuutta ja harkintaa tapaa vain harvassa. Keskusteluissa niin taholla kuin toisellakin saa käsityksen, että "der Wunsch ist der Vater des Gedankens" ja että tapahtumien kulkua ja kehitystä kuvataan ja viivoitetaan siihen tapaan kuin kukin pitää omalle kannalleen edullisena. Huomiointia vaikeuttaa lisäksi oleellisesti sanomalehtien ankara ennakkosensuuri, mikä sovitteluyrityksistä huolimatta on yhä edelleen voimassa ja mitä riigivanem Tõnisson "tarvittaessa" on uhanut täydentää vielä erikoisella jälkisensuurilla.

Asiain näin ollen on vaikea ennakolta päätellä mitään varmaa siitä, minkä ratkaisun nykyinen hallitusmuoto-
taistelu tulee saamaan t. s. tuleeko rintamamiesten suunnitelma hallitusmuodon muuttamiseksi lokakuun puolivälissä tapahtuvassa kansanäänestyksessä hyväksytyksi tai hyljättyksi. Tällä ratkaisulla, kävi se sitten suuntaan tai toiseen, tulee joka tapauksessa olemaan Viron valtiolämälle kauaskantava merkitys. Rintamamiesten voitto tulisi merkitsemään ei ainoastaan hall

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tusmuodon muutosta vaan samalla myös "johtaja"-periaatteen kotiuttamista Viron valtioelämään enemmän tai vähemmän fascistisine opinkappaleineen ja menettelytapoineen.

Keskusteluissa eri valtiollisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden kanssa olen voinut havaita useimpien pitävän rintamamiesten voittoa mahdollisena, jopa todennäköisenäkin. Ent. riigivanem Päts, joka eräissä kohdissa, varsinkin riigikogun jäsenmäärän radikaliseen supistukseen nähden, mainitsi olevansa kielteisellä kannalla rintamamiesten ehdotukseen nähden, oli sitä mieltä, että jos kansanäänestys olisi tapahtunut viime elokuulla, rintamamiesten voitto olisi ollut aivan varma. Heidän asemansa on sittemmin hallituksen energisten toimenpiteiden kautta saattanut jonkun verran heikentyä, mutta luultavaa on, että he nytkin äänestyksessä voittavat. Kaitseliit'in ylipäällikkö, kenraali Roska lausui järjestönsä toimihenkilöiltä eri tahoilta saamiensa tietojen viittaavan siihen, että kansanäänestyksen tulos on todennäköisesti myönteinen. Samaa käsitystä tukevat ne tiedot, jotka eräät konsulinvirastomme ovat antaneet. Oireellista on myöskin, että varova ja laskeva Einbund on antanut lausunnon rintamamiesten ehdotuksen hyväksi.

Hallituksen ja sitä tukevan koalition taholla näyttää myös pelkäävän, että rintamamiesten ehdotus saattaa saavuttaa tarpeellisen äänimäärän tullakseen hyväksytyksi. Sitä todistaa osaltaan se kiireellisyys, millä on saatettu julkisuuteen n.s. Piipin vastaehdotus hallitusmuodon muuttamiseksi, mutta varsinkin suunnitelmat kansanäänestyksen kvorumin korottamisesta. Rintamamiesten väitteiden mukaan myös suojelustilan julistaminen viime elokuussa on tapahtunut nimenomaan heidän agitationsa heikentämiseksi ja vaikeuttamiseksi.

Mitä Piipin vastaehdotukseen tulee, sisältää se

pääasiassa seuraavaa.

Riigivaneman valitsee riigikogu koko legislatuuriperiodiksi, s.o. kolmeksi vuodeksi, ja vaaditaan siihen ehdoton enemmistö eli vähintään 51 ääntä. Ellei kuitenkaan ehdotonta enemmistöä saavuteta ensimmäisessä eikä toisessakaan äänestyksessä, on kolmen päivän kuluttua toimitettava uusi äänestys, jolloin suhteellinen enemmistö ratkaisee vaalin tuloksen. Valittu riigivanem muodostaa ministeriönsä itsenäisesti ja ilmoittaa sen kokoonpanosta riigikogulle, minkä jälkeen ministerit katsotaan virkoihinsa astuneiksi. Riigivanem ja ministerit voivat vapautua tehtävistään ennen virkakautensa päättymistä joko omasta pyynnöstään tai saatuaan suoran epäluottamuslauseen, johon riigivaneman suhteen tarvitaan 2/3 määräenemmistö (67 ääntä) ja tavallisen hallituksen jäsenen suhteen yksinkertainen enemmistö (51 ääntä). Epäluottamuslauseen esittämiseen vaaditaan vähintään 25 riigikogun jäsenen kirjallinen ehdotus. Hallituksella on oikeus ilman muuta antaa asetuksia voimassaolevien lakien toimeenpanemiseksi ja täydentämiseksi. Niiden julkaisemisesta on kuitenkin tehtävä ilmoitus riigikogulle viikon kuluessa ja viimeainitulla on oikeus ne joko hyväksyä tai hylätä. Hallituksen istunto on päätösvoipainen, jos siihen ottaa osaa riigivanem tai hänen sijaisensa ja kolme muuta hallituksen jäsentä. Asiat ratkaistaan siinä yksinkertaisella äänten enemmistöllä, mutta mikään hallituksen päätös ei voi astua voimaan, ellei riigivanem ole siihen yhtynyt. Ministerien on tehtävä kaikki esityksensä hallitukselle riigivaneman kautta ja tällä on oikeus kieltäytyä niiden esilleottamisesta hallituksen istunnossa. Riigivanem on valtakunnan sotavoimien ylipäällikkö ja hänen harkinnastaan riippuu kaikki puolustuslaitoksen upseerien nimitykset ja siirrot.

Tämä Piipin ehdotus, jota erikoinen juristikomitea on

tarkastanut tehden siihen kuulemani mukaan eräitä muutoksia, tähtää "presidentin hallitukseen" ja on epäilemättä pidettävä positiviisena toimenpiteenä taistelussa rintamamiesten ehdotusta vastaan. "Päevalehden" mielestä on se kuitenkin vain "hätävarjelusta" eikä voi poistaa niitä puutteita, jotka hallituskoneistoa nykyään haittaavat.

Suoranaista ja selvää "hätävarjelusta" on joka tapauksessa suunnitelmat kansanäänestyksen kvorumin korottamisesta. Ne lienevät lähtöisin sosialidemokratien taholta, mutta niiden takana lienee nykyään melkein koko koalitio. Ennakkotietojen mukaan jättäneekin hallitus lokakuun 2 p:nä kokoontuvalle riigikogulle ehdotuksensa, jonka mukaan kansanäänestykseen alistetun ehdotuksen tulee hyväksytyksi tullakseen saavuttaa 50 % äänioikeutettujen kokonaismäärästä tähänastisen 30 % asemasta. Koalition ja sosialidemokratien yhteisillä voimilla voidaan tällainen päätös saada riigikogussa helposti aikaan, mutta toisaalta ei ole aivan mahdotonta, että kolmas osa riigikogun jäsenistä käyttäisi veto-oikeuttaan ja estäisi sen voimaantumisen 2 kuukaudeksi (kenraali Roskan esittämä otaksuma), mikä tässä tapauksessa merkitsisi tehdyn päätöksen muuttumista täysin illusoriseksi.

Kvorumin korottaminen tulisi luonnollisesti olemaan vakava isku rintamamiesten suunnitelmia vastaan. He lohdutautuvat kuitenkin, ainakin toistaiseksi, sillä, että tällainen taktikka nostaisi maassa "suuttumuksen myrskyn" ja vetäisi vaaliurnille paljon sellaisia äänestäjiä, jotka tähän asti ovat pysyneet välinpitämättöminä. Joka tapauksessa rintamamiehet painavat palkeitaan entisellä voimalla ja heidän agitatioilaisuuksiinsa kokoontuu aina runsaasti kuulijoita, usein enemmän kuin huoneisiin mahtuu.

Toisaalta on pantava merkille, että vastakkaisella taholla ei pidetä asemaa millään muotoa ylivoimaisena, varsinkaan sen jälkeen kun kvorumin korotus on otettu ohjel-

maan. Niinikään on myönnettävä, että hallituksen asema on suojelustilan voimaansaattamisen jälkeen jossain määrin helpottunut. Suojelustilalla ja sensuurilla ei luonnollisestikaan ratkaista lopullisesti poliittisia peruskysymyksiä, mutta puolueettomasti katsoen on myönnettävä, että häikäilemättömän sanomalehtisodan tauottua maan perin pingoitettussa poliittisessa elämässä on tapahtunut jonkunlainen laukeaminen ja rauhoittuminen. Onko se pysyvämpää laatua vaiko vain "tyyntä myrskyn edellä", sen tulee osoittamaan pian alkava lokakuu.

P. J. H. H. H.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₁₂.

ASIA: _____

Tallinnassa olevan lähetystön rap. n:o 47.

Ministeri Gyamnen.

5/10 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, lokak. 5 p:nä 1933.

No 791.

Ulk o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e ,

39 222 Sa. 33
7/10.33
5 C12

Ohellisena seuraa Tallinnan lähetystön
raportti No. 47, joka koskee

Viron suhtautumista Ranskan-Puolan-Neuvosto-
liiton lähentymistä.

Ministeri: P. Hänninen

Tallinna - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 47.

Tallinna - ssa 5 p:nä loka - kuuta 19 33.

ULKOAAJELMISTE	
39 222 lae.	33
8/10.33	
5	C12

Asia: Viron suhtautuminen Ranskan-
Puolan-Neuvostoliiton lähentymiseen.

Suhteellisesti lyhyen toimintakauteni aikana täällä olen keskusteluissa eri henkilöiden kanssa ottanut esille kysymyksen Ranskan-Puolan-Neuvostoliiton lähentymisestä ja nimenomaan tämän lähentymisen merkityksestä Virolle. Tähän olen katsonut olevan sitäkin enemmän syytä, kun maan sanomalehdistössä en ole havainnut kiinnitettävän mitään huomiota tämän kysymyksen negatiiviseen puoleen s.o. kysymykseen siitä, mitä mahdollista vaaraa tämä läheneminen saattaisi merkitä Virolle.

Yleisesti, kenen kanssa keskustelu onkaan tapahtunut, pidetään Ranskan ja Puolan lähentymistä Neuvostoliittoon Virolle mieluisana tosiasiana, jolla samalla on ensiluokkainen merkitys Europan poliittisten olojen kehitykselle. Hitleriläistä Saksaa ympäröivän raja-aidan katsotaan sen kautta oleellisesti vahvistuneen ja suursaksalaisten laajentumissuunnitelmien, jotka niin täällä kuin muuallakin Itämerenmaissa ovat viime talvesta lähtien herättäneet levottomuutta, saaneen vahvan vastaiskun. Lyhyesti sanoen: vastuunalaisissa poliittisissä piireissä ollaan täällä sitä mieltä, että Saksan taholta ei tällä hetkellä uhkaa mikään suoranaisten poliittinen vaara, mutta että Saksassa on vallalla sellainen mieliala ja sellaiset tendens-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

sit, että sen suhteen on syytä jatkuvasti olla varuillaan. Tätä täällä saamaani käsitystä ei mitenkään muuta se seikka, että eräissä vasemmistolehdistä - etupäässä sisäpolittisista syistä - tavan takaa uudistuu hälytys aivan oven edessä olevasta saksalaisvaarasta.

Ranskan-Puolan-Neuvostoliiton läheneminen ei käsittääkseeni kuitenkaan ole tavannut niin myönteistä mielialaa Virossa kuin Latviassa. Mutta tähän on omat ja ymmärrettävät syyt. Latvia on lähempänä Saksaa kuin Viro. Sen alueella asuu pyörein luvuin 60.000 saksalaista, Virossa vain 20.000. Lisäksi olen usein kuullut mainittavan, että Viron saksalaiset suhtautuvat lojalisemmin valtioonsa kuin Latvian saksalaiset. Kuinka tämän seikan laita lieneekään, saksalaisvastainen mieliala ei täällä ole aivan yhtä jyrkkä kuin Latviassa ja se selittää myös jonkunlaisen vivahduseron suhtautumisessa saksalaisvastaiseen suurpolitiikkaan.

Suhtautuminen ranskalais-puolalais-venäläiseen läheneeseen on kuitenkin täälläkin siksi myönteinen, että turhaan tekee kysymyksen, saattaisiko tämä läheneminen merkitä Virolle tulevaisuudessa myös jotain vaaraa. Tähän seikkaan ei ole tahdottu tai vielä ehditty kiinnittää huomiota.

Ottaessani sen esille keskusteluissani kenraali Laidonerin kanssa oli hän valmis myöntämään, että tällainen kysymys saattaa herätä ja muuttua aktualiseksikin, niin pian kuin Neuvostoliitto saa selvitetyksi välinsä Japanin kanssa, jolloin sen huomio tulee nykyistä enemmän kohdistumaan pieniin läntisiin naapureihinsa. Tämä vaatinee kuitenkin vielä melkoisesti aikaa. Samalla hän valitti sitä, että Virossa on niin perin vähän henkilöitä, jotka perusteellisemmin harrastavat ulkopolittisia kysymyksiä, joten täällä yleensä ulkopolitikan alalla muodostetaan mielipiteet hetkellisten vaikutteiden mukaan.

Ent. riigivanem Päts lausui olevansa taipuvainen us-

komaan, että Ranskan ja Puolan lähentyminen Neuvostoliittoon käytännössä tuskin tulee heikentämään Puolan ja Viron välisiä suhteita, jotka jatkuvasti ovat olleet hyvät ja joilla ei ole ollut mitään loukkauskiviä. Kuvaavaa niille on, että Pilsudski eräässä tilaisuudessa oli lausunut, että samoinkuin Aleksanteri III kerran oli tunnustanut omaavansa vain yhden vilpittömän ystävän, joka oli Montenegron Nikolai, samoin on Puolallakin vain yksi todellinen ystävä, nimittäin Viro. Jotakinhan voi muuttua ajan mittaan, mutta Puolan etujen mukais- ta, sikäli kuin tulevaisuudesta mitään varmaa voi päätellä, on sekä Viron että Latvian säilyminen itsenäisinä.

Sama poliittinen ideologia, joka esiintyy tässä Pätsin lausunnossa, on epäilemättä sangen yleinen sekä Virossa että Latviassakin, jonka suhteet Puolaan muutoin ovat olleet, kuten tunnettua, vaihtelevaa laatua, Missä määrin se tulee muuttumaan, se tietenkin oleellisesti riippuu Puolan ja Neuvostoliiton suhteiden vastaisesta kehityksestä. Mitä taas Neuvostoliittoon tulee, on syytä panna merkille, että se tällä hetkellä osoittaa suopeutta sekä Virolle että Latvialle, vieläpä Itämerenmaiden poliittisille yhtymispyrkimyksillekin. Kes- kusteluissa Viron uuden Moskovan lähettilään kanssa on Lit- vinov kuulemani mukaan lausunut, ettei Neuvostoliitolla ole mi- tään syytä vastustaa Itämerenmaiden liiton syntymistä.

P. J. Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talimassa olevan Päätöksen Rap. n:o 48.

Ministeri Kivimäki

12/10 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, lokak. 17 p:nä 1933.

N:o 816.

40/222/ae. 33		
19/10.33		
5	C12	

Ulkoasia inministeriölle,

Oheisena pyydän Ministeriölle kunnioittaen lähettää Tallinnan Lähetystön raportin n:o 48, mikä otsakkeella "Kansanäänestyksen tapahduttua" käsittelee

kansanäänestystä ja siihen liittyviä tapahtu-
mia Virossa.

Ministeri:

P. J. Heikkinen

T a l l i n n a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 48.

Tallinna - ssa 17 p:nä loka kuuta 19 33.

40/222/ae.	33
6/10.33	5
5	C12

Asia: Kansanäänestyksen
tapahduttua.

Tulos Viron kolme päivää kestäneestä ja eilen päättyneestä kansanäänestyksestä on nyt selvillä. Rintamamiesten ehdotus uudeksi hallitusmuodoksi on kyennyt kokoamaan ympärilleen enemmän kuin puolet äänioikeutettujen kokonaismäärästä ja on niinmuodoin voittanut. Sen hyväksi on viimeisimpain tietojen mukaan annettu 415.571 ääntä ja sitä vastaan 156.740 ääntä. Prosenteissa laskien merkitsee se, että äänioikeutettujen kokonaismäärästä, 763.073 henkeä, 54,5 % on äänestänyt ehdotuksen puolesta ja vain 20,5 % sitä vastaan.

Rintamamiesten voitto on yllätyksellisen loistava ja samalla tasainen kautta koko maan. Tuskin lienee ainoatakaan äänestysaluetta, jossa he eivät olisi voittaneet ja monin paikoin on heillä suorastaan musertava enemmistö. Heidän toivonsa perustuivat ennen äänestystä etupäässä maaseutuun, mutta tulokset osoittavat nimenomaan kaupunkilaisväestön lukuisammin äänestäneen heidän ehdotuksensa puolesta. Erityisestikin on syytä panna merkille äänestyksen tulos Tallinnassa (63,404 ääntä puolesta, 21.659 vastaan) ja sen etukaupungissa Nömmessä (7.014 puolesta ja vain 1,711 vastaan), mutta Tartossakin, Tõnissonin päälinoituksessa, on rintamamiesten voitto täydellinen (24,731

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ääntä puolesta, 10,721 vastaan). Tämä viittaa siihen, että huomattava osa työläisväestöäkin, kuten jo ennen äänestystä kerrottiin, on antanut äänensä rintamamiesten ehdotuksen hyväksi. Niinpä väitetään parin tallinnalaisen tehtaan työväen miltei kokonaisuudessaan laskeneen "poolt"-lipun vaaliurna.

Syyt tähän tulokseen, jolla epäilemättä tulee olemaan käänteentekevä merkitys Viron valtiollisen elämän kehitykselle, ovat moninaiset, mutta niiden joukossa ovat mielestäni ratkaisevimpia:

- 1) tyytymättömyys tähänastiseen hallitusmuotoon, jonka katsotaan avanneen ovet puoluevallalle ja -taisteluille sekä kylästyneisyys siihen "autokratiseen parlamentarismiin", minkä riigikogulle väitetään olevan luonteenomaista;
- 2) taloudellinen pulakausi, joka Viroa on kohdannut erittäin ankarana ja joka on synnyttänyt ärtyneisyyttä mielissä ja luonut agitatiolle sopivan maaperän;
- 3) poliittisten tapahtumain kehitys Euroopassa, mikä saattaa asettaa Viron sellaisten ratkaisujen eteen, jotka edellyttävät lujaa ja keskitettyä hallitusvaltaa;
- 4) rintamamiesten erittäin hyvin hoidettu ja äänestäjiin henkilökohtaisesti ulottuva agitatio;
- 5) hallituksen elokuussa julistama suojelustila ja siihen nojautuvat pakkotoimenpiteet; sekä
- 6) yleistä närkästystä herättänyt riigikogun päätös kansanäänestyksen kvorumin korottamisesta 30 %:sta 50 %:iin aivan äänestyspäivien aattona.

Monen mielestä on sekä hallitus että riigikogu viimeksimainituilla teoillaan antanut aivan erikoisen sysäyksen rintamamiesten agitatioon ja voittoon. Niinpä lausuu ent. riigivanem Päts äänestyksen jälkeen lehdille antamassaan lausunnossaan: "Kansa ei pitänyt siitä, että sen mielipiteen ilmauksia yritettiin ehkäistä. Tämä oli ikäänkuin palaamista aikoihin ennen itsenäisyyttä. Laajat joukot tiesivät, että sano-

malehdistö oli ennakkosensuurin alainen. Nykyisen äänestyksen tulos on määrättyllä tavalla käsitettävä vastalauseeksi tällaisia rajoituksia vastaan. Joka tapauksessa kansa on äänestyksessä ilmaissut täyden epäluottamuksensa niitä kohtaan, jotka kverumin korottamisella toivoivat voivansa estää äänestykseen alistetun ehdotuksen hyväksymisen. Tämä askel vaikutti eniten tuloksen muodostumiseen."

Välittömänä seurauksena äänestyksen tuloksesta oli riigivanem Tõnissonin tänään riigikogulle jättämä ilmoitus hallituksen erosta. Sen perusteluissa lausutaan lyhyesti, että hallitus katsoo - vakautettuaan maan taloudellisen tilan ja turvattuaan sisäisen rauhan ja järjestyksen kansanäänestykseen saakka - tehtävänsä tulleen loppuunsaoritetuksi. Kuulemani mukaan hallitus aikoi aluksi jäädä "odottavalle kannalle", mutta oli pakoitettu koalitiossa ilmemeiden erimielisyyksien takia vielä riigikogun istunnon aikana muuttamaan aikaisemman päätöksensä. Kenelle riigikogun puhemies tulee uskomaan uuden hallituksen muodostamisen, siitä ei tätä kirjoitettaessa ole vielä mitään selvyttä, mutta lähinnä, koska täällä "virta vie oikealle", tulee kysymykseen Päts. Laidoner halunnee jäädä syrjään pitäen silmällä keväistä presidentinvaalia.

Mitä monet myrskyt soutaneeseen Jaan Tõnissoniin tulee, on rintamamiesten voitto hänelle epäilemättä erittäin ankara isku. Sen huomaa myös hänen tämänpäiväisestä lausunnostaan poikansa julkaisemassa "Koit"-lehdessä, missä hän alkusanoikseen lausuu: "Se, jolle vapaus on tarpeellinen kuin ilma hengittämiseksi, se tietää, mitä Eesti on nyt kansanäänestyksen tuloksella menettänyt." Mutta samalla hän kehoittaa jatkamaan työtä "eteenpäin entisessä hengessä", koska lupuminen demokraattisesta valtioajatuksista merkitsisi, että luovutetaan vankin perusta, jolla Estin valtiollinen itsenäisyys voi kestää ja kehittyä tulevaisuuden koettelemusten pyörteisä." - "Ken on pitänyt päänsä pystyssä vain tottumuksesta, uikoon virran mukana! Mutta se, jolle kansan vapaus on enem-

män kuin soinnukas sana, se käy polkuansa eteenpäin entisten tienviittojen ohjaamana myöskin uuden perustuslain puitteissa."

Eilen hyväksytyn uuden hallitusmuodon 1 §:n 2 momentin mukaan astuvat sen oleelliset määräykset voimaan 100 päivän kuluttua sen julkaisemisesta virallisessa lehdessä t.s. ensi tammikuun loppupuoliskolla. Seuraavien 100 päivän kuluttua on suoritettava sekä presidentin että riigikogun vaalit, mitkä arvattavasti tulevat tapahtumaan toukokuun aikana. Polittiselle mielenkiinnolle jää Virossa niinmuodoin runsaasti tilaa ja aiheita aina ensi kesään saakka, joskin viimeaikainen "korkeajännitys" on kansanäänestyksen päätyttyä oleellisesti laennut.

Mitä rintamamiesliikkeeseen tulee, on se nyt saavuttamansa voiton kautta tullut voimatekijäksi Viron polittisessa elämässä. Se on kukistanut "hallitsevan parlamentin" ja se ehkä tulee sanelemaan ratkaisun ensikevääisissä vaaleissa. Esiintyykö se silloin itsenäisenä puolueena vai tyytyykö se, kuten on sanottu, "olemaan suolana eri puolueissa", se kysymys ei vielä liene selvillä edes sen johtavalla tahollakaan.

P. H. H. H.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/2.

ASIA: _____

Pallimossa olevan lähetystön raportti: n:o 49.

Ministeri Kojunen:

24/10 1933.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, lokak. 24 p:nä 1933.

No 841.

Ulkoasiainministeriöle,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
41/223/ae.		38
26/10.33		
RUUSU	OSASTO	ASIA
5	C12	

Oheisena pyydän Ministeriölle kunnioittaen
lähettää Tallinnan Lähetystön raportin No. 49

Viron uudesta hallituksesta.

Ministeri:

P. Hänninen

Tallinna SSA OLEVA LAHEITYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 49.

Tallinna - ssa 24 p:nä loka-kuuta 1933.

ULKOASIAINMINISTERIUMI		
N:o 41/223	loc.	1933
26/20-33	19	LII
TOIMIA	LAATO	ADIA
5	C12	

Asia: Viron uudesta
hallituksesta.

Kuten edellisessä tiedotuksessani pidin luultavana, joutui Viron uuden hallituksen muodostaminen Tõnissonin ministeristön erottua Konstantin Pätsin tehtäväksi. Kuluvan kuun 24 p:nä hän saattoi esittää hallituslistansa riigikogulle ja sai luottamuslauseen 49 äänellä 38 vastaan. Sen puolesta äänestivät vanhat peltomiehet, sosialidemokratit, kaksi uudisviljelijäin edustajaa, kaksi puoluestaan eronnutta kansallisen keskustan edustajaa sekä kaikki kansallisten vähemmistöjen edustajat. Sitä vastaan äänestivät taas muut uudisviljelijäin ja kansallisen keskustan edustajat sekä lisäksi kommunistit. Muodollisesti ei niinmuodoin uuden hallituksen asema näytä antavan aihetta erityiseen optimismiin, mutta tosiasiallisesti on sen takana riigikogun ehdoton enemmistö. Ainakin kolme edustajaa, jotka varmuudella olisivat äänestäneet luottamuslauseen puolesta, olivat sairauden takia estetyt istuntoon saapumasta.

Aikaisemman hallituskoalition taholla oli jo ehditty ryhtyä Pätsin epäonnistumisen varalta hallituslistan laatimiseen "entisissä merkeissä". Tämä lista, jossa riigivanemana esiintyi korkeimman oikeuden jäsen Kann, käsitti kaikki aikai-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

semman hallituksen jäsenet lukuunottamatta ulkoministeri Piip'ia jonka salkku olisi siirtynyt Tönnissonille. Ennakkolaskelmien mukaan piti tällä listalla olla riigikogussa 48 varmaa kannattajaa.

Tämän listan mahdollisuudet tuhoutuivat kuitenkin entisten koalitioryhmien enemmistön päätökseen, että jokaisen niihin kuuluvan edustajan oli äänestettävä Patsin hallitusta vastaan. Einbund, Anderkopp ja joukko muita keskustan edustajia, yhteensä 9, reagoivat jyrkästi tätä päätöstä vastaan: 4 äänesti luottamuslauseen puolesta ja 5 pidättäytyi ottamasta osaa äänestykseen. Tuloksena oli luottamuslause Pätsin hallitukselle ja paha repeämä keskustapuolueiden piirissä.

Nykyisissä oloissa on Pätsin hallituksen muodostumista pidettävä varsin onnellisena ratkaisuna. Jos hallituspula olisi päättynyt Tönnissonin hallituksen uudelleenmuodostumiseen, niin voi olla varma siitä, että rintamamiehet olisivat käsittäneet sen suoranaiseksi taisteluhaasteeksi ja nykyisessä voimantunnessaan saattaneet valmistaa hallitukselle ikäviä yllätyksiä. Taistelu olisi joka tapauksessa näiden välillä jatkunut ja maa ei olisi päässyt edes hetkeksikään rauhoittumaan. Pätsin hallitukseen sen sijaan rintamamiehet virallisesti ilmoittavat suhtautuvansa "asiallisesti", mikä käytännössä tällä hetkellä merkinnee samaa kuin myötämieleisesti.

Rauhoittaakseen rintamamiehiä ja osoittaakseen maalle, että hallitus ei tule ajamaan mitään puoluepolitiikkaa, on Päts muodostanut ministeristönsä henkilöistä, joilla joko ei ole mitään merkitystä puolue-elämässä tai jotka ovat kokonaan sen ulkopuolella. Ainoakaan heistä, riigivanemaa itseään lukuunottamatta, ei ole ollut hallituksen jäsenenä eikä ole edustajana nykyisessä riigikogussa. He ovat kaikki "uusia miehiä" ja harvalla heistä on nimeä oman virka- tai ammattialansa ulkopuolella. Lienee syytä vielä lisätä, että useat heistä

eivät aikaisemmin ole henkilökohtaisesti toisiaan tunteneet huolimatta siitä että he kaikki yhtä lukuunottamatta nykyään asuvat Tallinnassa. Kieltämätöntä kuitenkin on, että kukin heistä edustaa alallaan huomattavaa asiantuntemusta ja että hallitus kokonaisuudessaan on työkykyisempi kuin monasti aikaisemmin.

Mitä itseensä riigivanemaan tulee, ei mikään esittely hänen suhteensa liene tarpeellinen. Sen sijaan katson olevan syytä merkintään hänen työtoveriansa aikaisemmasta toiminnasta.

Ulkoministeri Seljamaa on opiskeltuaan lakitieteitä Pietarin yliopistossa toiminut sekä opettajana että sanomalehti "Vaba Maa"n toimittajana. Tultuaan myöhemmin ulkoministeriön palvelukseen hän on ollut lähettiläänä Riiassa ja sittemmin Moskovassa, mistä viime elokuussa siirtyi kansliapäälliköksi ulkoministeriöön. Häntä on pidetty yhtenä Viron parhaimmista lähettiläistä.

Sisä- ja oikeusministeri Müllerillä on huomattava osuus Viron lainsäädännön viimeaikaiseen kehitykseen. Hoidettuaan erilaatuisia tuomarinvirkoja hän on viimeiset 8 vuotta toiminut prokuraattorina.

Puolustusministeri, kenraali Sill, on vuodesta 1925 toiminut puolustusministeriön kansliapäällikkönä. Häntä pidetään tietorikkaana upseerina ja Viron puolustuslaitoksen hyvänä tuntijana.

Talousministeri Selter, joka on hallituksen nuorin jäsen (synt. 1898) on aikaisemmin toiminut eri ministeriöiden juriskonsultina ja viimeksi kauppakamarin syndikuksena sekä asianajajana.

Maatalousministeri Talts, joka on suorittanut sekä teologisen että lainopillisen erotutkimuksen, on aikaisemmin toiminut asianajajana ja viimeiset 3 vuotta ministeriönsä kansliapäällikkönä.

Kulkulaitosministeri, eversti Sternberg on aikoinaan opiskellut fyysis-matemaattisia aineita Helsingin yliopistossa. Otettuaan osaa Viron vapaussotaan hän jäi armeijan palvelukseen ja

viimeksi toiminut sen tykistöntarkastajana.

Ministeristönsä muodostamisessa sanotaan Pätsin saavuttaneen kolme "ennätystä". Ensimmäkään ei Virossa koskaan aikaisemmin ole ollut "työministeristöä". Toiseksi ei täällä koskaan ennen ole muodostettu hallitusta niin lyhyessä ajassa kuin kolmessa päivässä. Ja kolmanneksi ei kukaan ole vielä ollut seitsemää kertaa riigivanemana, kuten Päts nyt.

Riigikogulle esittämässään lyhyessä ohjelmalausunnossaan uusi hallitus katsoo päätehtäväkseen kansanäänestyksen kautta perustuslakiin tehtyjen muutosten toteuttamisen, kansalais-toiminnan ja -vapauden turvaamisen sekä maan saattamisen rauhallisen kehityksen tielle.

P. J. Rõivamäe

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 812.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön raportti n:o 50.

Ministeri: Syyriäinen.

2/11-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, marrask. 2 p:nä 1933.

No 869.

42 223 Sal 33
3/11-33
Ulkoasiainministeriölle,

5 C12

Oheisena pyydän Ministeriölle kunnioittaen lähettää Tallinnan Lähetystön raportin No. 50, mikä käsittelee

Huhuja Viron-Saksan tulliliitosta.

Ministeri:

P. J. Heikkinen

Tallinna Ssa OLEVA LÄHETYSTÖ

Salainen.

RAPORTTI n:o 50

Tallinna ssa 2 p:nä marras kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
72/223.Sak	33
3/11-33	
5.	812.

Asia: Huhut Viron-Saksan
tulliliitosta.

Viime päivinä on Viron lehtiin sisältynyt - tällä kertaa alkulähteenä Kaunaksen lehdet - uutisia siitä, että Saksan taholla on paraikaa valmisteilla ehdotus Viron ja Saksan välisen tulliliiton solmimiseksi. Lehtien tietämän mukaan tultaisiin Saksan taholta tekemään Virolle tämänsuuntainen virallinen ehdotus jo ensi tammikuulle, jolloin siihen avautuu "psykologinen hetki" sen kautta, että Viro menettää Suomen-Saksan kauppasopimukseen rakentuvan voikontingenttinsa. Saksan hallituksen edustajana neuvotteluissa tiedetään tulevan olemaan samainen tri Ilgner, joka viime kesänä teki huomiotaherättäneen kiertomatkan Skandinavian maihin, Suomeen ja Itämeren maihin.

Onko tällaisella uutisella, josta lehdet nyt tietävät kertoa, jotain realistista pohjaa ja missä määrin, siitä ei ainakaan virallisella taholla täällä ole mitään selvyyttä. Väliministeriössä ei kuulemani mukaan millään tavoin ole tunnusteltu maaperää tämäntapaiselle ehdotukselle ja Viron Berlinin-lähettiläälle ei myöskään tähän asti ole esitetty mitään sellaista, joka antaisi tukea tällaisen suunnitelman olemassaoloon ja valmisteluun.

Toisaalta on kuitenkin virolaisen käsityksen mukaan olemassa merkkejä siitä, että Saksan taholla on "jotain" tekeillä.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Ilgnerin ja Schillerin aikaisemmin mainittua "epävirallista" kiertomatkaa katsotaan täällä tiedusteluretkeksi, jolla tehtyjen havaintojen pohjalle Saksan talouspoliittisia suunnitelmia voidaan rakentaa. Virossa molemmat mainitut herrat kylläkin tyytyivät puhumaan virallisissa piireissä vain Saksan vilpittömästä halusta molempien maiden keskinäisten taloudellisten suhteiden laajentamiseen ja vahvistamiseen karttaen tekemästä siinä suhteessa mitään konkreettisia ehdotuksia. Mutta heidän ohjelmaansa ei liene sellaiset vielä kuuluneetkaan.

Sen sijaan katsotaan täällä suoranaiseksi maaperän valmistukseksi Saksan taholta ehkä tuleville ehdotuksille saksalaisen vähemmistöryhmän edustajan Kochin äskeistä lausuntoa riigikogun finanssivaliokunnassa. Hänen mielestään oli pyrkimys taloudelliseen autarkkiaan suorastaan tuhoisa sellaiselle pienelle maalle kuin Viro. Nykyisistä vaikeuksistaan voi se parhaiten pelastua solmiamalla läheiset taloudelliset suhteet johonkin suuraltaan, joka takaa sen tuotteille pysyvät markkinat. Koska Neuvosto-Venäjä ei tässä suhteessa voi antaa mitään ja Englannilla ei näytä olevan mielenkiintoa Viroon, saattaa kysymykseen tulla vain Saksa. Tähän lausuntoon yhtyi peltomiestistä luopunut ja uudisviljelijöihin liittynyt edustaja Tonkman. - Mitä Koch'iltä tulee, katson olevan syytä huomauttaa, että hän on viime kesänä oleskellut Saksassa ja kertomusten mukaan ollut läheisessä kosketuksessa Rosenbergin kanssa, vieläpä päässyt Hitlerinkin puheille.

Niinikään ollaan täällä taipuvaisia asettamaan pankkii-ri Scheel'in oleskelu Berlinissä Saksan suunnitelmien yhteyteen. Scheel on jo aikaisemminkin toiminut Saksan etujen ajajana täällä ja "joka kerran keksitään, sitä aina arvellaan". Hyvien suhteittensa kautta rintamamiehiin, joiden agitatiokassaan hänen kauttaan väitetään kertyneen 160.000 kruunua, ovat hänen toimintamahdollisuutensa täällä epäilemättä entisestään lisääntyneet ja kertojani käsityksen mukaan tulee hänen erikoistehtävänänsä ole-

maan talousmiesten taivuttaminen Saksan suunnitelmiin.

Tämä, mitä edellä olen esittänyt, muodostaa lyhyesti sanottuna kaiken "oleellisen", mitä virolaisella taholla olen saanut asiasta kuulla. Asetettuna yhteyteen Saksan taloudellisen painostuksen kanssa, josta merkkejä on havaittavissa kaikissa Itämerenmaissa, niinhyvin Liettuassa, Latviassa kuin Virossakin, ja ottaen huomioon sen "Drang nach Osten", mikä Saksassa näyttää olevan kasvamassa, voidaan tietenkin yllämainittujen seikkojen perusteella päätellä yhtä ja toista Saksan suunnitelmista Viron suhteen. Oikeuttavatko ne kuitenkin vetämään sen johtopäätöksen, että Saksa ennen pitkää/^{tulee/}tarjoamaan Virolle tulliliittoa, on mielestäni kyseenalaista.

x

Sen jälkeen kuin edelläoleva oli kirjoitettu huomaa päivän lehdistä, että ulkoministeri Seljamaa sanomalehtimiehille myöntämänsä haastattelun yhteydessä on vastannut hänelle esitettyyn kysymykseen tulliliittohuhujen syntyisestä seuraavaan tapaan: "Saksan viralliset piirit eivät ole kääntyneet Viron vastaavien virallisten organien puoleen siihen suuntaan käyvin virallisin ehdotuksin. Millaisia yksityisiä keskusteluja taas jollakin kansanedustajalla on ollut jonkun ulkomaanedustuksen palveluksessa olevan henkilön kanssa, sitä en tiedä." Kysymykseen siitä, voiko tulliliittokysymys tulla ehkä virallisesti päiväjärjestykseen Seljamaa vastasi: "Minä en usko Saksan esittävän sellaista ehdotusta. En usko myöskään, että hallituksemme ottaisi tätä kysymystä käsiteltäväkseen. Tietääkseni on ainoastaan riigikogun jäsen Koch puhunut raha-asiainvaliokunnassa valtioiden omavaraisuuspyrkimyksistä keskusteltaessa Viron taloudellisen lähentymisen tarpeellisuudesta Saksaan päin."

Nämä vastaukset antavat "Revalsche Zeitungille" aiheen asettaa ulkoministerille kysymyksen, "onko oikein, että ministeri niin lapidarisessa muodossa käsittelee kysymystä talou-

dellisista suhteista Saksaan ja jatkaa:" On hyvin epäilyksen-
alaista, edistääkö tällainen selitys suhteitamme Saksaan ja luo-
daanko sen kautta erityisesti Virolle suopea ilmapiiri niille
neuvotteluille, joita Saksan kanssa pian on käytävä maatalous-
tuotteittemme viennistä sinne. Maataloutemme, joka taistelee
yhä kasvavien menekkivaikeuksien kanssa, tuskin tulee ministe-
riä hänen selityksestään kiittämään."

P. J. Ryman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 612.

ASIA:

Tallinissa olevan lähetystön raportti n:o 51.

Ministeri Hymaninen

16/12-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, jouluk.16 p.1933.

No 969.

44/225 Sal 33
19/12-33
Ulk o a s i a i n m i n i s t e r i ö l l e r /

5 @12

Oheisena pyydän Ministeriölle kunnioittaen lähettää Tallinnan Lähetystön raportin No. 51, mikä käsittelee

Syytöksiä Viron saksalaisia vastaan.

Ministeri: P. J. Hänninen

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 51.

Tallinna - ssa 16 p:nä joulukuuta 1933.

44/223 Sal.	33
19/12-33	2 -
5	012

Asia: Syytöksistä Viron saksalaisia vastaan.

Viime aikoina on sisäpoliittinen huomio Virossa kohdistunut erikoisesti saksalaiseen kansalliseen vähemmistöön, sen edesottamisiin ja suunnitelmiin, ellei sanoisi vaarallisiin poliittisiin "haihatteluihin", joihin ainakin huomattava osa saksalaisten johtohenkilöitä on nazismin innoittamana antanut johtaa itsensä. Saksalaista vähemmistöä vastaan, mitä aikaisemmin on pidetty Virossa luotettavampana suhteissaan valtioon kuin esim. Latviassa, voidaan nyt syyttää epälojalisuudesta ja eräitä sen johtajia suorastaan maanpetoksen valmistelusta. Suorat poliittiset langat näyttävät yhdistäneen näitä Berliinin ja Münchenin kanssa.

Jo aikaisemmin on ollut tunnettua, että Hitlerin opeilla on ollut runsaasti kannatusta Viron saksalaisten piirissä, mutta porvarillisella taholla ei sitä pidetty ainakaan yleisemmin Virolle vaarallisena. Valtiomuototaistelun kestäessä ja kansanäänestyksen tapahtuessa, missä saksalaiset kautta linjan antoivat äänensä rintamamiesten ehdotuksen hyväksi, ei sitäpaitsi nähtävästi riittänyt tarpeeksi huomiota saksalaisella taholla tapahtuvan kehityksen seuraamiseen. Vasta marraskuun viimeisen sunnuntain voi katsoa tuoneen mukanaan kään-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

teen virolaisten suhtautumiseen saksalaiseen vähemmistöön.

Mainittuna päivänä, kuten tunnetaan, Viron saksalais-balttilaisen puolueen yleinen edustajakokous päätti julistaa puolueen kansallissosialistiseksi puolueeksi ja valitsi puolueuuvoston ja sille "Führer'in", ratsumestari von zur Mühlen'in, jonka nimi Virossa on ollut tunnettu, vaikkakaan ei erityisesti pidetty vallankumouspäiviltä v. 1905. Viron saksalainen vähemmistö oli siis ensimmäisenä saksalaisista kansallisista vähemmistöistä seurannut suursaksalaista esimerkkiä.

Tämä "historiallinen päivä," joksi "Rigasche Rundschau" kiirehti sitä nimittämään, vaikutti päätöksineen virolaiseen yleiseen mielipiteeseen varmaan paljoka "herättävämmin" kuin saksalaiset olivat ottaneet laskuihinsa. Virolaiset sanomalehdet reagoivat puolueisiin katsomatta jyrkästi kansallissosialistisia puuhia vastaan. Jyrkinsanaisia olivat sosialistiset lehdet, mutta rintamamiestenkin äänenkannattajassa, "Vöitlus"-lehdessä lausui heidän johtajansa, kenraali Larka suoraan, että puolueensa luonteen muuttaminen oli saksalaisten taholta "kohtalokas virhe" ja että kansallissosialistista järjestöä ei mitenkään voida saada mahtumaan Viron lakien puitteisiin. Kenraali Laidoner katsoi taas haastattelussaan "Päivälehdessä" että kansallissosialismi saattaa olla mahdollinen Saksassa, vaan ei Virossa. Se muodostaisi valtion valtiossa ja olisi niin hyvin muodoltaan kuin hengeltäänkin Virolle vaarallinen.

Hallitus, jolta sosialistit välikysymyksessään riigikogussa vaativat jyrkkiä toimenpiteitä, on osoittanut asiassa ripeitä otteita. Vasta perustettu puolue ja saksalainen "Kulturrat" sekä hämäräperäiset salaseurat "Deutscher Klub" ja "Deutsche Bruderschaft" ovat hajoitettut ja eräät niiden johtajista ovat edelleen kuulusteluja varten pidätettyinä. Toimintetuissa kotitarkastuksissa on löydetty raskauttavaa aineistoa, kuten esim. Bistveressä, von zur Mühlenin maatilalla, leimasimia merkinnöillä "Nationalsozialistische Gauleitung, Estland" ja "Gauleiter". Erään pikkukaupungin lääkärin, v. Samson-Himmelstjer-

nan luona on ilmoituksen mukaan tavattu "merkintöjä" Itämerenmaiden uudesta jaosta Saksaan ja Venäjän välillä y.m.s. Uudessa jaossa tulisi muka Venäjä saamaan Pohjois-Viron s.o. vanhan Viron läänin, jota vastoin vanha Liivinmaan lääni liitettäisiin Saksaan.

Tämä kaikki ei ehkä ole aivan vakavasti otettava - v. Samson-Himmelstjerna kuuluu olevan suuri "hahattelija", jonka suunnitelmia yleensä ei oteta vakavasti - mutta joka tapauksessa on virolaisten mielet saksalaisia vastaan varsin ärtyneet ja heitä ja heidän toimintaansa tullaan vastaisuudessa pitämään tarkoin silmällä. "Landeswehr"-selkkauksen jälkeen ei liene ainoatakaan ajankohtaa, jolloin Viron yleinen mielipide olisinaan niin saksalaisvastaisen sävyn kuin nyt "nazipäivien" jälkeen. Näin ollen voi täysin yhtyä "Rigasche Rundschau'un", joka peräytymisrumpua lyödessään m.m. lausuu (13/12): "Die Personen und Kräfte, die hinter den Beschlüssen des Delegiertentages der Deutsch-Baltischen Partei vom 26. November d.J. standen, haben die politischen Voraussetzungen für ihren Schritt sowohl im estnischen Volk wie im deutschen Lager nicht richtig eingeschätzt, und dadurch ist das gesamte Deutschland in eine schwere Lage geraten."

On kieltämätöntä, että Viron saksalaiset ovat joutuneet sille tielle, joka on vienyt heidän nykyiseen "vaikeaan asemaansa", etupäässä hitleriläisyyden innoittamina, mitä innoitusta on todistettavasti puhallettu suoraan hitleriläisyyden päämajasta. Mutta toisaalta ovat tähän tulokseen vaikuttaneet myös ne voimakkaat virtaukset Viron kansassa, jotka ovat paraikaa johtamassa maan poliittisen elämän uudistumiseen, mistä seikasta riigivanem Päts katsoi vastatessaan sosialistien välikysymykseen riigikogussa olevan syytä erityisesti huomauttaa.

P. J. Hänninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 812.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön raportti n:o 52.

Ministeri Hynninen.

22/2-33.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, jouluk. 22 p:nä 1933.

N:o 986.

45/223 Sal 33

27/12-33 9 - 1

Ulkoasiainministeriölle,
5. 12.

Oheisena pyydän Ministeriölle kunnioit-
taen lähettää Tallinnan Lähetystön raportin No. 52,
mikä käsittelee

Suomen ja Viron välisten kauppasopimusneuvotte-
lujen vireillepanoa.

Ministeri: P. J. K.

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 52.

Tallinna ssa 22 p:nä joulukuuta 19

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
45/223 Sal	33
22/12-33	9 - L.H. -

Asia: Suomen ja Viron välisten
kauppasopimusneuvottelujen vi-
reillepanosta.

Huolimatta siitä että Suomen ja Viron välillä alulepantuihin voimassaolevan kauppasopimuksen tarkistusta koskeviin neuvotteluihin suomalaisina asiantuntijoina osaaottaneet tohtori Kaila ja maisteri Palojärvi ovat luvanneet Suomeen saavuttuaan käydä henkilökohtaisesti Ministeriössä selostamassa neuvottelujen kulkua ja niistä saamia vaikutelmia katsomalla olevan syytä lähettämieni puhelinsanomien lisäksi vielä lyhyisiin kirjallisiin merkinnöihin.

Neuvotteluja oli lukumäärältään kolme: ensimmäinen suomalaisen valtuuskunnan ja välisministeriön edustajan, ministeri Virgon kanssa kuluvaan kuun 16 p:nä, toinen valtuuskunnan ja ulkoministeri Seljamaan kanssa hänen vastaanottonsa yhteydessä kuluvaan kuun 18 p:nä ja kolmas vielä samana päivänä välisministeriössä, mihin Virgon ohella Viron puolelta ottivat osaa talousministeriön, maatalousministeriön ja maatalouskamarin edustajat, yksi kustakin. Kaikki nämä neuvottelut sovittiin pidettäväksi epävirallisina, koska Viron hallitus ei ollut ehtinyt asettaa neuvottelukuntaa eikä myöskään päättää sille annettavista ohjeista.

Suomalaisen valtuuskunnan esittämät vaatimukset ja toi-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

vomukset näyttivät aluksi hämmästyttävän hra Virgoa, joka piti niitä liian jyrkkinä ja ankarina Virolle. Hän oli mielessään odottanut neuvottelujen alkavan muka "laajemmalla pohjalta" ja kasvavan taloudellisen yhteistyön merkeissä. Sen sijaan Suomi nyt yrittää rajoittaa Viron maataloustuotteiden markkinoita ja samalla laajentaa teollisuutensa vientimahdollisuuksia Viroon. Voikysymyksessä voitaisiin hänen käsityksensä mukaan ehkä päästä helpommin tulokseen, koska voinviemien suuntaaminen Suomeen ei itse asiassa ole Virollekaan eduksi, mutta sitä vaikeampi Viron on suostua omenatulliin niin pitkäksi ajaksi kuin 3½ kuukaudeksi. Omalta osaltaan lausui hän periaatteessa kuitenkin suhtautuvansa mahdollisimman myönteisesti Suomen taholta tehtyihin ehdotuksiin ja lupasi jo seuraavana samuna pyhäpäivästä huolimatta esittää ne ulkoministeri Seljamalle.

Suhteellisesti lyhyessä keskustelussa ministeri Seljamaan kanssa otimme ensi sijassa esiin voikysymyksen, ja lausimme toivomuksen, että Viron hallitus yhteisen edun nimessä suhtautuisi myönteisesti Suomen taholta asiassa tehtyyn ehdotukseen. Seljamaa lupasikin esittää asian hallituksen hetken päästä alkavassa istunnossa sekä saattaa vielä iltapäivällä pidettävässä neuvottelussa tietoomme hallituksen periaatteelliseen kannanoton ehdotuksemme suhteen. Samalla hän viitaten lähestyviin juhlapäiviin ja haluten varata hallitukselleen aikaa esille tulleiden kysymysten harkintaan ehdotti, että viralliset neuvottelut kauppasopimuksen tarkistamiseksi siirrettäisiin ensi vuoden alkuun.

Myöhemmin iltapäivällä pidetyissä eli kolmansissa neuvotteluissa hra Virgo ilmoitti aluksi, että Viron hallitus on alustavasti käsitellyt Suomen ehdotusta voikysymyksessä ja tulee ottamaan myöhemmin sen lopulliseen hyväntahtoiseen harkintaansa sekä antamaan vastauksensa samalla kun Viron vastaehdotukset jätetään suomalaiselle valtuuskunnalle. Hallituksessa oli asiaa käsiteltäessä viitattu siihen, ettei Viro muutoin ollut saanut kompensatiota n.s. Helsingin sopimuksesta, mikä Virolle on ollut haitallinen.

Tätä ilmoitusta seuranneessa keskustelussa tiedusteltiin Viron taholla mahdollisuuksia perumakiintiön myöntämiseen Virolle määrättyinä kevätkuukausina, makeis- ja marjatullin alennukseen sekä lasitullien korottamiseen muiden maiden suhteen. Niinikään keskusteltiin hanhien ja kalkkunain, suolakurkkujen y.m. virolaisten tuotteiden vientimahdollisuuksista Suomeen ilman että mitään positivistia ehdotusta niidenkään suhteen olisi tehty.

Asiain näin ollen on mahdotonta lausua mitään varmaa siitä, millaisiin lopputuloksiin neuvottelut sen jälkeen kun ne virallisina alkavat tulevat johtamaan. Omalta osaltani kuitenkin olen taipuvainen luulemaan, että voikysymyksessä päästään suotuisaan tulokseen ja että omenatulliinkin Viro tulee ehkä suostumaan, jos aikamäärä kuukaudella tai puolellatoista rajoitetaan. Toisaalta näyttää siltä, että virolaiset pyrkivät turvaamaan väkiviinansa viennin Suomeen määrättyllä vuotuisikiintiöllä.

Aluksi näytti siltä, että Viron sanomalehdet suhtautuivat myönteellisesti viroillepantuihin neuvotteluihin. Nyttämmin alkaa kuitenkin kuulua toisia ääniä. Niinpä kirjoittaa "Päevaleht" (20/XII) otsakkeella "Synkät näköalat ryhdyttäessä neuvotteluihin Suomen kanssa" m.m. seuraavaa: "Asianomaisissa piireissä ollaan sitä mieltä, että Suomen ehdotuksen pohjalla tuskin tulee mitään kauppavaihdon vilkastuttamista kahden naapurimaan välillä. Siihen tarkoitukseen se on liiksi yksipuolinen. Suomi ei halua päästää markkinoilleen meidän maataloustuotteitamme, mutta kuitenkin samaan aikaan vaatii, että meidän pitäisi siltä ostaa sellaisiakin teollisuustuotteita, joita meidän teollisuutemme valmistaa hyvällä menestyksellä." "Hommikleht" taas selostettuaan erästä "Maaseudun tulevaisuuden" neuvotteluja koskevaa kirjoitusta jatkaa: "Yleensä näyttää siltä, että Suomi tahtoo eristäytyä Virosta. Jos se on Suomen todellinen toivomus, niin menköön vaan omaa tietään. Suomen osuus Viron ulkomaiseen kauppaan on niin merkityksetön, ettei Suomen markkinain menettämisestä ole mitään haittaa."

P. J. H.